MURIEL SPARK

Domnişoara Brodie în floarea vârstei

EDITURA ff UNIVERS

Personalitate literară cu adevărat singulară, Muriel Spark s-a născut în 1918 în Edinburgh. La nouăsprezece ani s-a căsătorit cu Sidney Oswald Spark, pe care l-a urmat în Rodesia, astăzi Zimbabwe, unde a suportat câţiva ani dificili. Abuzurile soţului său au făcut-o să se gândească la evadare, însă situaţia politică generală a ţinut-o prizonieră în Africa. A reuşit să se întoarcă în Marea Britanie în toiul celui de al Doilea Război Mondial, lăsându-şi în urmă soţul şi fiul. Cu sprijinul lui Graham Greene, a început să lucreze la biroul de spionaj al MI6. După încheierea războiului, a început să scrie poezie şi a devenit editor al publicaţiei *The Poetry Review.* în 1954 s-a convertit la catolicism datorită esteticii ritualiste, asemeni lui Graham Greene. Primul său roman, *The Comforters,* publicat în 1954, a fost elogiat în lumea anglofonă şi i-a asigurat rubrici constante în publicaţiile de jurnalism şi critică literară din Londra şi New York. Recunoaşterea internaţională i-a fost adusă de romanul *The Prime ofMiss Jean Brodie,* adaptat pentru teatru atât la Londra, cu Vanessa Redgrave în rolul principal, cât şi pe Broadway. în 1967, Muriel Spark, bucurându-se de un statut de scriitoare celebră, s-a mutat în Italia, trăind o vreme la Roma, apoi în Toscana. Din această perioadă datează câteva dintre romanele sale preferate, între care *The Driver 's Seat* şi *Not to Disturb.*

Domnişoara Brodie în floarea vârstei este cartea cea mai cunoscută a lui Muriel Spark. Povestea unei femei ca multe altele în Europa interbelică, însă o profesoară foarte specială: din amestecul de idei moderne, atitudini feministe şi păreri fasciste rezultă un personaj memorabil.

Magdalena Colombet

MURIEL SPARK

Domnişoara Drodie în floarea vârstei

Traducere
de
GIGI MIHĂIŢĂ

Colecţia **Cotidianul.**
EDITURA % UNIVERS Bucureşti • 2007

Coperta colecţiei: Octavian Cociş
Coperta: Cătălin Pavel
Redactor: Diana Crupenschi
Tehnoredactare: Constantin Niţă

Foto Muriel Spark: Guliver/ Camera Press

MURIEL SPARK
The Prime ofMiss Jean Brodie

ISBN(13) 978-l-60257-020-7 ISBN(IO) l-60257-020-5

în timp ce băieţii vorbeau cu fetele de la Şcoala Marcia Blaine, şi stăteau pe biciclete ţinându-se de ghidoane, formau un gard de biciclete, protector, între cele două sexe, dând impresia că erau pe picior de plecare.

Fetele nu puteau să-şi dea jos pălăriile, pentru că nu se aflau departe de porţile şcolii, iar a nu purta pălărie constituia un delict. Anumite devieri de la poziţia potrivită a pălăriei erau trecute cu vederea în cazul fetelor de clasa a patra şi mai mari, atâta timp cât nici una nu o purta pe o parte. Dar mai erau şi alte variante subtile ale regulii obişnuite de a purta borul ridicat la spate şi lăsat în jos pe faţă. Cele cinci fete, care stăteau foarte aproape una de cealaltă din cauza băieţilor, îşi purtau pălăriile într-un mod clar diferit.

Fetele acestea formau trupa lui Brodie. Aşa fuseseră ele denumite chiar înainte ca directoarea să le fi poreclit aşa atunci când trecuseră de la clasele elementare la cele liceale, la vârsta de doisprezece ani. Atunci fuseseră imediat recunoscute ca fiind elevele preferate ale domnişoarei Brodie, după faptul că ştiau o mulţime de informaţii privind subiecte nerelevante pentru programa şcolară autorizată, după cum spusese directoarea, şi nefolositoare oricum pentru şcoală. Fetele acestea auziseră de adepţii lui Frank Buchman şi de Mussolini, de pictorii Renaşterii italiene, de avantajele cremei de întreţinere a feţei şi de beneficiile extractului de hamamelis, faţă de apa şi săpunul atât de cuminţi, auziseră cuvântul *menarche,* li se descriseseră deco-raţiunile interioare ale casei din Londra a autorului poveşti-

lor cu Winnie the Pooh, după cum auziseră şi poveştile de dragoste ale lui Charlotte Bronte şi ale domnişoarei Brodie însăşi. Ştiau de existenţa lui Einstein şi de argumentele celor care considerau că Biblia nu este adevărată. Aveau cunoştinţe rudimentare de astrologie, dar nu ştiau data bătăliei de la Flodden sau care este capitala Finlandei. Cu toate acestea, trupa lui Brodie, în afară de una dintre ele, socotea pe degete, la fel ca domnişoara Brodie, cu rezultate mai mult sau mai puţin precise.

Pe la vârsta de şaisprezece ani, când ajunseseră în clasa a patra şi se aventuraseră dincolo de porţile şcolii adaptân-du-se la regimul conservator, ele rămăseseră fără nici o îndoială trupa lui Brodie, şi toate erau renumite în şcoală, ceea ce însemna că erau privite cu neîncredere şi nu prea le plăceau celorlalte. Nu aveau spirit de echipă şi aveau prea puţine în comun una cu alta, în afară de prietenia lor durabilă cu Jean Brodie. Ea încă mai preda la clasele elementare şi era privită cu multă suspiciune.

Şcoala de fete Marcia Blaine era o şcoală fără internat, care fusese înzestrată, pe la mijlocul secolului al nouăsprezecelea, de către văduva bogată a unui legător de cărţi din Edinburgh. înainte de a muri fusese o admiratoare a lui Garibaldi. Portretul ei, cam masculin, atârna în sala mare şi, la fiecare aniversare a fondatoarei, era împodobit cu flori rezistente, cum ar fi crizanteme sau dalii. Acestea erau puse într-o vază sub portret, pe o strană pe care se afla şi o Biblie deschisă cu un text subliniat cu cerneală roşie: *Cine poate găsi o femeie virtuoasă? Preţul ei întrece mărgăritarul. (Pilde* 31: 10)

Fetele care zăboveau sub copac, umăr la umăr, foarte aproape una de alta din cauza băieţilor, erau renumite fiecare pentru ceva anume. Acum, la şaisprezece ani, Monica Douglas era monitoare, faimoasă în mare parte datorită calculelor aritmetice pe care le făcea în minte şi din cauza acceselor ei de furie care, atunci când era destul de încinsă, o făceau să împartă palme în stânga şi-n dreapta. Avea un nas foarte roşu, fie vară, fie iarnă, nişte cozi lungi şi închise la

culoare şi nişte picioare groase ca nişte picioare de pian. De când împlinise şaisprezece ani, Monica îşi purta pălăria puţin mai sus pe frunte decât normal, cocoţată de parcă ar fi fost prea mică şi de parcă ştia că oricum arăta grotesc.

Rose Stanley era faimoasă pentru partidele de sex. Pălăria ei era pusă destul de cuminte pe părul blond, scurt, chiar dacă îi teşise calota în ambele părţi.

Eunice Gardiner, scundă, îngrijită şi faimoasă pentru exerciţiile ei de gimnastică pline de energie şi felul ei fascinant de a înota, avea borul pălăriei ridicat în sus în partea din faţă şi lăsat în jos la spate.

Sandy Stranger o purta cu borul ridicat în sus de jur împrejur şi dată pe spate cât mai mult posibil; ca să stea pe cap, îi pusese o bucată de elastic pe care îl prindea sub bărbie. Uneori Sandy îşi rodea elasticul, şi când ajungea ros de tot îşi cosea unul nou. Era destul de puţin notorie pentru ochii ei mici, aproape inexistenţi, dar era faimoasă pentru felul în care pronunţa vocalele, o particularitate care, cu mult timp în urmă în trecutul îndepărtat, în clasele elementare, o încântase pe domnişoara Brodie.

- Ei bine, vino şi recită, te rog, pentru că a fost o zi obo
sitoare.

S-a ridicat de la războiul de ţesut, Trei
paşi prin odăiţă a făcut, Boboci de nufăr
a văzut, Pana măreaţă-a coifului bătut,
Privind spre Camelot.

- Te înalţă, spunea de obicei domnişoara Brodie, întin-
zând mâna de la piept către clasa de fetiţe de zece ani, care
ascultau cu atenţie după clopoţelul care să le salveze. Atunci când nu există viziune, le asigurase domnişoara Brodie, oamenii pier. Eunice, vino şi fă o tumbă, ca să ne
înveselim puţin.

Dar acum, băieţii pe bicicletele lor făceau necontenit haz de Jenny Gray pentru felul în care vorbea, fel pe care-l în-

vățase la cursurile de elocință. Voia să se facă actriță. Era cea mai bună prietenă a lui Sandy. își purta pălăria cu partea din față a borului îndoit mult în jos; era cea mai drăguță și cea mai grațioasă dintre toate fetele din trupă, și aceasta o făcea faimoasă.

- Nu fi bădăran, Andrew, îi spuse pe un ton arogant. Trei dintre cei cinci băieți se numeau Andrew, iar aceștia trei începură să o imite pe Jenny:

- Nu fii bădăran, Andrew, în timp ce fetele râdeau pe sub pălăriile care le săltau pe cap.

Dar iat-o venind pe Mary Macgregor, ultima membră a trupei, a cărei faimă consta în faptul că era proastă făcută grămadă și tăcută, o fată ștearsă de care se putea lega oricine, împreună cu ea era o fată din afara trupei, Joyce Emily Hammond, o puștoaică foarte bogată, delincventa școlii, care fusese trimisă la Școala Blaine ca o ultimă soluție, deoarece nici o altă școală, nici o altă guvernantă nu o puteau stăpâni. încă mai purta uniforma verde a fostei sale școli. Celelalte purtau uniforme violet închis. Lucrul cel mai important pe care îl făcuse până acum fusese să arunce mici cocoloașe de hârtie în profesorul de cor. Insista să fie chemată cu amândouă numele, Joyce Emily. Această Joyce Emily se străduia din greu să facă parte din trupă și credea că acele două nume puteau să o facă să fie cineva, dar nu avea nici o șansă și nu înțelegea de ce. Joyce Emily spuse:

-Vine o profesoară, și făcu un semn cu capul către poartă.

Doi dintre băieții cu numele Andrew s-au urcat pe biciclete și au plecat. Ceilalți trei băieți au rămas sfidători, și se uitau în cealaltă parte de parcă s-ar fi oprit să admire norii adunați deasupra dealurilor Pentland. Fetele s-au grupat în cerc, părând că ar discuta împreună.

- Bună ziua, spuse domnișoara Brodie când se apropie
de grup. Nu v-am mai văzut de câteva zile. Cred că nu tre
buie să-i mai reținem pe acești tineri și bicicletele lor. Bună

ziua, băieţi. Trupa cea faimoasă plecă împreună cu ea, iar Joyce, delincventa cea nouă, le urmă.

- Am impresia că nu am mai întâlnit-o pe această fată,
spuse domnişoara Brodie, uitându-se cu atenţie la Joyce. Iar
atunci când se făcură prezentările, spuse:

- Ei bine, trebuie să plecăm, draga mea.

Sandy se uită după Joyce Emily cum pleca de lângă grup, luând-o, cu paşi mari şi prea nesiguri pentru vârsta ei, în direcţia opusă, iar trupa lui Brodie rămase cu viaţa ei secretă precum fusese cu şase ani înainte, în copilăria lor. „Eu pun nişte capete mature pe umerii voştri tineri, le spusese odată domnişoara Brodie, şi toţi elevii mei sunt *crunte de la creme."*

Cu privirea tristă, Sandy se uita la nasul foarte roşu al Monicăi şi îşi aminti aceste cuvinte în timp ce mergea în spatele trupei în urma domnişoarei Brodie.

- Mi-ar plăcea să veniţi la cină mâine seară, spuse dom
nişoara Brodie. Faceţi în aşa fel încât să fiţi libere.

- Clubul de teatru..., murmură Jenny.

- Trimiţi un bilet cu scuze, spuse domnişoara Brodie.
Vreau să mă consult cu voi în privinţa unui complot pus la
cale pentru a mă sili să demisionez. Este inutil să vă spun că
nu voi demisiona. Vorbea calm, aşa cum făcea întotdeauna
în ciuda faptului că îşi rostea cuvintele foarte răspicat.

Domnişoara Brodie niciodată nu discuta problemele ei cu alţi profesori, ci numai cu fostele ei eleve pe care le in-struise în aşa fel încât să aibă încredere. Mai fuseseră comploturi anterioare pentru a o îndepărta de la Şcoala Blaine, dar fuseseră dejucate.

- Din nou, s-a sugerat că ar trebui să depun o cerere pentru un post la una dintre şcolile progresiste, unde meto
dele mele ar fi mai potrivite cu sistemul lor decât cu Şcoala
Blaine. Dar nu voi depune o cerere pentru un post la o şcoală bizară. Voi rămâne în această fabrică educaţională.
Puţin aluat dospeşte toată frământătura (Galateni 5:9).
Daţi-mi o fată la o vârstă impresionabilă şi va fi a mea pen
tru toată viaţa.

Trupa lui Brodie zâmbi, fiecare fată înţelegând diferit ceea ce auzise.

Ochii căprui ai domnişoarei Brodie sclipiră, dând o nuanţă plină de înţelesuri vocii ei sobre. Părea o femeie puternică cu întunecata ei figură romană profiiată de lumina soarelui. Trupa lui Brodie nu se îndoia nici o clipă de reuşita ei. Mai degrabă l-ai fi văzut pe Iuliu Cezar depunând o cerere pentru o slujbă la o şcoală bizară decât pe domnişoara Brodie. Niciodată nu-şi va da demisia. In cazul în care conducerea voia să scape de ea, va trebui să o asasineze mai degrabă decât s-o facă să-şi dea demisia.

- Care-i şmecheria, de data asta? întrebă Rose cea faimoasă pentru faptul că-l avea pe vino-ncoa.

- Mâine seară vom discuta despre persoanele care mi se opun, zise domnişoara Brodie. Dar fiţi sigure că nu vor reuşi.

- Nu, ziseră toate. Nu, bineînţeles că nu.

- Nu atâta timp cât sunt în floarea vârstei. Aceşti ani încă mai sunt ani de înflorire. Este important să recunoşti când cineva e-n floarea vârstei, să ţineţi minte. Uite, îmi vine tramvaiul. Pariez că nu mi se va oferi vreun loc. Sun tem în 1936. Vremea cavalerilor a apus.

Cu şase ani mai înainte, domnişoara Brodie îşi condusese noua ei clasă în grădină pentru o lecţie de istorie sub un ulm mare. Pe când traversau coridoarele şcolii, trecuseră pe lângă biroul directoarei. Uşa era larg deschisă, camera era goală.

- Fetiţelor, le-a zis domnişoara Brodie, veniţi să vedeţi.

S-au adunat în jurul uşii deschise în vreme ce ea arăta către un afiş mare prins în pioneze pe peretele opus din cameră. Se vedea faţa mărită a unui bărbat sub care scria: *Siguranţa, înainte de toate.*

- Acesta este Stanley Baldwin care a fost numit prim-mi- nistru, iar apoi în scurtă vreme a fost demis, le-a spus dom nişoara Brodie. Domnişoara Mckay îl păstrează pe perete pentru că dânsa crede în sloganul: *Siguranţa, înainte de toate.* Dar nu Siguranţa este înainte de toate. Binele, Adevă rul şi Frumuseţea sunt înainte de toate. Urmaţi-mă.

Aceasta a fost prima sugestie făcută în faţa fetelor, la nişte disensiuni între domnişoara Brodie şi restul profesorilor, într-adevăr, pentru unele dintre ele era prima dată când îşi dăduseră seama că era posibil ca profesorii, nişte persoane atât de strâns legate între ele prin ascendentul lor asupra copiilor, să fie cât de cât în dezacord. însuşindu-şi această informaţie cu un fior de plăcere că fuseseră avertizate în privinţa unei lupte, dar fără a se afla în pericol câtuşi de puţin prin faptul că ştiau, fetiţele o urmaseră pe domnişoara Brodie la umbra sigură a ulmului.

Deseori, în acea toamnă plină de soare, când vremea o permitea, fetiţele îşi făceau orele aşezate pe trei bănci aranjate sub ulm.

- Ţineţi cărţile sus, le spunea domnişoara Brodie destul de des în acea toamnă, sprijiniţi-le cu mâna, pentru cazul în care apar intruşi. Dacă apar intruşi, noi ne făceam ora noas tră de istorie... de poezie... de gramatică a limbii engleze.

Fetiţele îşi ridicau cărţile fără să se uite la ele, cu ochii la domnişoara Brodie.

- între timp o să vă povestesc despre ultima mea va canţă de vară în Egipt... Şi despre îngrijirea pielii şi a mâini lor... despre francezul pe care l-am întâlnit în tren spre Biarritz... şi trebuie să vă povestesc despre picturile italiene pe care le-am văzut. Care este cel mai mare pictor italian?

- Leonardo da Vinci, domnişoară Brodie.

- Răspuns incorect. Răspunsul este: Giotto, el este favo ritul meu.

Uneori, lui Sandy i se părea că pieptul domnişoarei Brodie era plat, fără nici o umflătură, drept ca spatele ei. Alteori, pieptul ei era mare, forma sânilor evidentă, ceea ce o făcuse pe Sandy să devină atentă şi să se uite atent cu ochii ei mici la domnişoara Brodie într-o zi când ţinuseră lecţiile în clasă, în timp ce aceasta stătea dreaptă, în picioare, cu fruntea sus ca Ioana d'Arc, privind pe fereastră în timp ce vorbea.

- V-am spus de multe ori, iar vacanţa care tocmai a trecut m-a convins, că floarea vârstei mele este într-adevăr la însce-

put. Floarea vârstei este ceva diferit pentru fiecare. Voi, fetiţelor, când veţi fi mari, trebuie să fiţi atente să o recunoaşteţi, indiferent în care moment al vieţii vi se întâmplă. Trebuie să o trăiţi din plin. Mary, ce ai sub bancă, la ce te uiţi?

Mary stătea ca un aluat dospit, prea proastă ca să inventeze ceva. Era prea proastă ca să spună o minciună; nu ştia cum să se acopere.

- O revistă de comics, domnişoară Brodie, îi spuse.
- Vrei să spui o comedie, ceva hazliu?

Toate au chicotit.

- Ceva comic, spuse Mary.
- Ceva comic, negreşit. Câţi ani ai?
- Zece, doamnă.

- La zece ani eşti prea mare pentru benzi desenate. Dă-mi-o.

Domnişoara Brodie se uita la foile colorate.

- Tigrul Tim, într-adevăr, a spus şi a aruncat revista în coşul de hârtii. Observând că toate stăteau cu ochii pe ea, a scos-o din coş, a rupt-o ca să nu mai poată fi recuperată şi a aruncat-o înapoi.

- Atenţia la mine, fetelor. Floarea vârstei este momentul pentru care ne naştem. Acum că sunt în floarea vârstei mele... Sandy, eşti cu mintea aiurea. Despre ce vorbeam eu?

-Despre floarea vârstei dumneavoastră, domnişoară Brodie.

- Dacă apare cineva, spuse domnişoara Brodie, pe parcursul următoarei lecţii, aduceţi-vă aminte că este ora de gramatică a limbii engleze. între timp vă voi povesti puţin din viaţa mea pe când eram mai tânără decât acum, deşi cu şase ani mai mare decât acel bărbat.

Se sprijini de ulm. Era una dintre ultimele zile de toamnă, când frunzele cădeau în mici vârtejuri. Cădeau peste fetiţele care erau recunoscătoare că aveau o scuză pentru a se scutura şi li se permiteau mişcări pentru a-şi da jos frunzele din păr şi din poală.

- Anotimpul ceţurilor şi al rodniciei coapte. La începutul războiului eram logodită cu un tânăr, dar a căzut pe fron-

tul din Flandra, spuse domnişoara Brodie. Sandy, te pregăteşti de spălat pe ziua de azi?

- Nu, domnişoară Brodie.

- Deoarece ai mânecile suflecate. Nu-mi plac fetele care îşi suflecă mânecile bluzelor, oricât de frumoasă ar fi vremea. Lasă-le în jos imediat, doar suntem fiinţe civilizate. A căzut cu o săptămână înainte de a se declara armistiţiul. A căzut ca o frunză de toamnă, deşi avea doar douăzeci şi doi de ani. Când ne ducem la clasă, ne vom uita pe hartă la Flandra şi la locul unde iubitul meu a fost înmormântat înainte ca voi să vă naşteţi. Era sărac. Venea din Ayrshire, un băiat de la ţară, dar era un student harnic şi inteligent. Când mi-a cerut mâna, mi-a spus: *Vom bea apă şi o vom lua încet.* Aşa era felul de la ţară al lui Hugh de a spune că noi vom duce o viaţă liniştită. Vom bea apă şi o vom lua încet. Ce vrea să spună asta, Rose?

- Că trebuie să ducem o viaţă liniştită, domnişoară Brodie, a spus Rose Stanley, care, şase ani mai târziu, avea să devină faimoasă pentru partidele de sex.

Povestea logodnicului domnişoarei Brodie, căzut la datorie, ajunsese departe atunci când directoarea, domnişoara Mackay, fu văzută venind peste pajişte. Lacrimi începuseră deja să cadă din ochişorii ca de purcel ai lui Sandy, iar lacrimile lui Sandy o întristau şi pe prietena ei, Jenny, care mai târziu avea să devină faimoasă în şcoală pentru frumuseţea ei; Jenny a scos un oftat şi şi-a căutat batista în buzunarul pantalonaşilor.

- Hugh a fost ucis, spuse domnişoara Brodie, cu o săptă
mână înainte de armistiţiu. După aceea au fost nişte alegeri
generale şi oamenii strigau: Spânzuraţi-l pe Kaizer! Hugh a
fosrca un erou din Flowers of the Forest, zăcând în mor
mântul său. Rose Stanley începuse acum să plângă. Lui Sandy i-au alunecat ochii umezi într-o parte, şi a văzut-o pe
domnişoara Mackay cum se apropia, cu capul şi umerii îna
inte, traversând peluza.

-Am venit să vă văd şi trebuie să fug mai departe, spuse. De ce plâng fetiţele?

- Sunt emoţionate din cauza unei istorisiri pe care le-am povestit-o. Suntem la lecţia de istorie, spuse domnişoara Brodie, prinzând în mână o frunză care tocmai cădea în timp ce vorbea.

- Să plângi din cauza unei istorisiri la vârsta de zece ani?! le zise domnişoara Mackay fetelor care se ridicaseră de pe bănci, încă uluite de războinicul Hugh. Am venit doar să vă văd, trebuie să fug mai departe. Ei bine, fetelor, a-nceput un nou trimestru. Sper că aţi avut o vacanţă de vară splendidă şi abia aştept să vă văd splendidele compuneri despre cum aţi petrecut-o. Nu trebuie să plângeţi din cauza unei povestiri la vârsta de zece ani. Aveţi cuvântul meu!

- Aţi făcut bine, le spuse domnişoara Brodie fetelor, după ce domnişoara Mackay plecase, să nu răspundeţi la întrebarea pe care v-a pus-o. E bine, când eşti la ananghie, să nu scoţi nici un cuvânt, nici bun, nici rău. Vorba este de argint, dar tăcerea e de aur. Mary, mă asculţi? Ce-am spus?

Mary Macgregor, cu faţa ei informă, cu ochii, nasul şi gura ca de om de zăpadă, care, mai târziu, avea să devină cunoscută pentru că era proastă şi întotdeauna se dădea vina pe ea pentru orice şi care, la vârsta de douăzeci şi trei de ani, şi-a pierdut viaţa în incendiul de la un hotel, a riscat:

- De aur.
- Ce am spus că era de aur?

Mary şi-a aruncat ochii în jurul ei şi apoi în sus. Sandy i-a şoptit:

- Frunzele care cad.
- Frunzele care cad, spuse Mary.

- E clar, spuse domnişoara Brodie, nu mă ascultai. Şi dacă numai din întâmplare m-aţi asculta, aş face din voi *creme de la creme.*

CAPITOLUL 2

Mary Macgregor, deşi a trăit până la douăzeci şi trei de ani trecuţi, niciodată nu şi-a dat seama că acele confidenţe ale lui Jean Brodie nu erau împărtăşite celorlalţi profesori şi că povestea ei de dragoste nu le era dezvăluită decât elevelor ei. Nu se gândise prea mult la Jean Brodie, deşi cu siguranţă îi plăcuse de ea, până când, la un an după izbucnirea celui de-al doilea război mondial, s-a înrolat în Serviciul Naval Regal de femei, şi se dovedise a fi neîndemânatică şi incompetentă, şi toţi dădeau vina pe ea pentru orice. într-un moment de adevărată mâhnire - atunci când primul şi ultimul ei prieten, un caporal pe care-l cunoscuse cu două săptămâni înainte, a părăsit-o, lipsind de la întâlnire şi nemaia-propiindu-se vreodată de ea - a privit înapoi în timp, încercând să-şi dea seama dacă vreodată în viaţa ei fusese fericită; îşi aminti atunci că în primii ani cu domnişoara Brodie, când stătea şi asculta toate acele istorisiri şi păreri care nu aveau nimic de-a face cu lumea obişnuită, fusese cea mai fericită perioadă din viaţa ei. S-a gândit Ia asta doar în treacăt, şi niciodată nu şi-a mai amintit de domnişoara Brodie, dar a-trecut peste mâhnirea ei şi a recăzut în obişnuita ei zăpăceală lentă, înainte de a muri, în timpul unei permisii, în incendiul de la hotel. înainte şi-napoi de-a lungul coridoarelor alerga Mary Macgregor prin fumul ce devenea din ce în ce mai gros. Alergase într-o parte; apoi se-ntorsese în cealaltă direcţie; dar la fiecare capăt o întâmpina câte o coloană de foc. Nu auzea ţipete, pentru că vuietul focului înecase tot; nici ea nu putea ţipa, pentru că fumul o înăbuşea. A

treia oară dăduse peste trupul cuiva, se împiedicase şi murise. Dar la începutul anilor '30, pe când Mary avea zece ani, stătea absentă printre elevele domnişoarei Brodie.

- Cine a vărsat cerneală pe podea - tu, Mary?
- Nu ştiu, domnişoară Brodie.

- Pariez că tu ai făcut asta. Nu am mai întâlnit o fată atât
de neîndemânatică niciodată. Iar dacă nu eşti interesată de
ce spun eu, te rog, încearcă să te prefaci că ai fi.

Acelea erau zilele pe care Mary Macgregor, privind înapoi, le-a considerat cele mai fericite din viaţa ei.

Şi lui Sandy Stranger i se părea că fuseseră probabil cele mai fericite zile din existenţa ei, iar la a zecea aniversare a zilei ei de naştere i-a spus acest lucru celei mai bune prietene de-ale ei, Jenny Gray, care fusese invitată la ceai la Sandy. Specialitatea sărbătoririi au fost cubuleţele de ananas cu frişca, iar specialitatea zilei a fost că erau lăsate să se distreze singure. Pentru Sandy, ananasul, cu care nu era obişnuită, avusese gustul şi înfăţişarea autentice ale fericirii; îşi concentra ochii ei mici pe cubuleţele pale înainte de a Ie lua cu lingura şi îşi spunea că gustul puternic de pe limbă era cel al unei fericiri speciale, care nu avea nimic de-a face cu mâncatul şi era diferit de fericirea jocului, de care te bucurai fără voie. Amândouă fetele au lăsat frişca la urmă, apoi au mâncat-o cu gura plină.

- Fetiţelor, voi o să fiţi *creme de la creme,* zise Sandy, iar Jenny împroşcă frişca în batistă.

- Ştii, zise Sandy, probabil acestea sunt cele mai fericite zile din viaţa noastră.

- Da, mereu auzi asta, zise Jenny. Ştii cum se zice,
bucură-te de zilele de şcoală pentru că niciodată nu ştii ce te ţ aşteaptă.

- Domnişoara Brodie spune că floarea vârstei este cea mai bună, zise Sandy.

- Da, dar nu a fost niciodată căsătorită la fel ca mamele şi taţii noştri.

- Ei nu sunt în floarea vârstei, zise Sandy.
- Dar au relaţii sexuale, spuse Jenny.

Fetiţele s-au oprit, pentru că acest lucru încă mai era o idee copieşitoare şi de-abia recent o descoperiseră din întâmplare; înţelesul şi expresia însăşi erau ceva nou. Era ceva incredibil. Apoi Sandy continuase:

- Domnului Lloyd i s-a născut un copil săptămâna trecută. Probabil a făcut sex cu soţia lui. Ideea aceasta era mai uşor de abordat şi râseră în hohote ducându-şi şerveţelele roz de hârtie la gură. Domnul Lloyd era profesorul de desen al fetelor de la liceu.

- Poţi să-ţi imaginezi scena? şopti Jenny.

Sandy îşi făcu ochii şi mai mici, făcând un efort să o vadă cu ochii minţii.

- Probabil purta pijama, îi răspunse tot în şoaptă.

Fetele se prăpădeau de râs, imaginându-şi-l pe domnul Lloyd, care nu avea decât un braţ, intrând solemn, cu paşi mari în şcoală.

Apoi Jenny chicoti:

- Asta se face fără să te gândeşti prea mult. Aşa se-ntâmplă.

Jenny era o sursă de informaţii de încredere, deoarece se descoperise că o fată angajată de tatăl ei la băcănie rămăsese gravidă, iar Jenny prinsese trăgând cu urechea nişte frânturi din toată agitaţia care a urmat. După ce i-a încredinţat lui Sandy ce descoperise, s-au implicat într-o serie de cercetări pe care le numiseră „investigaţia,,, punând cap la cap indicii din ce îşi aminteau din conversaţiile pe care le surprinseseră pe furiş, şi pasaje din marile dicţionare.

- Totul are loc într-o clipită, spuse Jenny. I s-a întâmplat lui Teenie pe când se plimba la Puddocky împreună cu prietenul ei. Apoi a trebuit să se căsătorească.

- Ai crede că ar fi trebuit să li se stingă dorinţa până când şi-a dat ea jos hainele, zise Sandy. Prin haine se referea la pantalonaşi, dar *pantalonaşi* suna ca nuca în perete în acest context ştiinţific.

- Da, asta nu pot să-nţeleg, spuse Jenny.

Mama lui Sandy se uită prin cameră din uşă şi întrebă mieros:

- Vă simţiţi bine, drăguţelor? Peste umărul ei apăru capul mamei lui Jenny.

- Cerule, exclamă mama lui Jenny, uitându-se la măsuţă, au înfulecat tot!

Sandy se simţi ofensată şi tratată cu desconsideraţie; de parcă scopul principal al petrecerii ar fi fost mâncarea.

- Acum, ce vreţi să faceţi? întrebă mama lui Sandy.

Sandy i-a aruncat, pe ascuns, mamei ei o privire feroce care însemna: *Ai promis să ne Iaşi să ne amuzăm singure, ştii că nu e bine să nu te ţii de o promisiune făcută unui copil, ai putea să-mi distrugi viaţa din cauză că nu te-ai ţinut de cuvânt, e ziua mea de naştere.*

Mama lui Sandy s-a retras, luând-o şi pe mama lui Jenny cu ea.

- Hai să le lăsăm singure, spuse. Distracţie plăcută, dră
guţelor!

Uneori Sandy se simţea jenată pentru că mama ei era englezoaică şi îi spunea „drăguţă", spre deosebire de mamele din Edinburgh, care spuneau „dragă". Mama lui Sandy avea un palton ostentativ, cu o garnitură de blană pufoasă de vulpe la fel ca ducesa de York, în timp ce alte mame purtau o haină de tweed sau, cel mult, o blană de bizam care dura o viaţă întreagă.

Plouase şi pământul era prea umed ca ele să poată ieşi să termine de săpat groapa care ducea în Australia, aşa că fetele au ridicat masa cu tot ce le mai rămăsese din festin şi au dus-o într-un colţ al camerei. Sandy a ridicat capacul scaunului de pian şi a scos un caiet dintre două teancuri de partituri muzicale. Pe prima pagină a caietului stătea scris:

Cuibul de vulturi de Sandy
Stranger şi Jenny Gray

Era o poveste, încă în curs de finalizare, despre iubitul domnişoarei Brodie, Hugh Carruthers. Acesta nu fusese ucis în război, fusese o greşeală în telegramă. Se întorsese din război şi venise la şcoală să întrebe de domnişoara Brodie, unde prima persoană pe care a întâlnit-o a fost

domnişoara Mackay, directoarea. îl informase că domnişoara Brodie nu voia să-l vadă, iubea pe altcineva. Hugh râsese nervos, cu amărăciune, plecase şi îşi făcu sălaş într-un cuib de vulturi, unde, învelit în jacheta lui de piele, fusese descoperit într-o zi de Sandy şi Jenny. în acest moment al povestirii, Hugh o ţinea prizonieră pe Sandy, dar Jenny scăpase la adăpostul nopţii şi încerca să-şi găsească drumul în jos pe munte prin întuneric. Hugh se pregătea să o urmărească.

Sandy luă un creion dintr-un sertar al bufetului şi continuă:

- Hugh! îl impora Sandy. Iţi jur pe ce am mai sfânt că domnişoara Brodie niciodată nu l-a iubit pe altul şi te aş teaptă acolo jos, în floarea vârstei, rugându-se şi spe rând. Dacă o laşi pe Jenny să plece, ea se va întoarce cu iubita ta, Jean Brodie, şi o vei vedea cu ochii tăi şi o vei strânge în braţe după aceşti lungi doisprezece ani şi o zi.
Ochii lui negri străluciră în lumina lămpii din colibă.

- Dă-te la o parte, fetiţo, îi strigă, şi nu-mi tăia calea. Ştiu eu bine că fata aceea, Jenny, o va informa despre as-cunzătoarea mea pe prefăcuta mea logodnică de alt'dat'. Ştiu eu bine că voi amândouă sunteţi nişte spioane trimise de ea ca să poată să-şi râdă de mine. Dă-te la o parte din uşă, îţi spun!

- Niciodată! spuse Sandy, aşezându-şi trupul tânăr şi mlădios drept în faţa zăvorului şi îşi trecu mâna pe după ivăr. Ochii ei mari străluciră cu o lumină azurie care îl implora.

Sandy îi dădu creionul lui Jenny.
- E rândul tău, îi spuse.
Jenny scrise:

Dintr-o singură mişcare o îmbrânci în colţul cel mai îndepărtat al colibei şi ieşi cu paşi mari în lumina lunii, iar paşii lui spulberau zăpada purtată de vânt la nivelul solului.

- Scrie ceva despre cizmele lui, spuse Sandy.

Jenny scrise: *Cizmele lui înalte străluciră în lumina lunii.*

- Lumina lunii e de prea multe ori, constată Sandy, dar o

putem rezolva mai târziu când ajungem în faza de publicare.

O, dar e un secret, Sandy! spuse Jenny.

- Ştiu asta, zise Sandy. Nu te speria, nu o vom publica până când nu ajungem în floarea vârstei.

- Crezi că domnişoara Brodie a avut vreodată un contact sexual cu Hugh? întrebă Jenny.

Ar fi trebuit să aibă un copil, nu-i aşa?

- Ştiu eu?

- Nu cred că au făcut aşa ceva, zise Sandy. Dragostea lor era mai presus de atât.

- Domnişoara Brodie spunea că, la ultima lui plecare, s-au agăţat unul de celălalt cu o pasionată uitare de sine.

- Nu cred că şi-au dat jos hainele, totuşi, zise Sandy. Tu ce crezi?

-Nu-mi pot imagina asta.

- Nu mi-ar plăcea să am contact sexual, zise Sandy.

- Nici mie. Mă voi căsători cu o persoană pură.

- Ia o caramea.

îşi mâncau bomboanele stând pe covor. Sandy puse nişte cărbuni pe foc şi lumina ţâşni reflectându-se în cârlionţii lui Jenny.

- Hai să facem ca vrăjitoarele în jurul focului, aşa cum am făcut de Halloween.

Se aşezară în lumina focului mâncând caramele şi bolborosind descântece vrăjitoreşti. Apoi Jenny spuse:

- La muzeu este un zeu grec care nu are nici o haină pe el. L-am văzut duminica trecută, după-amiază, când am fost cu mătuşa Kate şi nu am avut ocazia să mă uit prea bine. ţ*

- Hai să mergem la muzeu duminica viitoare, propuse, Sandy. Facem o investigaţie.

- O să-ţi dea voie numai cu mine?

Sandy, care era notorie pentru că nu i se permitea să iasă neînsoţită de o persoană matură, zise:

- Nu cred. Poate rugăm pe cineva să ne ducă.

- Am putea să o rugăm pe domnişoara Brodie.

Adeseori, domnişoara Brodie le ducea pe fetiţe la galeriile de artă şi la muzee, aşa că părea posibil.

- Dar cred, zise Sandy, că nu ne va lăsa să ne uităm la statuia zeului dacă e dezbrăcată.

- Nu cred că va observa că e dezbrăcată, spuse Jenny. Pur şi simplu n-o să vadă *chestia* aia.

- Ştiu. Domnişoara Brodie e mai presus de asta.

Sosise momentul ca Jenny să plece acasă împreună cu mama ei, făcând drumul cu tramvaiul în crepusculul bântuit de noiembrie al Edinburgh-ului peste podul Dean. Sandy îi făcu semn cu mâna, de la fereastră, şi se întrebă dacă şi Jenny avea senzaţia că duce o viaţă dublă, plină de probleme pe care nici măcar un milionar nu trebuia să le suporte. Era un lucru bine ştiut că milionarii duc o viaţă dublă. Ziarul de seară se strecură ca un şarpe prin deschizătura pentru corespondenţă şi deodată, în casă, se simţi că era ora şase.

La ora patru fără un sfert, domnişoara Brodie recita poezii în faţa clasei, pentru a le înălţa cugetul înainte de a pleca acasă. Domnişoara Brodie ţinea ochii întredeschişi şi îşi dădea capul pe spate:

Şi vijelia de la răsărit, Pădurea galbenă a nimicit, Puhoi de ape s-a iţit, Ploaia turna din ceru-nvineţit, Deasupra peste Camelot.

Sandy o urmărea pe domnişoara Brodie cu ochişorii ei de culoare deschisă, îi făcuse mici şi ţinea buzele strânse.

Rose Stanley scotea aţe din cordonul costumului ei de gimnastică. Jenny era captivată de poem, ţinea buzele întredeschise, niciodată nu se plictisea. Nici Sandy nu se plictisea niciodată, dar trebuia să ducă o viaţă dublă pentru a nu fi niciodată plictisită.

Coborând sub salcie găsise
O barcă părăsită ce plutise

Şi pe ea degrabă scrise
Domniţa din Shalott.

- Prin ce mijloace, domnia voastră, aţi scris acele cuvinte? întrebă Sandy în mintea ei, cu buzele ţuguiate.

- Era un vas cu vopsea albă şi o pensulă care s-a întâmplat să fie pe malul acoperit de iarbă, îi răspunse graţios domniţa din Shalott. Fără-ndoială fusese uitat acolo de un individ nepăsător dintre cei fără de ocupaţie.

- Vai, şi toată ploaia aia! exclamă Sandy din lipsă de ceva mai bun de spus, în vreme ce vocea domnişoarei Brodie se înălţa spre plafon şi se încolăcea în jurul picioarelor fetelor de liceu care aveau clasele la etaj.

Domniţa din Shalott şi-a pus mâna albă pe umărul lui Sandy şi a privit-o pentru scurt timp.

- Cea atât de tânără şi de frumoasă să fie atât de bătută de soartă în dragoste! spuse cu o voce tristă şi joasă.

- Ce vor să-nsemne aceste cuvinte? strigă Sandy alarmată, cu ochii ei mici fixaţi asupra domnişoarei Brodie şi cu buzele strânse, aproape lipite.

Domnişoara Brodie spuse:

- Sandy, te doare ceva?

Sandy fu surprinsă.

- Fetelor, spuse domnişoara Brodie, trebuie să învăţaţi să vă cultivaţi o expresie stăpânită. Este una dintre cele mai importante însuşiri ale unei femei, o expresie stăpânită, şi la bine, şi la rău. Remarcaţi expresia Mona Lisei de acolo!

Toate capetele s-au întors pentru a privi reproducerea pe care domnişoara Brodie o adusese din călătoriile ei şi o, prinsese pe perete. Mona Lisa, în floarea vârstei, zâmbea, într-o constantă stăpânire de sine, deşi tocmai venise de la dentist cu falca umfiată.

- Ea este mai în vârstă şi mai înţeleaptă decât stâncile pe care stă. Dacă mi-aţi fi fost date în grijă pe când aveaţi şapte ani! Uneori mi-e teamă că este prea târziu acum. Dacă aţi fi fost aici de când aveaţi şapte ani, acum aţi fi fost

creme de la creme. Sandy, vino şi citeşte câteva strofe, să-ţi auzim vocalele.

Sandy, fiind pe jumătate englezoaică, îşi folosea la maximum vocalele, doar pentru atâta era faimoasă. Rose Stanley nu devenise încă faimoasă pentru partidele sex; Eunice Gardiner a fost cea care le abordase pe Sandy şi Jenny cu o biblie în mână şi le arătase cuvintele: *Pruncul a săltat în pântecele ei.* Sandy şi Jenny îi spuseseră că era obscenă şi o ameninţaseră că o pârăsc. Jenny era deja arhicunoscută pentru frumuseţea ei şi avea o voce plăcută, aşa că domnul Lowther, care venise să le înveţe să cânte în cor, se uita la ea cu admiraţie în timp ce cânta: *Veniţi că am ceva a spune...;* şi o trăgea de cârlionţi, gest cu atât mai îndrăzneţ cu cât domnişoara Brodie stătea cu elevele ei în timpul lecţiilor de muzică. O trăgea de cârlionţi şi se uita la domnişoara Brodie ca un copil care se împăuna cu şmecheriile lui, de parcă ar fi încercat să vadă dacă domnişoara Brodie era cât de cât dispusă a fi părtaşă la comportamentul său nedemn de Edinburgh.

Domnul Lowther era scund, cu un corp lung şi cu picioare scurte. Părul şi mustaţa îi erau de un roşu auriu. îşi făcea mâna căuş în spatele urechii aplecându-şi capul către fiecare fată pentru a-i verifica vocea.

-Cântă: Aa!

- Aa, cântă Jenny, sus şi pur ca sirena din insulele Hebride, despre care le povestise Sandy. îşi roti privirea pentru a se uita la Sandy.

Domnişoara Brodie le conduse pe fete afară din sala de cor şi le adună în jurul ei:

j Voi, fetelor, sunteţi menirea mea. Dacă ar fi ca mâine să primesc o cerere în căsătorie de la cine ştie ce bărbat important, aş refuza-o. în floarea vârstei, sunt dedicată vouă. Mergeţi într-un singur rând, cu fruntea sus, sus, la fel ca Sybil Thorndike, o femeie de viţă nobilă.

Sandy şi-a dat mult capul pe spate, cu nasul ei pistruiat în vânt, apoi şi-a aţintit ochişorii de porcuşor în plafon în timp ce mergea în rând.

- Ce faci, Sandy?
- Merg la fel ca Sybil Thorndike, doamnă.
- într-o zi, Sandy, vei merge prea departe. Sandy păru încurcată şi umilită.

- Da, spuse domnişoara Brodie, sunt cu ochii pe tine, Sandy. Observ la tine un caracter frivol. Mi-e teamă că nici
odată nu vei face parte din elită sau, după cum s-ar mai pu
tea spune, din *crame de la creme.*

Când se întoarseră în clasă, Rose Stanley spuse:
- Am cerneală pe bluză.

- Du-te în sala de ştiinţe şi scoate pata; dar să ştii că asta
strică mătasea indiană.

Uneori fetele îşi făceau câte o mică pată de cerneală pe manşeta bluzei de mătase indiană ca să fie trimise în sala de ştiinţe de la liceu. Acolo, o profesoară care te înfiora, o anume domnişoară Lockhart, care purta un halat alb, cu părul scurt grizonant dat pe spate, cu faţă bronzată şi încruntată ca a unui jucător de golf, turna o mică picătură de lichid alb dintr-un recipient mare pe un smoc de vată. Cu aceasta tampona pata de cerneală de pe mânecă, ţinând braţul fetei fără să scoată un sunet, absorbită la maximum de ceea ce avea de făcut. Rose Stanley se duse în sala de ştiinţe cu bluza ei pătată doar pentru că se plictisea, dar Sandy şi Jenny îşi pătau bluzele cu cerneală la intervale discrete, de câte patru săptămâni, numai ca să poată fi ţinute de braţ de către domnişoara Lockhart, care părea să fie înconjurată de o pătură de aer pur, groasă de vreo zece centimetri, oriunde se mişca în încăperea aceea cu un miros ciudat. Această încăpere lungă era mediul ei natural, şi parcă îşi pierduse ceva din farmecul ei atunci când Sandy o văzuse ieşind din şcoală £ şi îndreptându-se către maşina ei sport, în fusta de tweed' cusută în cute duble plate la fel ca la oricare altă profesoară. Domnişoara Lockhart de la sala de ştiinţe era pentru Sandy o fiinţă aparte, înconjurată de trei rânduri de bănci lungi cu recipiente pe jumătate pline cu cristale, prafuri şi lichide colorate, ocru, bronz, gri metalic şi albastru cobalt, vase din sticlă cu forme ciudate, bombate, sau cu gâturi ca nişte tu-

buri. Doar o singură dată când s-a dus Sandy, în sala de ştiinţe, era o lecţie în desfăşurare. Fetele mai mari, mai bine făcute, unele cu piepturi proeminente, stăteau două câte două la unele dintre bănci, cu jeturi de gaz arzând în faţa lor. Ţineau în mâini o eprubetă plină cu ceva verde şi o agitau la flacără, zeci de eprubete verzi în mişcare şi flăcări la toate băncile. Ramurile goale din vârful copacilor atingeau ferestrele acelei camere lungi, iar dincolo de ele se vedea cerul rece de iarnă, cu un uriaş soare roşu. Cu acea ocazie, Sandy avu prezenţa de spirit să-şi aducă aminte că anii ei de şcoală trebuia să fie cei mai fericiţi din viaţa ei şi i-a dus lui Jenny fascinanta veste că liceul urma să fie minunat, iar domnişoara Lockhart era frumoasă.

- Fetelor din sala de ştiinţe le plăcea ce făceau, zise Sandy, şi gândeşte-te că asta era o temă de şcoală.

- Şi noi facem o mulţime de lucruri care ne plac la ora domnişoarei Brodie, spuse Jenny. Mama spune că domnişoara Brodie ne dă prea multă libertate.

- Ea nu trebuie să ne dea libertate, ea trebuie să ne înveţe ceva, zise Sandy. Dar orele de ştiinţe trebuie să fie libere, este permis.

- Ei bine, mie-mi place să mă duc la orele domnişoarei Brodie, spuse Jenny.

- Şi mie, zise Sandy. O interesează cultura noastră generală, zice mama.

Cu toate acestea, vizitele în sala de ştiinţe erau cea mai ascunsă bucurie a lui Sandy, iar ea calcula foarte atent intervalele dintre o pată de cerneală şi alta, astfel încât să nu apară suspiciuni din partea domnişoarei Brodie că petele n-arfi nişte accidente. Domnişoara Lockhart o ţinea de braţ şi îi tampona cu grijă pata de cerneală de pe mânecă în timp ce Sandy stătea uitându-se înjur, fascinată de acea încăpere lungă, care era locul de drept al acestei profesoare de ştiinţe, şi de frumuseţea disciplinată a tot ce se afla acolo. Cu ocazia trimiterii lui Rose Stanley, după ora de cor, la sala de ştiinţe pentru a-şi scoate pata de cerneală de pe bluză, domnişoara Brodie le-a spus:

-Trebuie să fiţi mai atente cu cerneala. Nu-mi place să-mi văd fetele urcând şi coborând de la sala de ştiinţe toată ziua bună-ziua. Trebuie să ţinem la bunul nostru renume.
Şi adăugă:
- Arta este mai importantă decât ştiinţa. Arta este prima,
iar apoi urmează ştiinţa.
Harta cea mare fusese desfăşurată peste tablă pentru că începuse ora de geografie. Domnişoara Brodie se întoarse către ea pentru a arăta cu indicatorul unde se afla Alaska. Dar se întoarse din nou către clasă:
- Arta şi religia mai întâi; apoi filosofia; la urmă ştiinţa.
Aceasta este ordinea marilor materii ale vieţii, aceasta e or
dinea importanţei lor.
Era prima iarnă din cei doi ani pe care această clasă îi petrecuse cu domnişoara Brodie. Anul 1931.
Domnişoara Brodie îşi selectase deja favoritele sau mai degrabă pe cele în care putea avea încredere; sau mai bine zis pe cele în ai căror părinţi putea avea încredere că nu vor depune plângeri privind aspectele mai avansate şi mai rebele ale politicii ei educaţionale; aceşti părinţi erau fie prea luminaţi ca să se plângă, fie prea puţin luminaţi, fie prea copieşiţi de norocul lor că fetele primeau o educaţie pe baza unor taxe şcolare subvenţionate, ori prea încrezători pentru a se îndoi de valoarea a ceea ce învăţau fetele lor la această şcoală cu o reputaţie solidă. Fetele speciale ale domnişoarei Brodie erau invitate acasă la ceai şi rugate să nu le spună celorlalte. Erau cele în care avea încredere, ele îi înţelegeau viaţa ei personală şi vrajba dintre ea, directoare şi aliaţii directoarei. Aflaseră prin ce necazuri trecuse domnişoara Brodie în cariera ei din cauza lor. *De dragul vostru, fetelor - vă voi influenţa, acum, în floarea vârstei mele.* Acesta fu* sese începutul formării trupei lui Brodie. La început, Eunice Gardiner era atât de tăcută, încât a fost greu de înţeles de ce fusese atrasă în grup de către domnişoara Brodie. Dar pe urmă făcea giumbuşlucuri spre bucuria şi amuzamentul invitatelor la ceai, de pildă făcea roata pe covor. *Eşti ca spiri-duşul Ariei,* spunea domnişoara Brodie. în cele din urmă,

Eunice a început să pălăvrăgească. Duminica, nu i se permitea să facă roata, deoarece din multe puncte de vedere domnişoara Brodie era o fată bătrână tipică pentru Edinburgh, una dintre cele mai chiţibuşare. Eunice Gardiner făcea tumbe numai la întâlnirile de sâmbătă înainte de ceai, sau după aceea, pe linoleumul din bucătăria domnişoarei Brodie, în timp ce restul fetelor spălau vasele şi îşi lingeau mierea de pe degetele lor desfăcute ca un pieptene când o treceau din mână-n mână pentru a fi pusă în bufet. La douăzeci şi opt de ani după perioada aceea când făcea tumbe în apartamentul domnişoarei Brodie, Eunice, care devenise asistentă şi se măritase cu un doctor, i-a spus soţului ei într-o seară:

- Anul viitor, când mergem la Festival...

-Da?

Croşeta un pled din lână, trăgând de câte un ochi.

- Da? zise el.

- Când mergem la Edinburgh, îi spuse Eunice, adu-mi aminte, cât stăm acolo, să merg la mormântul domnişoarei Brodie.

- Cine a fost domnişoara Brodie?

- O învăţătoare de-a mea, era tobă de carte. Ea însăşi era un Festival din Edinburgh. Ne invita la ceai la ea în apartament şi ne spunea despre floarea vârstei ei.

- Poftim?

- Floarea vârstei ei. O dată s-a îndrăgostit de un curier egiptean, într-una dintre călătoriile sale, iar la întoarcere ne-a povestit totul. Avea câteva favorite. Eu eram una dintre ele. Ştii, făceam tumbe şi ea râdea.

- întotdeauna am ştiut eu că educaţia ta a fost puţin ciudată.

- Dar nu era nebună. Era cât se poate de sănătoasă. Ştia exact ce face. Ne-a povestit totul şi despre viaţa ei amoroasă.

• - Dă-i drumul atunci.

- O, e o poveste lungă. Era numai o fată bătrână. Trebuie să-i duc flori la mormânt - mă-ntreb dacă-l voi putea găsi?

- Când a murit?

- Imediat după război. Atunci era deja pensionată. Pensionarea ei a fost aproape o tragedie, fusese obligată să se

pensioneze înainte de vreme. Directoarei nu i-a plăcut de ea niciodată. E o întreagă poveste legată de pensionarea domnişoarei Brodie. Fusese trădată de una dintre fetele ei, noi eram denumite trupa lui Brodie. Niciodată nu am aflat cine a trădat-o.

Acum este momentul să vorbim despre lunga plimbare prin partea veche a Endinburgh-ului, pe unde şi-a luat domnişoara Brodie trupa, îmbrăcate în hainele lor violet închis şi cu pălăriile din catifea neagră cu pene verzi şi albe, într-o vineri din martie, atunci când sistemul de încălzire centrală a şcolii se stricase şi toată lumea fusese înfofolită şi trimisă acasă. Vântul sufla dinspre îngheţatul fluviu Forth, iar cerul era greu de zăpada ce stătea să cadă. Mary Macgregor mergea cu Sandy, pentru că Jenny se dusese acasă. Monica Douglas, care mai târziu va deveni faimoasă pentru că putea să calculeze în minte la matematică şi din cauza acceselor ei de furie, mergea în spatele lor cu faţa ei de un roşu închis, nasul mare şi codiţele castanii care-i ieşeau de sub pălăria neagră şi picioarele groase ca de pian, în ciorapii negri din lână. Lângă ea mergea Rose Stanley, înaltă şi blondă şi cu o piele aurie, care încă nu-şi câştigase reputaţia pentru partidele de sex, şi ale cărei discuţii erau despre trenuri, macarale, automobile, jocuri *Meccano* şi alte chestii pentru băieţi. Nu o interesa cum funcţionează motoarele sau capacităţile constructive al jocurilor *Meccano,* dar le ştia numele, diferitele culori în care erau prezentate, tipurile de automobile şi puterea lor în cai-putere, diferitele preţuri ale kiturilor Meccano. De asemenea, Rose era o căţărătoare viguroasă pe ziduri şi în copaci. Şi chiar dacă aceste pasiuni o catalogaseră pe Rose Stanley în al unsprezecelea an al ei? drept un băieţoi, nu-i invadaseră feminitatea şi avea doar cunoştinţe superficiale despre aceste subiecte, de parcă nu ar fi fost decât o pregătire conştiincioasă pentru relaţiile ei cu băieţii, câţiva ani mai târziu. Lângă Rose mergea domnişoara Brodie, cu fruntea sus, ca Sybil Thorndike, cu nasul ei arcuit şi mândru. Purta haina ei largă de tweed maro cu un guler din blană de biber încheiat strâns, pălăria de fetru

maro cu borul ridicat într-o parte şi lăsat în jos în cealaltă, în spatele domnişoarei Brodie, ultima din grup, micuţa Eunice Gardiner care, douăzeci şi opt de ani mai târziu, avea să spună despre domnişoara Brodie: *Trebuie să merg la mormântul ei,* se avânta la fiecare al doilea pas de parcă se pregătea să facă o piruetă pe pavaj, aşa că domnişoara Brodie se întorcea spre ea şi, din când în când, îi spunea: „Ei, Eunice!" Şi, tot din când în când, domnişoara Brodie rămânea în urmă să-i ţină companie lui Eunice.

Sandy, care citise *Răpit de piraţi,* purta o conversaţie cu eroul, Alan Breck, şi era fericită că era cu Mary Macgregor pentru că nu era nevoie să vorbească cu ea.

- Mary, poţi să vorbeşti cu Sandy, nu e nici o problemă.

- Sandy nu vrea să vorbească cu mine, spuse Mary care mai târziu, în focul acela de la hotel, va alerga de colo, colo, până va muri.

- Sandy nu poate vorbi cu tine dacă eşti atât de proastă şi dezagreabilă. Cel puţin încearcă să ai o expresie mai plăcută, Mary.

- Sandy, trebuie să duci acest mesaj dincolo de iarba neagră la familia Macpherson, îi spuse Alan Breck. Viaţa mea depinde de asta şi Cauza, în aceeaşi măsură.

- Niciodat' nu-ţi voi înşela aşteptările, Alan Breck, zise Sandy. Niciodat'.

- Mary, spuse domnişoara Brodie din spate, te rog să încerci să nu rămâi în urma lui Sandy.

Sandy îşi menţinea pasul, mobilizată de Alan Breck a cărui ardoare şi gratitudine, în timp ce Sandy se pregătea să treacă prin iarba neagră, atinseseră proporţii mişcătoare.

Mary încerca să ţină pasul cu ea. Traversau Meadows, o întindere de teren unde sufla vântul, care avea o strălucire verde sub cerul ce prevestea zăpadă. Destinaţia lor era Oraşul Vechi, deoarece domnişoara Brodie spusese că era nevoie ca ele să vadă unde trăise istoria; iar drumul ales le-a dus pe aleea Middle Meadow.

Eunice, rămasă în urmă, fără pereche, a început să ţopăie pe ritmul unei poezioare pe care şi-o repeta:

Edinburgh, Leith,
Porîobello, Musselburgh Şi
Dalkeith.

Apoi a schimbat piciorul.

Edinburgh, Leith...

Domnişoara Brodie s-a întors către ea şi i-a spus să tacă, apoi a strigat-o să vină în faţă pe Mary Macgregor care se uita ţintă la un student indian care se apropia:
- Mary, de ce nu vrei tu să mergi cum trebuie?
- Mary, zise Sandy, nu te mai holba la omul cu pielea brună. Fata certată se uită la Sandy cu un aer placid şi în cercă să grăbească pasul. Dar Sandy mergea inegal, uneori repede, alteori se oprea, în timp ce Alan Breck începu să-i cânte cântecelul său înainte de a porni prin iarba neagră pen tru a duce mesajul ce urma să salveze viaţa lui Alan. Cânta:

Acesta e cântul de-argint al săbiei lui Alan:
Fierarul i-a făurit-o
Şi focul i-a-ntărit-o;
Acum străluceşte în palmele lui Alan Breck.

Apoi Alan Breck a bătut-o pe umăr şi i-a spus: *Sandy, eşti o fată vitează şi nu-ţi lipseşte nimic din curajul pe care îl are oricare dintre oamenii regelui.*
- Nu mai merge atât de repede, murmură Mary.
- Nu mergi cu capul sus, îi spuse Sandy. Ţine-l sus, sus.
Apoi, deodată, Sandy vru să fie drăguţă cu Marjfr
Macgregor şi se gândi la posibilitatea de a se simţi bine? fiind drăguţă cu Mary, nu luându-se de ea. Vocea domnişoarei Brodie, venind din spate, îi spunea lui Rose Stanley:
- Voi toate sunteţi eroine în devenire. Britania trebuie să fie o ţară potrivită pentru eroine. Manifestarea sonoră a pre zenţei domnişoarei Brodie, tocmai când îi stătea pe limbă lui Sandy să-i spună ceva drăguţ lui Mary Macgregor,

oprise acest impuls. Sandy se uită înapoi la colegele ei şi le văzu ca pe un corp al cărui cap era domnişoara Brodie. Se vedea pe ea, pe Jenny cea absentă, pe Mary cea pe care toţi dădeau vina pentru orice, pe Rose, pe Eunice şi pe Monica, toate într-un moment de teamă, într-o supunere comună faţă de destinul domnişoarei Brodie, de parcă Dumnezeu voise ca ele să se nască în acest scop.

Atunci se înspăimântă de tentaţia ei de a fi drăguţă cu Mary Macgregor, deoarece prin această acţiune s-ar fi distanţat de celelalte, ar fi rămas singură şi ar fi devenit ţinta răutăţilor într-un mod mai groaznic decât Mary care, chiar dacă oficial era tot timpul ţapul ispăşitor, cel puţin intra în categoria domnişoarei Brodie de eroine în devenire. Aşa că, de dragul unei bune colegialităţi, Sandy i-a spus lui Mary:

- Nu aş merge cu *tine* dacă Jenny ar fi aici.

Iar Mary a spus:

- Ştiu! Apoi Sandy începu să se deteste din nou şi să o necăjească pe Mary, cu sentimentul acela ciudat că dacă faci un lucru de multe ori, acesta devine un lucru corect. Mary începu să plângă, dar încet, aşa că domnişoara Brodie nu observă. Sandy nu putea face faţă la asta, aşa că se hotărâse să o ia mai repede înainte şi să se poarte ca o doamnă căsătorită care avusese un dezacord cu soţul ei:

- Ei bine, Colin, este destul de greu pentru o femeie când se ard siguranţele şi nu este nici un bărbat în casă.

- Dragă Sandy, de unde era să ştiu...

Pe când ajungeau la capătul întinderii Meadows, un grup de fete cercetase trecu pe lângă ele. Pupilele domnişoarei Brodie, toate în afară de Mary, trecură mai departe privind înainte. Mary se uita fix la fetele acelea mari îmbrăcate în albastru închis, cu aspectul lor viguros şi înregimentat şi cu accentul lor mai corect decât cel folosit de fetele Brodie în prezenţa domnişoarei Brodie. După ce trecură, Sandy îi spuse lui Mary:

- E nepoliticos să te holbezi. Iar Mary îi răspunse:

- Nu mă holbam. între timp domnişoara Brodie era în

trebată de fetele din spate despre cercetaşele Spiriduşi, pen-

ceea ce le place mai mult. f te de la şcoala elementar; Se apropiau de Oraşul Vechi pe care nici una

făceau parte din grupul de Spin "^^^ spuse domnişoarh lor nu era atât de îndrăgostit de istorie încât să fie

moti Pentru cele cărora 1 ? p'dinhureh. asta estă-şi ia copiii în labirintul urât mirositor al mahalalelor care

Brodie în cel mai curat accent al ei de fcaino g

brmau Oraşul Vechi în acei ani. Canongate, Grassmarket,

„a. wv * ---- . intrau în discuţkawnmarket erau nume care indicau o regiune obscură de

Aşa că Spiriduşn şi cerce * • oarej grodie pentirimă şi disperare: *Ucigaşul din Lawnmarket trimis la puş-*

apoi

uita

Sandy şi-a amintit de admiraţi *fesnre* poza pe care *arie.* Doar Eunice Gardiner şi Monica Douglas

nunţând cuvântul pe litere. traversaseră

cercă:

reped

e

cânte

marşurile trupelor lui Mussohm ş ^ ^^ triumfal de uneja High Street pe jos pe

Royale Mile de la castel sau

adusese din Italia, ce repreze lolyrood. Sandy fusese la Holyrood cu maşina unchiului ei

forme negre din Roma. domnişoara Brodie pri văzuse patul, prea scurt şi prea lat, unde dormise Mary, re-

- Aceştia sunt fascişti, asp t- nSrhati, Rose?ina Scoţiei, şi camera micuţă, mai mică decât spălătorul lor

...j „„„ântul ne litere. Ce suni <H.C?H *

acasă, unde regina jucase cărţi cu Rizzio.

Apo *eşti*

ofa\ îl

are or

-Nu -Nu

Apoij

Macgreg

l ind

dragii rei

Brodii

-Voi fie o

ţară j

zenţei

doi lui

-Fascişti, domnişoara r• m-r -jmau ţn rândv Acum se aflau în piaţa mare, Grassmarket, cu castelul,

Toţi erau foarte bruneţi şiJ^ aceiasj unghi, în tirare oricum era peste tot, ridicându-se în spaţiul liber dintre

foarte ordonate, cu braţe e n parcă era un profesise unde, înainte, locuise aristocraţia. Era prima experienţă

ce Mussolini stătea pe o pa cercetaşe şi îi priveinei ţări străine pentru Sandy, care se contura prin mirosuri

de gimnastică sau un i:stjj jm şi nu mai era moi şi forme noi şi prin sărăcia nouă. Un om stătea pe pavajul

Mussolini stopase şomaju cu.^ Middle Meadovce ca gheaţa; pur şi simplu stătea jos. O mulţime de copii,

darie pe străzi. La capătu »^ Brodie era trupa iii fără pantofi, se încăieraseră în joacă, iar câţiva băieţi stri-

lui Sandy îi trecu prin ""J[1]^,. &£ ve(ea cu ochiul litră după însoţitoarele îmbrăcate în violet ale domnişoarei

fascişti ai domnişoarei Br 3 .,,ntru a 0 servi, şi în odie nişte cuvinte pe care fetele nu le mai auziseră înainte,

chiar mărşăluiau, ţi* & cercetaşele avea o urmărau şi ieşeau de prin fundături întunecoase. Sandy se trezi

domnişoarei Brodie pnv „răceală Poate cerând-o pe Mary de mână; spre surprinderea ei, toate fetele

că mărşăluiau, dar erau stran narea că dezaprob- corect înţelese ca fiind obscene. Copii şi femei cu şaluri

fel, chiar mărşăluiau. Era in reguia,u«u v —s------..------j_ ___._ „_JX___. ^------------0 _, .—,

gelozie, era acolo o inconse _| ~ ^.e fascistă rivală, ţineau de mâini, în timp ce domnişoara Brodie vorbea des-

-----rt „sa ceva. Sandy îşi spuse istorie. U luară pe High!

domnişoara Brodie nu supo ^ fobia socială p - John Knox, spuse domnişoara Brodie, a fost un om ne-

s-ar putea să se însene la pi • ^ ^^ *{faea* deopaicit. Nu a putut niciodată să se simtă în largul lui în com-

din nou stăpânire pe ea şi Brodie K lia veselei regine franceze. Noi, cei din Edinburgh, le da-
deoarece o adora pe domnişo ^ &^use Alan Bnăm mult francezilor. Noi suntem europeni.
Ne potrivim unul cu a u , amesteCată cu sângt Mirosul era incredibil de puturos. în mijlocul drumului,
zdrobind sub picioare ^^ luând un cuţit de pe mi sus pe High Street, se aduna o mulţime.
podeaua din camera otiţen * . m ^ la haină. *Oriu-* Treceţi mai departe în linişte, spuse domnişoara Brodie.
îşi tăie unul dintre nasturii î ^ °*rietenii iui Aian BrecUn* bărbat şi o femeie erau în mijlocul mulţimii care for-
vei arăta acest nasture, îl spu *,p* ,e un cgrc în Juml lor Strigau unul Ja ceiălalt, iar bărbatul
vor înconjura. domnişoara Brodie. i femeia în cap de două ori. O altă femeie, mai scundă, cu
-Oluăm a , ^

un păr scurt negru, faţa roşie şi o gură mare, ieşi în faţă şi îl apucă pe bărbat de mână:

- O să fiu omul tău.

Din când în când, de-a lungul vieţii ei, Sandy s-a gândit la asta, pentru că era sigură că femeia aceea scundă spusese: *Voi fi omul tău,* nu *Voi fi femeia ta,* şi niciodată nu şi-a putut explica de ce.

Şi de multe ori în viaţa ei Sandy a aflat cu uimire, atunci când vorbea cu oameni a căror copilărie se petrecuse în Edinburgh, că mai existau Edinburgh-uri ale altor persoane destul de diferite de al său şi cu care nu avea în comun decât numele cartierelor, al străzilor şi al monumentelor, într-un mod similar, mai existau şi anii '30 ai altor oameni. Aşa că, la vârsta mijlocie, atunci când în sfârşit i s-a permis să primească toţi acei vizitatori la mănăstire - atât de mulţi vizitatori erau împotriva Regulamentului, dar o dispensă specială i se acordase lui Sandy datorită *Tratatului* său - a auzit pe cineva spunând: „Probabil am fost la şcoală în Edinburgh în acelaşi timp cu dumneavoastră, soră Helena", Sandy, care acum era de câţiva ani sora Helena a Schimbării la Faţă, a strâns în mâini barele grilajului aşa cum îi era obiceiul şi s-a uitat la el cu ochii ei mici şi miopi şi l-a rugat să-i descrie anii lui de şcoală, şcoala şi Edinburgh-ul pe care-l cunoscuse. Şi, încă o dată, s-a dovedit că Edinburgh-ul acelui bărbat era diferit de cel al lui Sandy. Şcoala lui, unde stătuse la internat, fusese rece şi cenuşie. Profesorii lui fuseseră englezi îngâmfaţi *sau aproape englezi,* i-a spus vizitatorul, *cu diplome de mâna a doua.* Sandy nu-şi amintea ca vreodată să se fi îndoit de calitatea profesoarelor ei, iar şcoala întotdeauna fusese luminată de soare sau, iarna, de * lumina periată a nordului.

- Dar Edinburgh, spuse bărbatul, a fost un oraş frumos, mai frumos atunci decât este acum. Desigur, mahalalele fu seseră curăţate între timp. Oraşul Vechi întotdeauna a fost favoritul meu. Ne plăcea să explorăm Grassmarket şi aşa mai departe. Din punct de vedere arhitectural nu este o pri velişte mai frumoasă în Europa.

- O dată am fost invitată la o plimbare prin Canongate, zise Sandy, dar am fost îngrozită de mizerie.

-Păi, era în anii '30, zise bărbatul. Spuneţi-mi, soră Helena, care credeţi că a fost cea mai mare influenţă asupra dumneavoastră în anii '30? Adică în perioada adolescenţei. Aţi citit Auden şi Eliot?

- Nu, zise Sandy.

- Nouă, băieţilor, ne plăcea foarte mult Auden şi tot acel grup, bineînţeles. Voiam să mergem să luptăm în războiul civil din Spania. De partea republicană, desigur. Aţi ţinut cu cineva în timpul războiului civil din Spania, la şcoala dumneavoastră?

- Ei bine, nu chiar, zise Sandy. Era cu totul altfel la noi.

- înseamnă că nu nu eraţi catolică.

- Nu, zise Sandy.

- Influenţele din adolescenţă sunt foarte importante.

- O, da, zise Sandy, chiar dacă ne provoacă reacţii contrare.

- Care a fost cea mai mare influenţă asupra dumneavoastră, atunci, soră Helena? A fost de ordin politic, personal? A fost calvinismul?

- O, nu.. A fost o domnişoară Brodie, în floarea vârstei ei. Strânse barele grilajului de parcă voia să scape din vorbitorul întunecos, pentru că ea nu avea stăpânirea de sine a celorlalte măicuţe care stăteau, atunci când primeau rarele lor vizite, retrase mult în spate, în întuneric, cu braţele încrucişate. Sandy întotdeauna se apleca înainte şi se uita atentă, strângând barele cu amândouă mâinile, iar celelalte surorj au observat şi spuneau că sora Helena avea prea multe de suportat din partea lumii de când publicase cartea ei de psihologie, care devenise neaşteptat de apreciată. Dar lui Sandy i se acordase acea dispensă, iar ea strângea barele şi primea vizitatorii aieşi, psihologi, cercetători catolici, jurnaliste de la reviste importante şi oameni de ştiinţă care voiau să o întrebe despre ciudatul ei tratat de psihologie privind natura percepţiei morale, numit *Schimbarea la faţă a locului comun.*

- Nu vom intra în Sf. Giles, spuse domnişoara Brodie, pentru că ora este târzie. Dar cred că voi toate aţi văzut Ca

tedrala Sf. Giles?

Aproape toate fuseseră în Sf. Giles cu drapelele ei zdrenţuite şi însângerate din vremuri trecute. Sandy nu fusese acolo şi nici nu voia să meargă. Exterioarele bisericilor din Edinburgh o înspăimântau, erau făcute dintr-o piatră atât de neagră, ca nişte prezenţe de aproape aceeaşi culoare ca stânca unde se afla castelul, şi aveau un aer atât de ameninţător, cu degetul lor ridicat în aer.

Domnişoara Brodie le arătase o poză cu catedrala din Koln, care arăta ca un tort de nuntă, de parcă ar fi fost construit pentru plăceri, festivităţi şi petreceri organizate de Fiul Risipitor la începutul carierei lui. Dar interioarele bisericilor scoţiene erau mai liniştitoare, deoarece în timpul serviciului religios înăuntru erau oameni, nu fantome. Sandy, Rose Stanley şi Monica Douglas proveneau din familii de credincioşi, dar nu prea mergeau la biserică. Jenny Gray şi Mary Macgregor erau prezbiteriene şi mergeau la şcoala de duminică. Eunice Gardiner era episcopaliană şi susţinea că nu credea în Isus Cristos, ci în Tatăl, Fiul şi Sfântul Duh. Sandy, care credea în fantome, avea senzaţia că Sfântul Duh era o propunere posibilă. în timpul trimestrului de iarnă, întreaga chestiune a fost dezbătută de către domnişoara Brodie care, în acelaşi timp cu aderarea la obiceiurile stricte al Bisericii Scoţiei în tinereţea ei şi ţinerea Sabatului, acum, în floarea vârstei, urma cursuri serale de religie comparată la universitate. Aşa că elevele ei auziseră totul în această privinţă şi au aflat pentru prima dată că existau unii oameni cinstiţi care nu credeau în Dumnezeu sau în Alah. Dar fetele trebuiau să studieze Evan- £ ghelia cu asiduitate pentru adevărul şi binele pe care îl conţine şi să le citească cu voce tare pentru frumuseţea lor.

Plimbarea le-a dus pe o stradă mai mare, pe Chambers. Grupul îşi schimbase ordinea şi acum mergeau câte trei, cu domnişoara Brodie în faţă, între Sandy şi Rose.

- Mi s-a cerut să mă văd cu directoarea luni, în timpul pauzei de dimineaţă, spuse domnişoara Brodie.

- Nu am nici o îndoială că domnişoara Mackay doreşte să se informeze în privinţa metodelor mele de predare. S-a mai întâmplat. Se va mai întâmpla. între timp, îmi urmăresc principiile educaţionale şi fac tot ce pot în floarea vârstei mele. Cuvântul *educaţie* vine din rădăcina *e* din *ex,* „afară", şi *duco,* „a trage după sine". înseamnă „a face să iasă". Pentru mine înseamnă o scoatere la iveală a ceea ce este deja în sufletul elevului. Pentru domnişoara Mackay înseamnă să pui înăuntru ceva ce nu este acolo, iar eu nu numesc aceasta educaţie, numesc intruziune, de la rădăcina prefixului *in* care înseamnă „în" şi tema *trudo,* „a împinge". Metoda domnişoarei Mackay este să împingă multă informaţie în mintea elevului; a mea este să scot cunoştinţe la iveală, şi aceasta este adevărata educaţie aşa cum dovedeşte sensul temei. Acum domnişoara Mackay mă acuză că împuiez capul fetelor mele cu idei, dar de fapt aceasta este metoda ei, iar a mea este chiar opusă. Niciodată să nu lăsaţi să se spună că vă împuiez capul cu idei. Ce înseamnă *educaţie,* Sandy?

- „A face să iasă", zise Sandy, care tocmai compunea o invitaţie formală către Alan Breck, la o zi după fuga lor cu sufletul la gură prin iarba neagră.

Domnişoara Sandy Stranger ar dori să se bucure de compania domnului Alan Breck la cina de marţi, 6 ianuarie, la ora opt.

Asta l-ar fi surprins pe eroul din *Răpit de piraţi,* să vină pe neaşteptate de la noua adresă a lui Sandy, la casa singuratică de pe coasta comitatului Fife - descrisă în roman de fiica lui-John Buchan, căruia Sandy, pe nişte căi întortocheate, îi devenise amantă. Alan Breck urma să vină în costum scoţian. Dacă urma să se nască o pasiune între cei doi în decursul serii şi vor fi prinşi în vâltoarea unui contact sexual? în mintea ei, vedea cum s-ar putea petrece, iar Sandy nu putea suporta această greşeală. Se certa cu sine, cu siguranţă oamenii aveau timp să reflecteze, trebuie să se oprească să se gândească în timp ce îşi dădeau hainele jos, iar dacă se opreau să gândească, cum mai puteau fi prinşi în vâltoare?

- Acesta e un Citroen, spuse Rose Stanley despre un automobil care trecuse pe lângă ele. Sunt maşini franceze.

- Sandy, dragă, nu te grăbi. Ia-mă de mână, spuse domnişoara Brodie. Rose, ai capul plin cu automobile. Nu-i nimic rău cu automobilele, desigur, dar sunt lucruri mai importante. Sunt sigură că Sandy nu se gândeşte la automobile, ea este atentă la conversaţia mea, aşa cum face o fată binecrescută.

Iar dacă oamenii îşi dau jos hainele unul în faţa celuilalt, îşi spunea Sandy, sunt şanse ca pentru un moment, să nu mai fie atât de pasionali. Iar dacă, pentru un singur moment, nu mai sunt atât de pasionali, cum mai pot fi ei prinşi în vâl-toare de dorinţă? Dacă totul se petrece în grabă...

Domnişoara Brodie spuse:

- Aşa că pur şi simplu intenţionez sâ-i subliniez domnişoarei Mackay că este o diferenţă radicală în privinţa principiilor noastre educaţionale. *Radical* este un cuvânt care are legătură cu rădăcinile - latinul *radix,* „rădăcină". Diferenţele dintre noi apar de la rădăcină, între directoare şi mine, asupra chestiunii dacă noi trebuie să educăm minţile fetelor sau să le agresăm. Am mai avut această discuţie, dar domnişoara Mackay nu este, pot să spun, un logician remarcabil. Un logician este un expert în logică. Logica este arta raţionamentului. Ce este logica, Rose?

- Ceva ce are de-a face cu raţionamentul, doamnă, spuse Rose, care mai târziu, chiar din adolescenţă, urma să o provoace uluirea domnişoarei Brodie, iar apoi respectul ei şi, în sfârşit, entuziasmul ei nemărginit pentru rolul pe care Rose părea, atunci, să-l joace: acela al unei mari îndrăgostite, magnific ridicată deasupra îndrăgostitelor de rând, deasupra *t* legilor morale, întruchiparea lui Venus, ceva aparte. D& . fapt, Rose, pe vremea aceea, nu era prinsă în nici o poveste de dragoste aşa cum credea domnişoara Brodie, dar aşa părea, iar Rose avea să devină faimoasă pentru partidele de sex. Dar pe când abia avea unsprezece ani, într-o plimbare de iarnă, Rose se uita după automobile, iar domnişoara Brodie încă nu avansase destul de departe în floarea vârstei

ei pentru a vorbi despre sex altfel decât prin aluzii voalate, ca atunci când vorbea despre iubitul ei luptător: *Era un bărbat pur,* sau atunci când citea din poemul *Bonnie Kilmeny* de James Hogg: *Kilmeny era pură, mai pură decât rouă dimineţii,* şi adăugă, ceea ce vrea să zică: *ea nu a coborât în vâlcea pentru a se amesteca împreună cu bărbaţii.*

-Luni dimineaţă, când o voi întâlni pe domnişoara Mackay, spuse domnişoara Brodie, voi sublinia că, în termenii slujbei mele, metodele mele nu pot fi condamnate decât atunci când se dovedesc că sunt în parte nepotrivite sau subversive; şi nu pot fi blamate atâta vreme cât fetele sunt cât de cât pregătite pentru examenul de sfârşit de trimestru. Am încredere în voi, fetelor, că veţi lucra mult şi că veţi încerca să treceţi la limită, chiar dacă tociţi materia şi apoi o uitaţi a doua zi. Iar în ceea ce priveşte caracterul impropriu, nu mi se poate reproşa decât dacă a existat vreo defăimare grosolană din partea vreunei trădătoare. Nu cred că vreodată voi fi trădată. Domnişoara Mackay este mai tânără decât mine şi cu un salariu mai mare. Dintr-o întâmplare. Pe vremea mea, cele mai bune calificări posibile la universitate erau inferioare celor oferite domnişoarei Mackay. De aceea ea are o poziţie superioară. Dar capacitatea ei de raţionament este deficientă, aşa că nu am temeri pentru luni.

- Domnişoara Mackay are o faţă roşie groaznică, i se văd venele peste tot, spuse Rose.

- Nu pot permite să se facă o astfel de remarcă în prezenţa mea, "Rose, spuse domnişoara Brodie, ar fi lipsă de loialitate.

Ajunseseră la capătul pieţei Lauriston, dincolo de staţia de pompieri, unde urmau să ia un tramvai pentru a merge la ceai la domnişoara Brodie în apartamentul ei din Churchhill. Pe această parte a străzii era un lung şir de bărbaţi. Nu aveau gulere la cămăşi, purtau costume sărăcăcioase. Vorbeau, scuipau şi fumau chiştoace de ţigări ţinute între degetul mijlociu şi cel mare.

- Aici traversăm, spuse domnişoara Brodie şi îndemnă
trupa să treacă drumul.

Monica Douglas şopti:
- Sunt *Leneşii.*

- în Anglia li se spune *Şomeri.* îşi aşteaptă ajutorul de şo
maj de la forţele de muncă, spuse domnişoara Brodie. Toate
trebuie să vă rugaţi pentru *Şomeri,* vă voi scrie o rugăciune
specială pentru ei. Voi ştiţi ce este un ajutor de şomaj?

Eunice Gardiner nu auzise de aşa ceva.

- Este o piată săptămânală făcută de către stat pentru a-i
ajuta pe şomeri şi pe familiile lor. Uneori se duc şi îşi cheltu
iesc banii pe băutură înainte de a merge acasă, iar copiii lor
mor de foame. Ei sunt fraţii noştri. Sandy, încetează să te mai
holbezi. în Italia, problema şomajului a fost rezolvată.

Sandy nu-şi dădea seama că se uita peste drum la şirul fără de sfârşit al fraţilor lor, doar că ochii îi erau atraşi în acea parte. Din nou se simţea foarte speriată. Unii dintre bărbaţi se uitau la fete, dar fără să le vadă. Fetele ajunseseră la staţia de tramvai. Bărbaţii vorbeau şi scuipau mult. Unii râdeau cu un râs sacadat amestecat cu tuse şi încheiat cu un scuipat.

în timp ce aşteptau tramvaiul, domnişoara Brodie îşi amintea:

- Am avut o locuinţă pe această stradă când am venit în
Edinburgh pentru prima dată, ca studentă. Trebuie să vă spun o poveste despre proprietăreasa mea, care era foarte cumpătată. Avea obiceiul să vină la mine în fiecare dimi neaţă şi să mă întrebe ce voiam pentru micul-dejun, şi vor
bea cam aşa: *Vrei neşte hering d'ăl roşu? Noo, nu crez. Neşte oufert? Noo, nu crez.* Rezultatul a fost că niciodată nu am mâncat decât pâine cu unt la micul-dejun în toată pe
rioada cât am locuit acolo, destul de puţin, de altfel.

Râsul fetelor s-a întâlnit cu cel al bărbaţilor de pe partea » opusă, care acum începuseră încet şi cu întreruperi să intre< în localul forţelor de muncă. Teama lui Sandy a revenit de îndată ce a încetat să mai râdă. Vedea şirul lent mişcându-se în convulsiuni şi tremurând energic, vedea totul ca pe o parte din corpul unui balaur care nu avea nici un drept să se afle în oraş, şi totuşi nu voia să plece şi nici nu putea fi ucis. Se gândea la copiii care mureau de foame. Această secvenţă

a fost un remediu împotriva fricii. îi venea să plângă aşa cum i se întâmpla întotdeauna când vedea un cântăreţ pe stradă sau un cerşetor. Ar fi vrut ca Jenny să fi fost acolo, deoarece Jenny plângea uşor când era vorba despre copii săraci. Dar creatura ca un şarpe de pe partea cealaltă începu să tremure de frig şi o făcu, din nou, pe Sandy s-o treacă fiorii. Se întoarse şi îi spuse lui Mary Macgregor care îi atinsese uşor mâneca hainei:

- Nu mă mai împinge.

- Mary, dragă, nu trebuie să împingi, spuse domnişoara Brodie.

- Nu o împingeam, ripostă Mary.

în tramvai, Sandy se scuză că nu putea să meargă la ceai la domnişoara Brodie, motivul fiind că ea credea că era pe cale să răcească. într-adevăr, tremura de parcă avea frisoane, în acel moment voia să fie acasă la căldură, pentru că şi la domnişoara Brodie acasă era destul de frig.

Dar mai târziu, atunci când Sandy se gândi la Eunice făcând tumbe pe linoleumul din bucătăria domnişoarei Brodie în timp ce fetele spălau vasele, mai că îşi dorea ca până la urmă să se fi dus şi ea la ceaiul de la domnişoara Brodie. Şi-a scos caietul ei secret dintre partituri şi a adăugat un capitol la *Cuibul de vulturi,* adevărata poveste de dragoste a domnişoarei Jean Brodie.

Zilele trecură şi vântul sufla dinspre Forth.

Nu trebuie să se presupună că domnişoara Brodie era unică în acest punct din floarea vârstei ei sau că (de vreme ce lucrurile sunt relative) nu era în toate minţile. Ea era singură doar pentru că preda într-o şcoală ca Marcia Blaine. In anii '30, erau cu zecile ca ea, femei de treizeci de ani şi mai mult, care îşi umpleau zilele de fete bătrâne, îndoliate de război, cu incursiuni de cercetare în lumea unor noi idei şi practici entuziaste în artă sau în asistenţă socială, în educaţie sau religie. Fetele bătrâne progresiste din Edinburgh nu predau în şcoli, mai ales nu în şcoli cu un caracter tradiţional cum era Şcoala de fete Marcia Blaine. Iar aici, domnişoara Brodie era, aşa cu spunea restul colectivului didactic format din fete bătrâne, o idee deplasată. Dar nu era deplasată printre semenele ei, fiicele viguroase ale unor comercianţi decedaţi sau scăpătaţi, ale unor clerici, profesori universitari, doctori, proprietari de mari antrepozite din trecut sau proprietari de pescării care le înzestraseră cu o minte perspicace, obraji puternic coloraţi, o sănătate solidă, o educaţie logică, un moral sănătos şi resurse personale. Puteau fi văzute sprijinindu-se de tejghelele democratice ale* băcăniilor din Edinburgh, discutând aprins cu patronuI;la ora trei după-amiază pe tema oricărui subiect, de la autenticitatea Scripturii până la întrebarea referitoare la ceea ce înseamnă cuvântul *garantat* de pe borcanul de gem. Mergeau la conferinţe, încercau să mănânce numai miere şi nuci, luau lecţii de limba germană şi plecau în excursii în Germania; îşi cumpărau rulote şi colindau dealurile printre lacuri;

cântau la chitară; sponsorizau toate micile companii de teatru; îşi luau locuinţe în mahalale şi, distribuind cutii de vopsea, îşi instruiau vecinii în arta simplă a decoraţiunii interioare; propovăduiau invenţiile lui Mărie Stopes; participau la întâlnirile grupului de la Oxford şi supuneau spiritualismul testului ochiului lor de vultur. Unele participau la Mişcarea naţionalistă scoţiană; altele, ca domnişoara Brodie, îşi spuneau europene, iar Edinburgh, pentru ele, era o capitală europeană, oraşul lui Hume şi Boswell.

Cu toate acestea, ele nu formau un comitet de femei. Nu erau profesoare. Fetele bătrâne de prin comitete erau mai puţin întreprinzătoare şi nu erau deloc rebele, erau nişte bi-sericoase sobre şi nişte lucrătoare liniştite. Directoarele erau un gen încă şi mai disciplinat, îşi câştigau existenţa, locuiau cu părinţii lor în vârstă şi se plimbau pe dealuri, iar de sărbători mergeau la North Berwick.

Dar cele de felul domnişoarei Brodie erau mari oratoare şi feministe şi, la fel ca majoritatea feministelor, le vorbeau bărbaţilor ca de la egal la egal.

- Ascultaţi-mă pe mine, domnule Geddes, controlul naş
terilor este singurul răspuns la problema clasei muncitoare.
O chestiune de liberă alegere pentru fiecare familie...

Şi deseori, în băcăniile pline de viaţă la ora trei după-amiază:

- Domnule Logan, deşi sunteţi un cleric, eu sunt o femeie
în floarea vârstei, aşa că trebuie să mă credeţi că poţi învăţa
mult mai multă religie din concertele de duminică ale profe
sorului Tovey decât din slujbele dumneavoastră religioase.

Şi deci, în această lumină, pe dinafară, nu era nimic ciudat în privinţa domnişoarei Brodie. Dincolo de suprafaţă lucrurile stăteau altfel, şi rămânea de văzut către ce extreme o împingea natura ei. Pe dinafară, era diferită de ceilalţi profesori prin faptul că ea încă mai era în etapa unei dezvoltări fluctuante, în timp ce ei, lucru absolut de înţeles, nu avuseseră destulă încredere în ei înşişi ca să-şi schimbe opinia, în special în privinţa chestiunilor etice, după vârsta de douăzeci de ani. Nu era nimic ce domnişoara Brodie nu mai pu-

tea învăţa încă, se lăuda ea. Şi nu o domnişoară Brodie statică le-a spus elevelor sale:

- Aceştia sunt anii în care mă simt în floarea vârstei. Voi veţi trage foloase din faptul că mă aflu în floarea vârstei. Ea însăşi se dezvolta sub ochii lor, în acelaşi timp cu fetele în sele, în plin proces de formare. Floarea vârstei domnişoarei Brodie se prelungise, şi încă se mai afla în floarea vârstei chiar când fetele ajunseseră la vârsta adolescenţei. Iar principiile după care se conducea la sfârşitul perioadei de floare a vârstei ar fi uimit-o la începuturile acestei perioade.

Vacanţa de vară din 1931 a marcat prima aniversare a intrării domnişoarei Brodie în floarea vârstei. Anul care urma a fost în multe feluri anul sexual al trupei lui Brodie, care acum făcea unsprezece sau doisprezece ani: era încărcat cu revelaţii tulburătoare. In anii de mai târziu, sexul nu a mai fost decât unul dintre lucrurile pe care le întâlneşti în viaţă. Anul acela a însemnat totul.

Trimestrul a debutat viguros ca de obicei. Domnişoara Brodie stătea bronzată în faţa clasei şi spunea:

- Cea mai mare parte din vacanţa de vară mi-am petrecut-o călătorind încă o dată în Italia, o săptămână în Londra, şi am adus o mulţime de picturi pe care le putem pune pe pereţi. Iată un Cimabue. Iată o formaţiune mai mare de fascişti de-ai lui Mussolini, este o imagine mai bună decât cea de anul trecut. Aceştia fac nişte lucruri splendide, aşa cum vă voi povesti mai târziu. Am mers cu prietenii mei în audienţă la Papa. Prietenii mei i-au sărutat inelul, dar eu am considerat că se cuvenea doar să mă înclin puţin. Purtam o rochie lungă, neagră, cu o mantilă din dantelă şi arătam magnific. In Londra, prietenii mei, care sunt bogaţi - au^ două *dădace* pentru fetiţa lor sau *nannies* cum se spune- în Anglia - m-au luat în vizită la A. A. Milne. In hol atârna o reproducere după *Primavera* lui Botticelli, care semnifică naşterea primăverii. Purtam rochia de mătase cu maci roşii mari care se potriveşte foarte bine cu tenul meu. Mussolini

este unul dintre cei mai importanţi bărbaţi din lume, mult
mai important decât Ramsay MacDonald, iar fasciştii lui...

- Bună dimineaţa, domnişoară Brodie. Bună dimineaţa,
staţi jos fetelor, le spuse directoarea care intrase în grabă,
lăsând uşa larg deschisă.

Domnişoara Brodie a trecut în spatele ei cu fruntea sus, sus, şi a închis uşa cu un gest plin de înţelesuri.

- Am vrut doar să arunc o privire, spuse domnişoara
Mackay, şi trebuie să fug mai departe. Ei bine, fetelor, aceasta este prima zi a unui nou an şcolar. Sunteţi cu inima-ndoită? Nu. Voi, fetelor, trebuie să lucraţi mult anul
acesta la fiecare materie şi să luaţi cele mai mari califica
tive. Anul viitor treceţi în clasele liceale, ţineţi minte. Sper
că toate aţi avut o frumoasă vacanţă de vară, toate arătaţi
bine şi bronzate. Sper ca la momentul cuvenit să vă citesc
compunerile despre cum aţi petrecut.

După ce a plecat, domnişoara Brodie s-a uitat cu atenţie la uşă o lungă perioadă de timp. O fată, nu una din trupa ei, pe care o chema Judith, râse. Domnişoara Brodie i-a spus lui Judith:

- Ajunge.

S-a întors către tablă şi a şters lungul exerciţiu de calcul pe care întotdeauna îl afişa în cazul în care apăreau intruziuni din afară în timpul orelor de aritmetică, atunci când domnişoara Brodie se întâmpla să nu predea aritmetică. După ce a terminat, se întoarse către clasă:

- Suntem noi cu inima-ndoită, nu, vă întreb, suntem noi
cu inima-ndoită, nu. După cum vă spuneam Mussolini a fă
cut nişte gesturi de mare amploare, iar şomajul scade mai
mult sub conducerea lui decât a fost anul trecut. Vă voi po
vesti o mulţime despre el în acest trimestru. După cum ştiţi,
eu nu cred că trebuie să vorbim condescendent şi simplu cu
copiii, voi puteţi înţelege mai mult decât cred cei mai mari
decât voi. Educaţie înseamnă a face să iasă, de la *e,* „afară"
şi *duco,* „a trage după sine". Cu sau fără examen pentru ca
lificative, veţi trage foloase de pe urma experienţelor mele
din Italia. La Roma am văzut Forumul şi Coloseumul, acolo

unde gladiatorii mureau în luptă, iar sclavii erau aruncaţi le
ilor. Un american necioplit mi-a spus:

- Arată ca o carieră de piatră a naibii de bună. Ei vor
besc nazalizat. Mary, ce înseamnă *nazalizat'!*
Mary nu ştia.
- Proastă ca întotdeauna, spuse domnişoara Brodie.
- Eunice?
- Pe nas, spuse Eunice.
- Răspunde în propoziţii complete, te rog, adăugă dom
nişoara Brodie. Anul acesta cred că toate trebuie să începeţi
să răspundeţi în propoziţii complete, trebuie să încerc să nu
uit această regulă. Răspunsul corect este: *A vorbi nazalizat*
înseamnă a vorbi pe nas. Americanul a spus: *Arată ca o ca*
rieră de piatră a naibii de bună. Ah, acolo s-au luptat gladi
atorii. *Ave, Cezar!* Strigau. *Muritorii te salută!*

Domnişoara Brodie stătea în rochia ei maro ca un gladiator, cu un braţ ridicat şi ochii scânteind ca o sabie.

- Ave, Cezar! strigă din nou, întorcându-se radiind către
fereastră, de parcă Cezar ar fi fost acolo. Cine a deschis fe
reastra? a întrebat domnişoara Brodie, lăsând braţul să-i cadă.
Nu a răspuns nimeni.
- Oricine a deschis fereastra, a deschis-o prea larg, spuse domnişoara Brodie. Cincisprezece centimetri sunt perfect adecvaţi. Mai mult e necioplit. Trebuie să ai un simţ
înnăscut al acestor lucruri. Conform orarului, trebuie să fa
cem istorie în acest moment. Scoateţi-vă cărţile de istorie şi
ţineţi-le în mână. Vă voi povesti mai multe despre Italia. Lângă o fântână, am întâlnit un tânăr poet. Iată o imagine
cu Dante întâlnind-o pe Beatrice - în italiană se pronunţă *be-a-tri-ce,* ceea ce face numele foarte frumos - pe Ponte
Vecchio. In acel moment s-a îndrăgostit de ea. Mary, stai dreaptă, nu cu umerii lăsaţi. A fost un moment sublim *a\ $;*
unei iubiri sublime. De cine este pictura? • .
Nimeni nu ştia.
- A fost pictată de Rossetti. Cine a fost Rossetti, Jenny?
- Un pictor, spuse Jenny. Domnişoara
Brodie părea circumspectă.
- Şi un geniu, sări Sandy în ajutorul lui Jenny.
- Un prieten al...? întrebă domnişoara Brodie.

- ...lui Swinburne, interveni o fată.
Domnişoara Brodie zâmbi.

- Nu aţi uitat, zise privind prin clasă. Cu sau fără vacanţă. Ţineţi cărţile sus în cazul în care ne mai deranjează cineva. Privi dezaprobator către uşă şi îşi ridică profilul ei fin de femeie romană brună, cu demnitate. Deseori le spusese fetelor că Hugh, cel care murise, îi admirase profilul pentru aerul său roman.

- Anul viitor, spuse, veţi avea specialişti care vă vor învăţa istorie, matematică şi limbi străine, un profesor pentru una, un profesor pentru alta, o oră de patruzeci şi cinci de minute pentru una sau alta. Dar, în acest ultim an cu mine, veţi primi roadele din floarea vârstei mele. Acestea vă vor rămâne toată viaţa voastră. Mai întâi, totuşi, trebuie să semnez condica pentru astăzi, ca să nu uităm. Avem două fete noi. Cele două fete noi, ridicaţi-vă.

Se ridicară cu ochii mari, în timp ce domnişoara Brodie se aşeza la catedră.

- Vă veţi obişnui cu felul nostru de a fi. De ce religie
sunteţi? întrebă domnişoara Brodie cu stiloul pus pe pagină
în timp ce, afară pe cer, pescăruşii din estuarul râului Forth
se învârteau deasupra şcolii, iar vârfurile verzi şi aurii ale
copacilor se clătinau către ferestre.

Vino, toamnă, melancolie în galben şi cenuşiu, Şi cântă-mi despre adormirea crângului pustiu.

- Robert Burns, spuse domnişoara Brodie după ce a în
chis condica. De-acum am intrat bine în anii '30. Am două
kilograme de mere roşii pe catedră, un cadou din livada domnului Lowther, haideţi să le mâncăm cât timp suntem
lăsate în pace - nu că merele nu ar intra sub jurisdicţia mea,
dar discreţia este... discreţia este... Sandy?

-Jumătatea mai bună a valorii, domnişoară Brodie. Ochii ei mici priveau la domnişoara Brodie, parcă micşo-rându-se şi mai mult.

Chiar înainte de începerea oficială a florii vârstei sale, colegii domnişoarei Brodie de la şcoala elementară, treptat,

s-au întors împotriva ei. Profesorii de la clasele liceale erau indiferenţi sau uşor amuzaţi, deoarece ei încă nu simţiseră impactul trupei lui Brodie; acesta urma să apară în anul următor, şi chiar şi atunci profesorii de la liceu nu au fost iritaţi în mod excesiv de efectele a ceea ce ei numeau metodele experimentale ale domnişoarei Brodie. Indignarea clocotea în şcoala elementară, printre doamnele mai prost plătite şi mai slab calificate, cu care domnişoara Brodie avea de-a face în fiecare zi. Erau două excepţii în colectivul didactic, doi oameni care nu simţeau nici indignare, nici indiferenţă faţă de domnişoara Brodie, ci, dimpotrivă, o susţineau în toate privinţele. Unul era domnul Gordon Lowther, profesorul de cor pentru toată şcoala, cursul elementar şi liceal. Celălalt era domnul Teddy Lloyd, profesorul de desen al fetelor de la liceu. Ei erau singurii bărbaţi din corpul profesoral. Amândoi erau deja puţin îndrăgostiţi de domnişoara Brodie, deoarece văzuseră în ea singura femeie din şcoală care le trezea dorinţe sexuale; chiar dacă nu-şi dădeau seama, amândoi începuseră deja să se comporte ca nişte rivali în lupta pentru a-i câştiga atenţia. Dar, până acum, nu îi atrăseseră atenţia ca bărbaţi, îi ştia doar ca susţinători şi le era recunoscătoare fără a renunţa la mândrie. Trupa lui Brodie a fost cea care şi-a dat seama, înaintea ei, şi cu siguranţă şi înaintea acestor bărbaţi, că domnul Lowther şi domnul Lloyd se străduiau să se arate într-o lumină favorabilă, fiecare cu dreptul său exclusiv în faţa domnişoarei Brodie.

Pentru trupa lui Brodie, Gordon Lowther şi Teddy Lloyd erau destul de asemănători până când, întâlnindu-i în mod repetat, s-a dovedit că arătau foarte diferit. La amândoi pre-# dominau roşul şi auriul în culoarea părului şi a pielii. Teddy-Lloyd, profesorul de desen, era de departe mai chipeş, avea trăsături mai frumoase şi era mai sofisticat. Se spunea că era jumătate galez, jumătate englez. Avea o voce răguşită de parcă ar fi avut bronşită tot timpul. Un zuluf auriu îi venea de pe frunte în ochi. Cel mai minunat lucru dintre toate, avea un singur braţ, dreptul, cu care picta. în locul celuilalt

braţ era o mânecă goală pusă în buzunarul hainei. Pierduse conţinutul acelei mâneci în Marele Război.

Clasa domnişoarei Brodie nu avusese decât o singură dată ocazia de a-l evalua îndeaproape, şi atunci a fost într-o lumină slabă, deoarece jaluzelele atelierului de pictură fuseseră trase pentru ca domnul Lloyd să poată prezenta nişte diapozitive. Fuseseră încolonate şi duse la atelierul de pictură de către domnişoara Brodie, care voia să stea cu fetele pe marginea unei bănci, atunci când profesorul de desen a venit cu un scaun pentru ea în singura lui mână şi i l-a pus la dispoziţie într-un fel special, cu o uşoară flexiune a genunchilor, ca un lacheu. Domnişoara Brodie se aşeză la fel de nobil precum Britannia, cu picioarele depărtate pe sub rochia largă maro care îi cobora mult peste genunchi. Domnul Lloyd le arăta fotografiile făcute de el la o expoziţie de artă italiană de la Londra. Avea un indicator cu care le arăta compoziţia din imagine, însoţită de vocea lui răguşită. Nu spunea nimic despre ceea ce reprezentau imaginile, doar urmărea curba şi linia aşa cum le lăsase artistul - poate în punctul unui cot - şi le reluase - poate la marginea unui nor sau pe spătarul unui scaun. Doamnele din *Primavera,* cu posturile lor de parcă ar fi jucat un fel de baschet, îl obligau pe domnul Lloyd să acţioneze foarte mult cu indicatorul. încontinuu îl plimba de-a lungul liniilor coapselor lor care se vedeau prin veşmintele semitransparente. Când a făcut-o a treia oară, primul rând a fost străbătut de un freamăt vesel, care apoi a cuprins şi rândurile din spate. îşi încleştau gura ca să nu izbucnească, dar cu cât îşi ţineau buzele mai strânse, cu atât mai mult le scăpau bufnituri de râs pe nas. Domnul Lloyd se uita în jur exasperat de supărare.

- E evident, a spus domnişoara Brodie, că fetele acestea provin din familii fără o educaţie culturală. Filistinii sunt deasupra noastră, domnule Lloyd.

Fetele, nerăbdătoare să pară a avea un trecut cult şi asexuat, şi-au revenit pe loc datorită şocului după o asemenea remarcă. Dar imediat domnul Lloyd şi-a reluat demonstraţia formelor artistice şi când din nou a dus indicatorul pe lângă

părţile intime ale uneia dintre reprezentările feminine ale lui Botticelli, Sandy s-a prefăcu a avea un acces de tuse, la fel ca mai multe fete din spatele ei. Altele se aplecau pe sub bănci de parcă ar fi căutat ceva ce le scăpase din mână. Vreo două-trei, din faţă, se sprijineau una de alta şi chicoteau cu mâinile la gură fără să se poată stăpâni.

- Sunt surprinsă, Sandy, spuse domnişoara Brodie. Am crezut că *tu* eşti *aluatul din frământătură.*

Sandy s-a uitat în sus, printre accesele de tuse, clipind ipocrit din ochi. Domnişoara Brodie se legase deja de Mary Macgregor, care era cel mai aproape de ea. Chicotelile lui Mary fuseseră provocate de ale celorlalte, deoarece ea era prea proastă pentru a avea propriile sale intuiţii sexuale, iar lecţia domnului Lloyd nu ar fi afectat-o niciodată dacă nu ar fi afectat mai întâi restul clasei. Dar acum chicotea fără fereală, ca un copil cu gânduri murdare provenind dintr-o familie lipsită de cultură. Domnişoara Brodie a prins-o pe Mary de braţ, a tras-o în picioare şi a împins-o către uşă unde a aruncat-o afară şi a închis uşa după ea, întorcându-se de parcă ar fi rezolvat toată problema. Şi chiar aşa se întâmplase, deoarece acţiunea violentă le-a făcut pe fete să redevină sobre şi să simtă că, oficial vorbind, fusese capturat un lider de grup nedorit şi ele nu se mai aflau în culpă.

Deoarece domnul Lloyd îşi programase să arate o imagine a *Madonei cu pruncul,* acţiunea domnişoarei Brodie a fost apreciată cu atât mai mult, pentru că nimeni din clasă nu s-ar fi simţit prea bine să fie prinsă chicotind în timp ce indicatorul trasa contururile acestui subiect sacru. De fapt, erau foarte şocate că vocea răguşită a domnului Lloyd nu şi-a schimbat tonul nici un pic cu această ocazie, ci a continuat spunând că pictorul făcuse aceasta cu pensula; era aproape sfidător în trasarea metodică a liniilor peste tot în tabloul *Madona cu pruncul* Sandy i-a surprins o privire către domnişoara Brodie, de parcă ar fi vrut să o vadă aprobându-i această atitudine artistică, iar Sandy a văzut-o zâmbindu-i la rândul ei, aşa cum ar face o zeiţă adresându-i un zâmbet superior de înţelegere unui zeu, peste vârfurile unor munţi.

La puţin timp după aceea, Monica Douglas, care avea să devină mai târziu faimoasă datorită calculelor aritmetice şi acceselor ei de furie, susţinea că îl văzuse pe domnul Lloyd sărutând-o pe domnişoara Brodie. Era foarte categorică în această privinţă, atunci când le-a povestit celor cinci membre ale trupei lui Brodie. Era un lucru greu de crezut, şi care le-a stârnit o groază de întrebări:
- Când?
-Unde?
- în atelierul de pictură, ieri, după şcoală.
- Ce căutai tu în atelierul de pictură? întrebă Sandy care
îşi asumase rolul de interogator.
- Am fost să-mi iau un caiet nou de desen.
-De ce? Tu nu ţi-ai terminat încă vechiul tău caiet de desen.
- Ba da, spuse Monica.
- Când ţi-ai terminat caietul de desen?
- Sâmbăta trecută, după-amiază, atunci când tu jucai
golf cu domnişoara Brodie.

Este adevărat că, sâmbăta trecută, împreună cu domnişoara Brodie, Jenny şi Sandy făcuseră un parcurs de nouă găuri pe terenul Braid Hills, în timp ce restul trupei lui Brodie făceau *plein-air.*
- Monica şi-a terminat caietul. A desenat pădurea Tee din cinci unghiuri, zise Rose Stanley drept mărturie.
- în ce parte a atelierului de pictură stăteau? a întrebat Sandy.
- în partea mai îndepărtată, zise Monica. Ştiu pentru că avea braţul pe după mijlocul ei şi o săruta. S-au despărţit brusc atunci când am deschis uşa.
- Care braţ? a sărit Sandy.
*»- Braţul drept, bineînţeles, nu-l are pe cel stâng.
- Erai în cameră sau afară atunci când i-ai văzut? a în
trebat Sandy.
- Păi, şi înăuntru şi afară. îţi spun că i-am văzut.
- Ei, şi ce-au spus? se interesă Jenny.
- Nu m-au văzut, zise Monica. M-am întors şi am fugit.

- A fost un sărut lung şi languros? întrebă Sandy, în timp ce Jenny se apropia ca să audă răspunsul.

Monica şi-a ridicat ochii către plafon de parcă ar fi făcut calcule aritmetice mentale. Apoi, când calculul fu gata, spuse:

- Da, a fost.

- De unde ştii, dacă nu te-ai oprit ca să vezi cât de lung a fost?

- Ştiu, spuse Monica enervându-se, din cât am văzut. A fost o mică parte dintr-un sărut lung, mi-am dat seama după braţul lui din jurul ei şi...

- Nu cred toate astea, zise Sandy cu o voce ascuţită, pentru că era nervoasă şi voia cu disperare să dovedească adevărul despre această poveste prin eliminarea îndoielilor. Cred că ai visat, îi spuse.

Monica o apucă pe Sandy de braţul drept cu degetele şi o ciupi, răsucindu-i pielea. Sandy ţipă. Monica, a cărei faţă devenise foarte roşie, şi-a rotit geanta diplomat în care îşi ţinea cărţile, lovind fetele care îi stăteau în cale şi făcându-le să se dea la o parte din faţa ei.

- S-a înfuriat, spuse Eunice Gardiner sărind în lături.

- Nu cred ce spune, zise Sandy, încercând cu disperare să vizualizeze scena din atelierul de pictură şi să o îmboldească pe Monica cea realistă să o descrie cu toate acele amănunte picante atât de necesare.

- Eu o cred, spuse Rose. Domnul Lloyd este artist, iar domnişoara Brodie este şi ea îndrăgostită de artă.

- Şi ei nu au văzut uşa deschizându-se? se interesă Jenny.

- Ba da, spuse Monica, s-au despărţit brusc atunci când am deschis uşa.

- De unde ştii că te-au văzut? a întrebat Sandy. .

- Am plecat înainte ca ei să se întoarcă. Stăteau în partea îndepărtată a atelierului lângă ilustraţia cu natură moartă.'Se duse la uşa clasei şi făcu o demonstraţie a plecării ei rapide. Aceasta nu o mulţumi pe Sandy care ieşi din clasă, deschise uşa, privi, deschise ochii de parcă ar fi fost uimită, icni şi se retrase în viteză. Păru satisfăcută de reconstituirea experimentală, dar le încântă pe prietenele ei atât de mult, încât trebui să

o repete. Domnişoara Brodie apăru din spatele ei la a patra reprezentaţie care atinsese o stare de extremă perfecţiune.

- Ce faci, Sandy?

- Doar mă joc, zise Sandy, fotografiind-o pe această nouă domnişoară Brodie cu ochişorii ei sclipitori.

Problema dacă domnişoara Brodie a dat importanţă sărutului şi dacă într-adevăr a fost capabilă să fie sărutată şi să sărute a preocupat trupa lui Brodie până la Crăciun. Pentru că povestea ei romanţioasă din timpul războiului abia dacă reuşise să contureze în mintea lor o domnişoară Brodie din carne şi oase, deoarece acea domnişoară Brodie mai tânără aparţinea preistoriei dinainte de naşterea lor. Toamna trecută, stând sub ulm, povestea domnişoarei Brodie cu *pe când eram copil* păruse mai puţin reală, şi, cu toate acestea, mai credibilă decât ceea ce le povestise Monica Douglas. Trupa lui Brodie se hotărî să păstreze incidentul pentru ele, pentru că dacă se răspândea zvonul prin clasă, toată povestea ar fi luat amploare şi, până la urmă, cineva îi putea crea neplăceri Monicăi Douglas.

într-adevăr, se vedea o schimbare la domnişoara Brodie. Nu doar Sandy şi Jenny, care o reformau în mintea lor, începuseră să încerce să şi-o imagineze ca pe o persoană pe care o chema, Jean". Era o schimbare vizibilă. Purta haine mai noi, asortate, cu un colier din chihlimbar, care era dintr-un chihlimbar atât de veritabil încât, aşa cum le-a arătat într-o zi, avea proprietăţi magnetice când îl frecai şi apoi îl apropiai de o bucată de hârtie.

Schimbarea la domnişoara Brodie se observa cel mai bine prin comparaţie cu celelalte învăţătoare de la şcoala elementară. Dacă te uitai la ele şi apoi te uitai la domnişoara Brodie, nu mai erai surprins să ţi-o închipui dedându-se la un sărut. *0* Jenny şi Sandy se întrebau dacă domnul Lloyd şi domnişoara Brodie merseseră mai departe în ziua aceea din atelierul de pictură şi dacă fuseseră prinşi în vâltoarea pasiunii. Stăteau cu ochii pe pântecul domnişoarei Brodie pentru a vedea dacă se observau semne de umflare. Uneori, dacă erau plictisite, hotărau că începuse să se umfle. Dar în zilele

când se distrau cu domnişoara Brodie, constatau că pântecele ei era la fel de plat ca altă dată, şi atunci cădeau cu toate de acord că Monica Douglas le spusese o minciună.

în acele zile, celelalte învăţătoare de la şcoala elementară îi spuneau bună dimineaţa domnişoarei Brodie, într-un fel mai puţin ceremonios decât felul de a vorbi specific pentru Edinburgh, adică destul de graţios, şi nici una nu uita să spună bună dimineaţa; dar Sandy, care împlinise unsprezece ani, observă că tonul pentru *dimineaţa* din *bună dimineaţa* părea a face cuvântul să rimeze, cu bună ştiinţă, cu *greaţa.* Răspunsul domnişoarei Brodie avea un accent mai englezesc decât îi era obiceiul.

- Bună dimineaţa, le răspundea ea pe coridoare, călcân-du-le dispreţul sub roţile carului de război al superiorităţii ei şi întorcând capul către ele nu mai mult decât un centimetru insultător. îşi ţinea fruntea sus, sus, în timp ce mergea şi deseori, când ajungea la clasă şi intra, îşi permitea ca, un moment, să se sprijine recunoscătoare de uşă. Nu se ducea la cancelarie în orele libere, atunci când clasa ei făcea cor sau erau la ora de croitorie, ci stătea cu elevele ei şi atunci.

Cele două profesoare de lucru manual erau cumva separate de restul corpului didactic şi nu erau luate în serios. Erau surorile mai tinere ale unei a treia surori mai mari, care murise, călăuza vieţii lor, care nu mai fusese niciodată înlocuită. Le chema domnişoarele Ellen şi Alison Kerr şi erau incapabile să dea vreo informaţie, atât de emoţionate erau, cu părul lor vâlvoi, pielea uscată gri-albăstruie şi ochii de pasăre; în loc să predea cusutul, ele luau lucrul din mâna fiecărei fete, unul câte unul, şi făceau cea mai mare parte din lucrătură. în cel mai rău caz, descoseau ceea ce fusese^ făcut şi refăceau, spunând: *Aşa nu merge* sau *Asta nu-i-în nici un caz o cusătură dublă.* Surorile cusătorese nu fuseseră încă influenţate să o judece pe domnişoara Brodie de vreme ce ele, prin natura lor, erau încredinţate că toate colegele lor cu şcoală erau deasupra oricăror critici. De aceea, lecţiile de cusut erau o mare relaxare pentru toată lumea, iar domnişoara Brodie, în perioada dinainte de Crăciun, folosea

ora de cusut din fiecare săptămână pentru a citi *Jane Eyre* elevelor care, în timp ce ascultau, îşi înţepau degetul mare atât cât era suportabil, astfel că interesante punctişoare de sânge apăreau pe materialul pe care îl coseau şi aveau posibilitatea să facă desene din pete de sânge.

Lecţiile de cor erau mult diferite. La câteva săptămâni după povestea cu sărutul ei din atelierul de pictură, treptat a devenit limpede că domnişoara Brodie era agitată înainte şi după orele de cor. în zilele de cor purta cele mai noi haine ale ei.

Sandy îi spuse Monicăi Douglas:

- Eşti sigură că a fost domnul Lloyd cel care a sărutat-o? Eşti sigură că nu a fost domnul Lowther?

- A fost domnul Lloyd, spuse Monica, şi s-a întâmplat în atelierul de pictură, nu în sala de cor. Ce să caute domnul Lowther în atelierul de pictură?

- Domnul Lloyd şi domnul Lowther arată la fel, zise Sandy.

Starea de enervare a Monicăi i se citea pe faţă.

- A fost domnul Lloyd, cu singurul lui braţ în jurul ei, îi spuse. I-am văzut. îmi pare rău că ţi-am spus. Rose e sin gura care mă crede.

Rose Stanley o credea, dar numai pentru că îi era indiferent. Din toată trupa lui Brodie, ea era cea mai puţin interesată de poveştile de dragoste ale domnişoarei Brodie sau de viaţa sexuală a oricui. Şi aşa urma să rămână pentru totdeauna. Mai târziu, atunci când devenise faimoasă pentru partidele de sex, calităţile care atrăgeau foarte mult la ea rezidau în faptul că nu avea nici o urmă de curiozitate în privinţa sexului, niciodată nu se gândea la aşa ceva. După cum avea să spună domnişoara Brodie, avea instinct. * - Rose e singura care mă crede, spuse Monica Douglas.

Când a vizitat-o pe Sandy la mănăstire pe la sfârşitul anilor '50, Monica i-a spus:

- Chiar l-am văzut, într-o zi, pe Teddy Lloyd sărutând-o pe domnişoara Brodie în atelierul de pictură.

- Ştiu, i-a zis Sandy.

A ştiut înainte chiar ca domnişoara Brodie să-i fi spus într-o zi după încetarea războiului, pe când erau la hotelul Braid Hills, mâncând sandvişuri şi bând ceai, ceea ce nu se putea acasă la domnişoara Brodie, cu proviziile de pe cartela ei. Domnişoara Brodie stătea acolo, scofâlcită şi trădată în haina ei bine păstrată de bizam de culoare închisă. Se pensionase înainte de vreme. A spus:

- Am trecut de floarea vârstei.
- A fost o perioadă frumoasă, zise Sandy.

Se uitau prin ferestrele mari la râuşorul Braid Burn care susura printre câmpurile şi dealurile din depărtare, atât de austere; păreau a fi nemuritoare, o trăsătură pe care războiul nu reuşise să le-o răpească.

- Teddy Lloyd a fost foarte îndrăgostit de mine, după cum ştii, i-a spus domnişoara Brodie, şi eu eram de el. A fost o dragoste mare. într-o zi, în atelierul de pictură, m-a sărutat. Niciodată nu am fost un cuplu, nici după ce ai plecat tu din Edinburgh, când tentaţia a fost foarte mare.

Sandy se uita fix la dealuri cu ochişorii ei foarte mici.

- Dar am renunţat la el, zise domnişoara Brodie. Era căsătorit. Am renunţat la marea dragoste din floarea vârstei mele. Aveam multe în comun, latura artistică.

Hotărâse că floarea vârstei ei avea să dureze până la vârsta de şaizeci de ani. Dar aceasta, la un an după război, era, de fapt, al cincizeci şi şaselea an şi ultimul al domnişoarei Brodie. Părea mai bătrână de atât, suferea de o tumoare internă. Acesta a fost ultimul ei an în lumea asta, şi într-un alt fel, şi ultimul an al lui Sandy.

Domnişoara Brodie stătea în expectativă:

- în toamna anului 1931... mă asculţi, Sandy?

Sandy şi-a dezlipit ochii de pe dealuri.

în toamna anului 1931, domnişoara Brodie nu a venit la şcoală timp de două săptămâni. Toată lumea spunea că era bolnavă. Trupa lui Brodie a trecut pe la ea, după şcoală, cu flori, dar nu au găsit pe nimeni acasă. Când au întrebat, a doua zi, la şcoală, li s-a spus că plecase la ţară să stea cu o prietenă până se făcea mai bine.

între timp, clasa domnişoarei Brodie a fost dispersată şi fetele au fost înghesuite în alte clase de-ale colegelor lor. Trupa lui Brodie s-a ţinut împreună şi au fost date în grija unei femei lugubre care era, de fapt, o anume domnişoară Gaunt[1] din Insulele de Vest care purta o fustă lungă până la genunchi din ceea ce părea să fie un material gri de pătură, o fustă care nu fusese elegantă niciodată, nici măcar în perioada modei până la genunchi; Rose Stanley susţinea că fusese croită mai scurtă ca să facă economie de material. Avea un cap mare şi osos. Pieptul îi era o mică umflătură aplatizată de corsaj, iar jerseul era de un verde-închis opac. Nu se sinchisea deloc de fetele din trupa lui Brodie, care fuseseră şocate de trecerea bruscă la un regim de muncă asiduă şi de faptul că fuseseră reduse la tăcere de caracterul oribil de tranşant al domnişoarei Gaunt care considera că trebuiau să nu sufle o vorbă toată ziua.

- O, dragă, spuse Rose într-o zi, cu voce tare, când erau hotărâte să scrie un eseu, nu-mi aduc aminte cum se scrie *înnoda.* Cu doi *n* sau...?

- O sută de versuri din *Marmion,* i-a aruncat domnişoara Gaunt.

Caietul cu puncte negre, care până la urmă apăreau în raportul de sfârşit de trimestru, era plin cu numele fetelor din trupa lui Brodie, la sfârşitul primei săptămâni. în afară de faptul că le întreba cum le cheamă în acest scop, domnişoara Gaunt nu s-a ostenit să-şi amintească de ele. *Tu, fe-tiţo,* îi spunea oricăreia dintre fetele din trupa lui Brodie. Atât de stupefiate erau fetele, încât nici nu observaseră că în acea săptămână nu ţinuseră ora de cor, care ar fi trebuit să fie într-o miercuri.

Joi au fost încolonate şi duse la atelierul de croitorie la începutul după-amiezii. Cele două profesoare de lucru manual, domnişoarele Alison şi Ellen Kerr, păreau intimidate de lugubra domnişoară Gaunt şi s-au aşezat repede la maşi-

[1] Joc de cuvinte intraductibil. în engleză, *gaunt* are sensul de osos, descărnat; sumbru, lipsit de speranţă; lipsit de viaţă (n. red.)

nile de cusut pentru a le învăţa pe fete cum să le folosească. Suveica maşinii de cusut se ridica şi cobora, ceea ce de obicei le făcea pe Sandy şi Jenny să chicotească, deoarece pe atunci orice ar fi putut avea o conotaţie cât de cât sexuală imediat le făcea să râdă. Dar absenţa domnişoarei Brodie şi prezenţa domnişoarei Gaunt cea lugubră aveau consecinţa limpede de a sustrage oricărui lucru orice semnificaţie sexuală, iar agitaţia celor două surori cusătorese sporea efectul de realism sumbru.

Era evident că domnişoara Gaunt frecventa aceeaşi biserică parohială la care se duceau surorile Kerr, cărora le mai spunea câte ceva în timp ce broda la gherghef.

- Fratele meu..., tot zicea, fratele meu spune... Fratele domnişoarei Gaunt părea a fi pastorul parohiei, ceea ce motiva precauţiile deosebite ale domnişoarelor Alison şi Ellen din acea zi, având drept rezultat faptul că au încurcat o mulţime dintre lucrurile cusute.

- Fratele meu se trezeşte la ora cinci treizeci... Fratele meu a organizat o...

Sandy se gândea la următorul episod din *Jane Eyre,* la lectura romanului cu care domnişoara Brodie, de obicei, înviora această oră. Sandy o terminase cu Alan Breck şi începuse cu domnul Rochester, cu care acum stătea în grădină.

- *Ţi-e teamă de mine, domnişoară Sandy.*

- *Vorbiţi ca un sfinx, domnule, dar nu mi-e teamă.*

-*Aveţi un fel de a fi atât de liniştit şi de grav, domni şoară Sandy... plecaţi?*

- *A sunat de ora nouă, domnule.*

O propoziţie a domnişoarei Gaunt a întrerupt scena grădinii.

- Domnul Lowther nu vine la şcoală săptămâna aceasta,

- Aşa am auzit şi eu, spuse domnişoara Alison.

- Se pare că va mai fi plecat cel puţin o săptămână.

- E bolnav.

- Aşa am înţeles, din păcate, zise domnişoara Gaunt.

- Şi domnişoara Brodie este suferindă, spuse domni şoara Ellen.

- Da, confirmă domnişoara Gaunt. Şi despre ea se crede
că va mai lipsi o săptămână.
- Care este pricina?
- Nu aş putea spune, zise domnişoara Gaunt, înţepând
broderia cu acul în sus şi în jos. Apoi se uită la cele două
surori. Poate că domnişoara Brodie se plânge de aceleaşi
simptome la fel ca domnul Lowther, zise.

Sandy îi asemui faţa cu cea a menajerei din *Jane Eyre,* urmărind-o, cu atenţie şi cu o privire rău prevestitoare, în timp ce intra în casă, mai târziu, din grădina unde şezuse împreună cu domnul Rochester.

- Poate că domnişoara Brodie are o relaţie de amor cu domnul Lowther, îi zise Sandy lui Jenny, doar pentru a rupe melancolia asexuată care le înconjura.

- Dar cel care a sărutat-o a fost domnul Lloyd. Probabil e îndrăgostită de domnul Lloyd, altfel nu l-ar fi lăsat să o sărute.

- Poate încearcă să se „răzbune" pe domnul Lowther. Domnul Lowther nu este căsătorit.

Era o fantezie pe care o dezvoltaseră împreună, ca o sfidare la adresa domnişoarei Gaunt şi a respingătorului ei frate, şi a fost acceptată ca atare. Dar Sandy, amintindu-şi expresia feţei domnişoarei Gaunt când spunea: *Poate că domnişoara Brodie se plânge de aceleaşi simptome ca domnul Lowther,* dintr-o dată nu mai era sigură că sugestia n-ar fi fost adevărată. De aceea, era mai reticentă decât Jenny în privinţa detaliilor relaţiei de amor pe care o inventaseră. Jenny şopti:

- Se culcă împreună. Apoi el stinge lumina. Apoi dege
tele lor de la picioare se ating. Iar apoi domnişoara Brodie...
Domnişoara Brodie...
Izbucni în râs. * - Domnişoara Brodie cască, zise
Sandy pentru a reveni la decenţă, acum că i se părea că era adevărat.
- Nu, domnişoara Brodie zice: *Iubitule.* Spune...
- Taci, şopti Sandy, vine Eunice.

Eunice Gardiner se apropie de masa unde stăteau Jenny şi Sandy, luă o foarfecă şi plecă. în ultima vreme, Eunice o

luase pe o direcţie religioasă şi nu se mai putea vorbi despre sex în faţa ei. încetase să mai zburde ori să sară coarda. Faza aceasta nu a durat mult timp, dar cât a durat a fost acută, şi fetele nu mai puteau avea încredere în ea. Când Eunice se îndepărtă suficient de mult, Jenny reluă:

- Picioarele domnului Lowther sunt mai scurte decât ale
domnişoarei Brodie, aşa că presupun că ea şi le încolăceşte
în jurul picioarelor lui şi...

- Unde locuieşte domnul Lowther, ştii? a întrebat
Sandy.

- în Cramond. Are o casă mare cu menajeră.

în acel an de după război, atunci când Sandy stătea cu domnişoara Brodie la fereastra hotelului Braid Hills şi îşi întorcea ochii de la dealuri pentru a arăta că ascultă, domnişoara Brodie i-a spus:

- Am renunţat la Teddy Lloyd. Dar m-am hotărât să am o
relaţie de amor, era singurul remediu. Dragostea mea pentru
Teddy era o obsesie, el a fost dragostea din floarea vârstei
mele. Dar în toamna anului 1931 am avut o relaţie cu Gordon
Lowther, el era necăsătorit, ceea ce-l făcea mai potrivit. Acesta
este adevărul şi nu mai e nimic de spus. Mă asculţi, Sandy?

- Da, ascult.

- Arăţi de parcă te-ai gândi la altceva, draga mea. Şi cum am spus, asta-i toată povestea.

Sandy se gândea la altceva. Se gândea că nu era toată povestea.

- Desigur, unii au avut bănuieli în privinţa legăturii. Poate voi, fetele, ştiaţi ceva. Tu, Sandy, ai avut o vagă idee... dar nimeni nu a putut o dovedească ce a fost între mine şi domnul Lowther. Nu s-a dovedit niciodată. Nu din această cauză am fost trădată. Mi-ar plăcea să ştiu cine m-a trădat. Este de necrezut să fi fost una dintre fetele mele. De-, seori mă întreb dacă nu a fost sărmana Mary. Poate ar fi trebuit să fiu mai drăguţă cu Mary. Ei bine, a fost tragic ce i s-a întâmplat lui Mary, îmi imaginez incendiul, sărmana fată. Totuşi, nu văd cum m-ar fi putut trăda Mary.

- Nu a mai avut nici o legătură cu şcoala după ce a terminat, zise Sandy.

- Mă întreb, să fi fost Rose cea care m-a trădat?

Tonul ei plângăreţ când spunea: *m-a trădat, m-a trădat,* o plictisea şi o întrista pe Sandy. Sunt şapte ani, îşi zise Sandy, de când am trădat-o pe această femeie obositoare. Ce înţelege ea prin *trădare?* Se uita la dealuri, de parcă o vedea acolo pe prima domnişoară Brodie, cea care era prea bună ca să fie trădată, indiferentă la critici ca un colţ de stâncă.

După absenţa ei de două săptămâni, domnişoara Brodie a revenit pentru a spune clasei că avusese parte de o interesantă perioadă de odihnă, una chiar binemeritată. Ora de cor a domnului Lowther se desfăşura ca de obicei şi el îi zâmbea radios domnişoarei Brodie când, cu mândrie, le aducea în sala de cor cu frunţile sus, sus. Acum, domnişoara Brodie făcea acompaniamentul, descurcându-se foarte bine la pian, iar uneori, cu o oarecare tristeţe pe faţă, intra în forţă ca vocea a doua soprano la: *Ce dragă-i este păstorului turma lui dragă,* şi alte piese melodice pentru concertul anual. Domnul Lowther, timid, cu picioarele lui scurte, cu părul auriu, nu se mai juca cu buclele lui Jenny. Ramurile desfrunzite băteau la ferestre, iar Sandy era aproape cât se poate de sigură că profesorul de cor era îndrăgostit de domnişoara Brodie şi că domnişoara Brodie era îndrăgostită de profesorul de desen. Rose Stanley încă nu-şi revelase potenţialul în a concepe pasiunea domnişoarei Brodie pentru Teddy Lloyd cel cu un braţ, şi floarea vârstei domnişoarei Brodie încă prospera, netrădată încă.

Era imposibil să ţi-o imaginezi pe domnişoara Brodie culcându-se cu domnul Lowther, era imposibil să ţi-o imaginezi în vreun context sexual, şi totuşi era imposibil să nu bănuieşti că astfel de lucruri se întâmplau.

4n trimestrul de primăvară, domnişoara Mackay, directoarea, le-a invitat pe fete la un ceai în biroul ei, în grupuri mici, iar mai târziu, una câte una. Era o consultare de rutină privind intenţiile lor pentru liceu, dacă aveau să opteze pentru secţia modernă sau dacă aveau să depună cerere de admitere pentru secţia clasică.

Domnişoara Brodie le sugerase deja după cum urmează: *Nu am nimic de spus împotriva secţiei moderne. Modern sau clasic, sunt la fel, şi fiecare oferă ceva pentru viaţă. Trebuie să vă folosiţi de liberul vostru arbitru. Nu oricine e capabil să urmeze o educaţie clasică. Trebuie să alegeţi singure.* Astfel că fetele nu avuseseră nici o îndoială faţă de dispreţul domnişoarei Brodie pentru secţia modernă.

Din trupa ei specială, doar Eunice Gardiner a hotărât să meargă la secţia modernă, iar aceasta deoarece părinţii ei voiau ca ea să facă un curs de conducere şi administrare a casei, iar ea însăşi voia un curs opţional de gimnastică şi jocuri oferit de secţia modernă. Eunice, care se pregătea asiduu pentru Confirmare, era încă puţin prea pioasă pentru gustul domnişoarei Brodie. Acum refuza să mai facă tumbe în afara sălii de gimnastică, îşi punea apă de lavandă pe batistă, a refuzat să încerce rujul mătuşii lui Rose Stanley, avea un interes suspect de sănătos pentru sportul internaţional şi, atunci când domnişoara Brodie le-a încolonat şi le-a dus la teatrul Empire pentru prima şi ultima ocazie să o vadă dansând pe Pavlova, Eunice a lipsit; adusese ca justificare faptul că trebuia să participe la ceva ce ea descria drept „un social".

- Poftim? întrebă domnişoara Brodie, care întotdeauna
avea dificultăţi cu cuvintele când mirosea erezia.

- Este în biserică, domnişoară Brodie.

- Da, da, dar ce e *social? Social* este un adjectiv, iar tu îl
foloseşti drept substantiv. Dacă te referi la o întrunire soci
ală, fără doar şi poate, trebuie să participi la întrunirea ta so
cială, iar noi vom avea propria noastră întrunire socială în
prezenţa marii Anna Pavlova, o femeie devotată care, atunci
când apare pe scenă, îi face pe ceilalţi dansatori să pară
nişte elefanţi. Fără doar şi poate, du-te la întrunirea ta soci-,
ală. Noi o vom vedea pe Pavlova dansând în *Moartea lebe*
dei, este un mare eveniment.

în tot acel trimestru încercase s-o inspire pe Eunice să devină cel puţin misionar pionier în vreo zonă de pe pământ cu primejdii mortale, deoarece era intolerabil pentru domnişoara Brodie ca nici una dintre fetele ei să nu ajungă sufici-

ent de devotată unei anume vocaţii. *Vei ajunge lider de unitate de cercetase într-o suburbie cum este Corstorphine,* îi spusese ca un avertisment lui Eunice, care, de fapt, era în secret atrasă de această idee şi locuia în Corstorphine. Trimestrul fusese plin cu legende despre Pavlova şi devoţiunea ei, despre accesele ei violente de furie şi intoleranţa faţă de tot ce era de mâna a doua.

- Ea strigă la fetele din corpul de balet, spunea domni
şoara Brodie, ceea ce i se permite unui mare artist. Vorbeşte
engleza fluent, accentul ei este încântător. După aceea merge acasă să mediteze la lebedele de pe lacul de pe pro
prietatea ei.

- Sandy, spuse Anna Pavlova, tu eşti singura dansatoare cu adevărat devotată, în afară de mine. Moartea lebedei cum o dansezi tu este perfectă.

- Ştiu, zise Sandy (replica era mai bună decât „ O, fac tot ce pot"), destinzându-şi aripile.

Pavlova a dat din cap cu înţelepciune şi a privit către mijlocul sălii cu ochii exilului tragic şi ai artei.

- Fiecare artist ştie, spuse Pavlova, nu-i aşa?

Apoi, cu o voce disperată, la un pas de isterie şi cu un accent încântător, a declarat:

- Nu am fost înţeleasă niciodată. Niciodată. Nici odată.

Sandy şi-a dat jos unul dintre pantofii de balet şi l-a aruncat la întâmplare în celălalt capăt al culisei, unde a fost respectuos luat de o membră a corpului de balet. Făcând o pauză înainte de a-şi da jos şi celălalt pantof, Sandy i-a spus Pavlovei:

- Sunt sigură că te înţeleg.

-Este adevărat, a exclamat Pavlova, luând-o pe Sandy de mână, pentru că tu eşti o artistă şi vei duce forţa mai departe.

Domnişoara Brodie spuse:

- Pavlova îşi contemplă lebedele pentru a-şi perfecţiona
dansul lebedei, le studiază. Acesta este adevăratul devota
ment. Trebuie să vă dezvoltaţi pentru a deveni femei devo
tate unei cauze, aşa cum eu m-am devotat vouă.

Cu câteva săptămâni înainte de a muri, stătea în capul oaselor într-un pat la sanatoriu, când a aflat de la Monica Douglas că Sandy intrase la mănăstire.

- Ce pierdere! Eu nu vorbeam despre un astfel de devo
tament. Crezi că a făcut-o ca să mă supere? încep să mă în
treb dacă nu a fost Sandy cea care m-a trădat.

Directoarea le-a invitat pe Sandy, Jenny şi Mary la ceai cu puţin înainte de vacanţa de Paşti şi le-a pus întrebările obişnuite despre ceea ce voiau să facă în liceu şi dacă voiau să meargă la secţia modernă sau la cea clasică. Mary Macgregor nu a fost acceptată la secţia clasică, deoarece notele ei nu erau la nivelul necesar. Părea descurajată când a auzit aşa ceva.

- De ce vrei atât de mult să mergi la secţia clasică, Mary?
Nu eşti făcută pentru aşa ceva. Părinţii tăi nu şi-au dat seama?

- Domnişoara Brodie o preferă.

- Nu are nimic de-a face cu domnişoara Brodie, spuse
domnişoara Mackay, aranjându-şi mai ferm pe scaun şezu
tul ei mare. Este o problemă ce ţine de notele tale sau de ceea ce credeţi tu şi părinţii tăi. în cazul tău, notele tale nu
sunt la nivelul cerinţelor.

Atunci când Jenny şi Sandy au optat pentru secţia clasică, le spuse:

- Deoarece domnişoara Brodie o preferă, presupun. La
ce vă vor folosi latina şi greaca atunci când vă veţi căsători
sau veţi lucra? Germana ar fi mai utilă.

Dar ele au rămas de neclintit în ce priveşte secţia cla
sică, iar atunci când domnişoara Mackay le-a acceptat ale
gerea, în mod transparent a început să le câştige încrederea
lăudând-o pe domnişoara Brodie.

i

- Nici nu ştiu ce aţi face fără domnişoara Brodie. întqt-,
deauna există ceva diferit la fetele domnişoarei Brodie, far
în ultimii doi ani pot să spun că este o diferenţă clară.

Apoi a început să le descoasă. Domnişoara Brodie le luase la teatru, la galeriile de artă, la plimbare, în apartamentul ei pentru ceai? Ce drăguţ din partea domnişoarei Brodie.

- Domnişoara Brodie vă plăteşte biletele tuturor?

- Uneori, zise Mary.
- Nu pentru toate de fiecare dată, spuse Jenny.
- Mergem la galerie, zise Sandy.

- Ei bine, e foarte drăguţ din partea domnişoarei Brodie. Sper că o apreciaţi.

- O, da, au zis ele, unite şi atente la orice detaliu care putea fi nefavorabil pentru Brodie şi în care se putea îndrepta conversaţia. Ceea ce nu i-a scăpat directoarei.

- Aceasta este splendid, le spuse.

- Şi voi mergeţi la concert cu domnişoara Brodie? Domnişoarei Brodie îi place muzica?

- Da, zise Mary, uitându-se la prietenele ei pentru a-i confirma afirmaţia.

- Trimestrul trecut, am mers la operă cu domnişoara Brodie să vedem *La Traviata,* spuse Jenny.

- Domnişoarei Brodie îi place muzica? întrebă din nou domnişoara Mackay, adresându-i-se lui Sandy şi lui Jenny.

- Am văzut-o pe Pavlova, zise Sandy.

- Domnişoarei Brodie îi place muzica? insistă domnişoara Mackay.

- Cred că domnişoara Brodie este mai interesată de artă, doamnă, zise Sandy.

- Dar muzica este o formă de artă.

- Picturi şi desene, vreau să spun, zise Sandy.

- Foarte instructiv, spuse domnişoara Mackay. Fetelor,
voi luaţi lecţii de pian?
Toate spuseră că da.

- De la cine? De la domnul Lowther?

Răspunseră în diverse feluri, deoarece lecţiile de pian ale domnului Lowther nu făceau parte din program, iar cele trei fete aveau un aranjament în particular pentru lecţii de pian acasă. Dar acum, când se menţiona numele domnului Lowther, până şi Mary cea înceată de minte bănuia unde voia să ajungă domnişoara Mackay.

- Am înţeles că domnişoara Brodie cântă la pian în tim
pul orei voastre de cor. în concluzie, ce te face să crezi că
ea preferă arta şi nu muzica, Sandy?

- Domnişoara Brodie ne-a spus asta. Muzica o interesează, dar arta este o pasiune, ne-a spus domnişoara Brodie.

- Şi care sunt interesele voastre culturale? Sunt sigură că sunteţi prea tinere pentru pasiuni.

- Povestirile, doamnă, a spus Mary.
- Domnişoara Brodie vă povesteşte?
- Da, zise Mary.
- Despre ce?

- Istorie, spuseră Jenny şi Sandy în acelaşi timp, deoarece
era o întrebare pe care prevăzuseră că putea să apară într-o zi,
iar ele pregătiseră răspunsul cu o preocupare reală pentru ade
vărul literal, după ce îşi scormoniseră bine creierul.

Domnişoara Mackay a făcut o pauză şi le-a privit în timp ce muta prăjitura de pe masă pe gheridon; răspunsul lor o frapase ca fiind unul pregătit.

-Nu le-a mai pus întrebări, dar le-a ţinut următorul discurs vrednic de atenţie:

Sunteţi foarte norocoase că o aveţi pe domnişoara Brodie. Nu pot decât să-mi doresc ca lucrările voastre de aritmetică să fi fost mai bune. întotdeauna sunt impresionată de fetele domnişoarei Brodie într-un fel sau altul. Veţi avea mult de lucru la materii umile, ordinare, pentru examenul de calificare. Domnişoara Brodie vă oferă o excelentă pregătire pentru şcoala gimnazială. Cultura nu poate suplini cunoaşterea solidă. Sunt încântată să vă văd devotate domnişoarei Brodie. Loialitatea voastră se datorează şcolii, mai degrabă decât unui singur individ.

Nu toată această conversaţie a fost prezentată domnişoarei Brodie.

-Noi i-am spus domnişoarei Mackay cât de mult văv place arta, zise Sandy, totuşi.

- Chiar aşa este, spuse domnişoara Brodie, dar *a plăcea* nu
este chiar cuvântul potrivit; arta picturală este *pasiunea* mea.

- Este exact ce am spus şi eu, zise Sandy.

Domnişoara Brodie se uită la ea de parcă i-ar fi spus, cum de altfel îi mai spusese de două ori: *într-o zi, Sandy, vei merge prea departe pentru gustul meu.*

- Prin comparaţie cu muzica, zise Sandy, clipind din ochişorii ei de porcuşor.

Spre sfârşitul vacanţei de Paşti, pentru a încorona anul saturat de sex, Jenny, care se plimba singură, a fost acostată de un exhibiţionist care se expunea cu veselie, pe malul râului Leith. I-a spus:

- Vino şi vezi asta.

- Ce? i-a spus Jenny, venind mai aproape şi spunându-şi că omul ridicase de jos un cuib căzut sau descoperise vreo plantă ciudată. După ce şi-a dat seama despre ce era vorba, a scăpat nevătămată şi fără a fi urmărită, dar la capătul puterilor, iar pe urmă fusese înconjurată de rude oripilate şi pline de solicitudine, şi fusese convinsă să ia o gură de ceai cu mult zahăr ca remediu împotriva şocului. Tot în acea zi, mai târziu, deoarece incidentul fusese raportat la poliţie, venise o poliţistă drăguţă pentru a o interoga pe Jenny.

Aceste evenimente conţineau destule posibilităţi incitante pentru a face ca restul vacanţei de Paşti să se deruleze rapid ca un ghem şi să ţină tot trimestrul de vară. Primul efect asupra lui Jenny a fost unul advers, deoarece fusese pe punctul de a obţine permisiunea să se plimbe singură în astfel de zone izolate, similare celui în care evenimentul avusese loc. Şi acum lui Sandy tot i se mai interziceau plimbările neînsoţită, dar acesta a fost doar un efect secundar al problemei. Tot ce a urmat nu au fost altceva decât lucruri bune. Subiectul a oferit două teme de discuţie: prima, bărbatul însuşi, precum şi natura a ceea ce expusese vederii, iar a doua, poliţista.

Prima temă a fost destul de repede epuizată.

- Era o creatură oribilă, spuse Jenny.

- Un animal groaznic, completă Sandy. Chestiunea poliţistei era inepuizabilă, şi, cu toate că Sandy nu o văzuse niciodată, şi până la acea vîrstă, nici o altă poliţistă (deoarece aceasta se întâmpla în primii ani ai femeilor în poliţie), tot semestrul de vară i-a cam părăsit pe Alan Breck, domnul Rochester şi toţi eroii din romane şi s-a îndrăgostit de poliţista necunoscută care o interogase

pe Jenny, iar în acest fel a reuşit să menţină viu şi entuziasmul lui Jenny.

- Cum arăta? Purta cască?

- Nu, o caschetă. Avea părul cârlionţat, blond şi scurt,
care-i ieşea de sub caschetă. Şi o uniformă albastru închis.
Mi-a zis: *Acum povesteşte-mi tot.*

- Şi tu ce ai spus? întrebă Sandy pentru a patra oară.

A patra oară, Jenny îi spuse:

- Păi, i-am spus: *Bărbatul se plimba pe sub copacii de*
pe malul râului şi ţinea ceva în mână. Iar când m-a văzut a
râs tare şi mi-a spus: vino să vezi asta. Eu l-am întrebat:
ce ? Şi m-am apropiat puţin şi am văzut... dar nu am putut
să-i spun poliţistei ce am văzut, cum aş fi putut? Aşa că po
liţista mi-a spus: *Ai văzut ceva scârbos?* Şi am spus: *da.*
Apoi m-a întrebat cum arăta şi...

Dar de-acum era din nou aceeaşi poveste. Sandy voia noi detalii despre poliţistă, căuta indicii. Jenny pronunţase *scârbos* cuvântul *scârbos,* ceea ce era neobişnuit pentru Jenny.

- Ea a spus *scârbos* ori *scârbos?* întrebă Sandy după a
patra reluare a poveştii.

- *Scârbos.*

Ceea ce i-a provocat lui Sandy o senzaţie extrem de scârboasă şi i-a scos din minte ideea de sex pentru următoarele luni. Cu cât dezaproba mai mult felul în care a fost pronunţat cuvântul, cu atât i se făcea pielea de găină, şi a bătut-o la cap pe Jenny să-şi schimbe părerea şi să cadă de acord că, de fapt, poliţista pronunţase corect cuvântul.

- Multă lume spune *scârbos,* susţinu Jenny.

- Ştiu, dar mie nu-mi plac acei oameni. Aceştia nu sunt
nici una, nici alta.

V

Pe Sandy o deranja foarte tare şi a trebuit să inventeze un nou tipar de vorbire pentru poliţistă. Ceea ce o mai deranja era faptul că Jenny nu ştia cum o cheamă pe poliţistă, nici măcar dacă i se adresa cu *doamnă poliţist, doamnă sergent* ori doar *doamnă.* Sandy se hotărî să-i spună sergent Anne Grey. Sandy era mâna dreaptă a Annei Grey din forţele de poliţie şi erau devotate misiunii de a elimina inci-

dentele sexuale din Edinburgh şi din împrejurimi. în ziarul de duminică, la care Sandy avea acces liber, găsea fraze tehnice corecte, precum: *relaţia intimă a avut loc* şi *reclamantul se afla într-o anumită stare.* Femeile care erau prinse pentru activităţi sexuale ilegale nu erau numite *domnişoara* sau *doamna,* ci li se spunea direct pe nume: *Willis a fost luată în custodie... Roebuck,* spuse avocatul, *a fost descoperită într-o anume condiţie.*

Aşa că Sandy şi-a împins mai pe spate cascheta de poliţist şi, aşezându-se pe nişte trepte alături de sergent Anne Grey, se uită la locul dintre copacii care creşteau pe malul râul Leith, unde *groaznicul animal* i-a ieşit în cale lui Jenny şi i-a spus: *Uită-te la asta.* Era, de fapt, un loc unde Sandy nu fusese niciodată.

- Şi mai e ceva, zise Sandy, trebuie să aflăm mai multe despre cazul lui Brodie şi dacă nu cumva se află într-o anumită condiţie ca urmare a legăturii ei cu Gordon Lowther, descris drept profesor de cor la Şcoala de fete Marcia Blaine.

- Fără îndoială, relaţia intimă a avut loc, zise sergent Anne Grey, care arăta foarte bine în uniforma ei albastru închis şi cu cârlionţa blonzi tunşi scurt care-i ieşeau de sub caschetă. Continuă:

- Tot ce ne trebuie sunt câteva probe incriminatorii.

- Las' pe mine, sergent Anne, zise Sandy, deoarece, chiar în acel moment, ea împreună cu Jenny erau prinse în elabora

rea corespondenţei de dragoste dintre domnişoara Brodie şi profesorul de cor. Sergent Anne, drept recunoştinţă, i-a strâns

mâna lui Sandy şi s-au uitat una în ochii celeilalte, iar înţelegerea lor reciprocă era mai presus de cuvinte.

La şcoală, după vacanţă, întâmplarea de la râul Leith a rămas un secret între Jenny şi Sandy, pentru că mama lui Jenny spusese că povestea nu trebuia să se răspândească. Dar li s-a părut normal ca domnişoarei Brodie să i se spună sub formă de confidenţă plină de senzaţie.

Dar ceva o făcu pe Sandy să-i spună lui Jenny în prima după-amiază din trimestru:

- Nu-i spune domnişoarei Brodie.

- De ce? întrebă Jenny.

Sandy încercă să găsească un motiv. Era legat de starea indecisă a relaţiei domnişoarei Brodie cu veselul domn Lowther şi cu faptul că primul lucru pe care l-a spus clasei a fost: „Mi-am petrecut Pastele în micul sat roman Cramond". Acolo locuia domnul Lowther, singur într-o casă mare cu menajeră.

- Nu-i spune domnişoarei Brodie, zise Sandy.
- De ce? întrebă Jenny.

Sandy făcu un efort suplimentar să-şi articuleze motivele. Erau, de asemenea, legate de ceva ce se întâmplase în decursul dimineţii, atunci când domnişoara Brodie, dorind un set de caiete de desen şi cărbune pentru a începe noul trimestru, a trimis-o pe Monica Douglas să i le aducă de la atelierul de pictură, apoi a chemat-o înapoi şi a trimis-o, în schimb, pe Rose Stanley. Când Rose s-a întors, încărcată cu caiete de desen şi cutii de cărbune, era urmată de Teddy Lloyd, şi el cu braţele plin. A pus jos caietele şi a întrebat-o pe domnişoara Brodie dacă i-a plăcut în vacanţă. Domnişoara Brodie i-a dat mâna şi i-a spus că explorase Cramond, aceste mici porturi din apropiere nu trebuie neglijate.

- Nu m-aş fi gândit că sunt atât de multe de explorat în Cramond, spuse domnul Lloyd, zâmbindu-i, cu zuluful său auriu căzându-i în ochi.

- Are destul de mult şarm, i-a răspuns. Şi dumneavoastră aţi fost plecat?

- Am pictat, îi spuse cu o voce răguşită. Portrete de familie.

Rose pusese caietele de desen în dulapul lor şi acum ter
minase. Când s-a întors, domnişoara Brodie a pus un braţ pe
după umerii lui Rose şi i-a mulţumit domnului Lloyd pentru
ajutor, de parcă ea şi Rose erau una. L

- P'ţin, spuse domnul Lloyd, însemnând „pentru puţin,",
şi a plecat. Apoi Jenny a fost cea care a spus în şoaptă:

- Rose s-a schimbat în timpul vacanţei, nu-i aşa?

Era adevărat. Părul ei blond era tăiat mai scurt şi era foarte strălucitor. Obrajii îi erau mai palizi şi mai subţiri, ochii mai puţin deschişi, cu pleoapele pe jumătate lăsate de parcă ar fi pozat pentru o fotografie specială.

- Poate e vorba despre „Schimbare", zise Sandy. Dom
nişoara Brodie îi spunea *menarche,* dar, până acum, când
încercau să folosească acest cuvânt între ele, le făcea să râdă şi să fie timide.
Mai târziu după-amiază, după şcoală, Jenny spuse:

- Cred că mai bine i-aş spune despre bărbatul pe care
l-am întâlnit.

Sandy i-a replicat:

- Nu-i spune domnişoarei Brodie.
- De ce? întrebă Jenny.

Sandy încercă, dar nu putu să motiveze de ce nu, în afară de faptul că o cuprinsese un sentiment nedefinit în privinţa domnişoarei Brodie şi a faptului că o trimisese pe Rose la domnul Lloyd. Deci, i-a spus:

- Poliţista ţi-a sugerat să încerci să uiţi ce ţi s-a întâm
plat. Poate domnişoara Brodie te va face să îţi aminteşti.
- Şi eu cred asta.

Aşa că uitară de bărbatul de pe malul râului Leith şi îşi amintiră din ce în ce mai mult de poliţistă pe măsură ce trimestrul se apropia de sfârşit.

în timpul ultimelor luni sub îndrumarea domnişoarei Brodie, aceasta se făcu foarte plăcută. Nici nu le-a mai predicat, nici nu le-a mai muştruluit şi chiar atunci când era stresată nu era mai irascibilă decât cu Mary Macgregor. în acea primăvară, ea şi clasa ei monopolizaseră băncile de sub ulm de unde se putea vedea o alee nesfârşită de copaci trandafirii în mai şi se putea auzi tropăitul cailor în ritmul roţilor de la trăsurile uşoare care se întorceau acasă goale pe un drum ascuns vederii, din drumurile lor de dimineaţa de-vreme. Nu departe, ca o promisiune pentru anul următor, un grup de fete din Clasele liceale aveau prima lor oră de latină. O dată, profesoara de latină a fost inspirată de primăvara din acel an şi a cântat un cântec popular care se potrivea cu tropăitul cailor şi mersul trăsurilor, iar domnişoara Brodie şi-a ridicat degetul arătător în aer cu încântare pentru a le face şi pe fete să asculte.

Nundinarum adest dies,
Mulus iile nos vehet. Eie,
curre, muie, muie, I
toluiari gradu.

în acea primăvară, mama lui Jenny a rămas gravidă, nu a fost nici o ploaie demnă de ţinut minte, iarba, soarele şi păsările şi-au lăsat în urmă dispoziţia egocentrică de iarnă şi au început să se mai gândească şi la alţii. Vechea poveste de dragoste a domnişoarei Brodie era îmbrăcată în haine noi, sub ulm, cu noi abordări: se părea că în timp ce era într-o permisie de pe front, logodnicul, acum decedat, o lua deseori la plimbare cu barca de pescuit şi că şi-au petrecut o parte dintre cele mai fericite momente printre stâncile şi pietrele unui mic port.

- Uneori Hugh cânta, avea o voce plină, de tenor. Alte ori nu scotea o vorbă, îşi aşeza şevaletul şi picta. Era foarte talentat la amândouă artele, dar cred că Hugh era mai bun ca pictor.

Era pentru prima dată când fetele auzeau despre înclinaţiile artistice ale lui Hugh. Sandy era încurcată acum şi se sfătui cu Jenny şi, amândurora, le-a venit ideea că domnişoara Brodie potrivea noua ei poveste de dragoste cu cea veche. Din acest moment, cele două fete deveniră atente şi la subtext, în timp ce restul auzea doar textul.

Sandy era fascinată de această metodă de a crea modele din fapte şi era împărţită între admiraţie pentru tehnică şi nevoia imperioasă de a dovedi că domnişoara Brodie avea o conduită necorespunzătoare.

- Ce se mai aude de probele incriminatorii? zise sergent *, Anne Grey în felul ei vesel şi prietenos. Era chiar curioasă.'

Sandy şi Jenny terminară corespondenţa dintre domnişoara Brodie şi profesorul de cor pe la jumătatea trimestrului. Stăteau în micul oraş Craii, de pe ţărmul estuarului Fife, cu mătuşa lui Jenny care bănuia ceva despre caietul lor: aşa că l-au luat într-un sat din vecinătate, de pe coastă, unde s-au dus cu autobuzul, şi s-au aşezat la intrarea unei peşteri

pentru a termina lucrul. Fusese o problemă delicată în felul în care aveau să o prezinte pe domnişoara Brodie, atât într-o lumină favorabilă, cât şi nefavorabilă, deoarece acum, de vreme ce ultimul trimestru cu domnişoara Brodie se apropia de sfârşit, nu prea mai era nevoie de aşa ceva.

Dacă relaţia intimă avusese loc, urma să fie stabilit. Dar nu într-un pat ordinar. Aceasta fusese o idee potrivită doar pentru a înviora o oră de croitorie, dar domnişoara Brodie avea dreptul la un anume statut. Au plasat-o pe domnişoara Brodie pe spatele mândrului leu de la Arthur's Seat, având doar cerul drept acoperiş şi ferigile drept pat. Uriaşul parc se întindea sub ochii ei în sunetul fulgerelor şi al tunetelor unei furtuni. în acel loc s-a întîlnit cu Gordon Lowther, timid şi zâmbitor, scund, cu un corp lung şi picioare scurte, cu păr roşu-auriu şi cu mustaţă.

- A luat-o, spusese Jenny când dezbătuseră problema pentru prima dată.

- A luat-o - ei bine, nu. I s-a dat lui.

-l s-a dat lui, spuse Jenny, deşi ea bucuroasă s-ar fi dat altcuiva.

Ultima scrisoare din serie, terminată la mijlocul trimestrului, suna aşa:

Dragul şi încântătorul meu Gordon, Scrisoarea ta m-a emoţionat profund, după cum îţi poţi imagina. Dar vai, dar, cu toate acestea, trebuie să refuz să fiu doamna Lowther. Motivele mele sunt duble. Sunt devotată fetelor mele aşa cum este madame Pavlova şi mai este cineva în viaţa mea, a cărui dragoste împărtăşită ajunge la mine de dincolo de timp şi spaţiu. Este Teddy Lloyd! Relaţia intimă cu el nu s-a întâmplat nicio--» dată. Este căsătorit cu altcineva. într-o zi, în atelierul de pictură, ne-am topit unul în braţele celuilalt şi am aflat adevărul. Dar am fost mândră să mă dau ţie când tu ai venit şi m-ai dus între ferigi la Arthur's Seat în timp ce furtuna se dezlănţuia în jurul nostru. în cazul în care mă aflu într-o anume condiţie, voi lăsa copilul în grija unui cioban demn de încredere şi a soţiei lui şi noi putem discuta

acest lucru cu calm, ca două cunoştinţe platonice. îmi voi permite câte o conduită necorespunzătoare din nou, din când în când, ca pe o escapadă, deoarece sunt în floarea vârstei. De asemenea, putem avea multe zile voioase pe mare în barca de pescuit.

Doresc să te informez că menajera ta mă umple de fiori, la fel ca John Knox. Mi-e teamă că este destul de îngustă la minte, ceea ce este o consecinţă a faptului că este o ignorantă în privinţa culturii şi a ceea ce înseamnă scena italiană. Rogu-te, cere-i să nu mai spună: *Ştiţi drumul la etaj,* atunci când trec pe la casa ta din Cramond. Ea trebuie să mă conducă şi să mă prezinte. Nu are genunchii atât de înţepeniţi. Doar se preface.

îmi place să te aud cântând: *Hey Johnnie Cope.* Dacă ar fi ca mâine să primesc o cerere în căsătorie de la vreun personaj important, aş declina-o.

Permite-mi, ca în concluzie, să te felicit călduros în privinţa actului tău sexual, ca şi pentru cântat.

Cu cea mai dragă bucurie,
Jean Brodie

Când au terminat de scris această scrisoare, au citit întreaga corespondenţă de la început până la sfârşit. Nu se hotărau dacă să arunce proba incriminatorie în mare sau să o îngroape. Gestul de a arunca lucruri în mare de pe ţărm era, după cum ştiau şi ele, mai dificil decât părea. Dar Sandy a găsit o gaură umedă pe jumătate ascunsă de o piatră în fundul peşterii şi au împins înăuntru caietul care conţinea corespondenţa de dragoste a domnişoarei Brodie şi nu l-au mai văzut niciodată. Au luat-o pe jos către Craii, peste gazonul foarte elastic, pline de planuri noi şi cu *cea mai dragă bucurie.*

- Am destul praf de puşcă în acest borcan ca să arunc în aer toată şcoala, spuse domnişoara Lockhart pe un ton egal.

Stătea în spatele mesei de lucru în halatul ei alb din bumbac, cu amândouă mâinile pe un borcan de sticlă plin cu praf gri închis. Liniştea extremă care se lăsă era exact la ce se aşteptase, deoarece ea întotdeauna îşi începea prima lecţie cu aceste cuvinte şi cu praful de puşcă în faţa ei, iar prima oră de ştiinţe nu era deloc o lecţie, ci denumirea celor mai impresionante obiecte din sala de ştiinţe. Toţi ochii erau pe borcan. Domnişoara Lockhart îl ridică şi îl puse cu grijă într-un dulap care era plin cu borcane similare pline cu diferite cristale şi prafuri colorate.

- Acestea sunt lămpi Bunsen, aceasta este o eprubetă, aceasta este o pipetă, aceea este o biuretă, aceea este o retortă, un mojar...

In acest fel ea îşi stabilea un misterios aer de preoteasă. Era cea mai drăguţă profesoară din liceu. Dar toţi profesorii erau cei mai drăguţi din liceu. Era o nouă viaţă pe de-a-ntregul, aproape o nouă şcoală. Aici nu erau domnişoare lugubre ca domnişoara Gaunt, care să treacă ţâfnoase pe lângă domnişoara Brodie pe coridoare zicând *bună dimineaţa* cu un fel de predestinare în zâmbet. Profesorii de aici păreau să nu se gândească la altceva în afară de specialitatea lor, fie că era matematică, latină sau ştiinţe. Le tratau pe fetele din clasa întâi de parcă nu erau fiinţe în carne şi oase, ci doar ceva de care te ocupai, ca nişte simboluri algebrice, iar la început, elevelor domnişoarei Brodie asta li s-a părut reconfortant. Minunată, de asemenea, în timpul primei săptămâni, a fost

programa cu noi materii uluitoare şi alergatul de la o sală la alta pentru a se ţine de orar. Zilele lor erau acum pline cu forme şi sunete nefamiliare care erau disociate într-un mod magic de viaţa obişnuită, marile cercuri şi triunghiuri de la geometrie, hieroglifele de la greacă şi curioasele şuierături şi scuipături produse de unele sunete din greacă de buzele profesorului -*psst... psuci...*

După câteva săptămâni, când au apărut înţelesurile acestor suspine şi sunete, s-a spulberat efectul de joacă al primelor zile şi aproape că uitaseră că greaca produsese şuierături şi scuipături sau că *mensarum* sunase ca un cuvânt dintr-o poezie fără sens. Secţia modernă, până în clasa a treia, se distingea de cea clasică doar prin limbile moderne sau clasice. Fetele de la secţia modernă făceau germană şi spaniolă, nişte cuvinte care, repetate în pauze, produceau zgomote uimitoare precum posturile străine pe care le prinzi în trecere la aparatul de radio. O *mademoiselle* cu părul negru creţ, care purta o cămaşă în dungi cu butoni adevăraţi, vorbea în franceză cu un accent ciudat pe care fetele nu l-au deprins cu adevărat niciodată. Laboratorul de ştiinţe mirosea în mod neuniform a Canongate, din acea zi de iarnă când se plimbaseră împreună cu domnişoara Brodie: lămpile Bunsen şi mirosul dulce autumnal care se strecura înăuntru de la frunzele arse aici în sala de ştiinţe - era strict interzis a i se spune „laborator", iar lecţiile se numeau „experimente", ceea ce le dădea tuturor sentimentul că nici domnişoara Lockhart nu ştia care urma să fie rezultatul şi orice se putea întâmpla între intrarea şi ieşirea lor, iar şcoala putea exploda.

Aici, în timpul primei săptămâni, s-a desfăşurat un experiment în care se punea magneziu într-o eprubetă ţinută la fia- V căra unei lămpi Bunsen. Din când în când, din diferite păiji, <■ ale camerei, din eprubete ţâşneau flăcări albe de magneziu şi erau prinse în recipiente din sticlă mai mari care erau pregătite în acest scop; Mary Macgregor s-a speriat şi s-a repezit de-a lungul intervalului dintre bănci, a dat peste o flacără albă şi a fugit înapoi pentru a da peste o altă limbă strălucitoare de foc. Alerga panicată de colo-colo, printre scaune, până când a

fost prinsă şi calmată de domnişoara Lockhart care i-a spus să nu mai fie atât de proastă; aceasta deja aflase ce exasperant era să te uiţi la faţa lui Mary, la ochii obiectului acela cu ochi, nas şi gură, şi altceva nimic în plus.

O dată, în anii de mai târziu, când Sandy a fost vizitată de Rose Stanley şi au ajuns să vorbească despre Mary Macgregor cea moartă, Sandy a zis:

- Atunci când mă îmbolnăvesc îmi pare rău că nu m-am
purtat mai frumos cu Mary.

- De unde era să ştim? a spus Rose.

Iar domnişoara Brodie, stând la fereastra de la hotelul Braid Hills cu Sandy, îşi amintise:

- Mă întreb dacă Mary Macgregor a fost cea care m-a
trădat? Poate ar fi trebuit să fiu mai drăguţă cu Mary.

Trupa lui Brodie şi-ar fi putut uşor pierde identitatea în acest moment, nu numai pentru că domnişoara Brodie încetase să le mai conducă viaţa, care acum era mai rapidă, fiindcă primeau cunoştinţe de la experţi lipsiţi de suflet, dar şi pentru că directoarea avea intenţia să le disperseze.

îşi făcuse un plan, dar eşuase. Planul ei fusese prea ambiţios: ţintise să scape şcoala de domnişoara Brodie şi să distrugă trupa lui Brodie dintr-o lovitură.

Se dăduse bine pe lângă Mary Macgregor, crezând că era naivă şi uşor de manipulat, dar subestimându-i prostia. Şi-a amintit că Mary, la fel ca toate fetele domnişoarei Brodie, ceruse să treacă la secţia clasică, dar fusese refuzată. Acum domnişoara Mackay şi-a mai domolit hotărârea, şi, cel puţin, i-a permis să facă latina. în schimb, se aştepta să fie informată cu privire la domnişoara Brodie. Dar, cum singurul motiv pentru care Mary a vrut să înveţe latina a fost pentru a-i face plăcere domnişoarei Brodie, directoarea nu a aflat prea multe de la ea. Putea să-i ofere fetei oricât de mult ceai ar fi vrut, Mary pur şi simplu nu înţelegea ce voia de la ea şi credea că toţi profesorii, domnişoara Brodie şi toţi ceilalţi, erau la fel.

- Nu o vei mai vedea prea mult pe domnişoara Brodie,
spuse domnişoara Mackay, acum că eşti la liceu.

- înţeleg, zise Mary, luând remarca mai degrabă ca pe un ordin decât ca pe o întrebare de tatonare.

Domnişoara Mackay a pus la cale un alt plan, iar planul a eşuat. în liceu era un foarte competitiv sistem de case, o împărţire în patru grupe care se numeau Holyrood, Melrose, Argyll şi Biggar. Domnişoara Mackay avusese grijă ca fetele lui Brodie să fie plasate cât mai departe posibil în case diferite. Jenny a fost plasată în Holyrood, Sandy cu Mary Macgregor, în Melrose, Monica şi Eunice au fost duse la Argyll, iar Rose Stanley, la Biggar. în consecinţă, erau obligate să fie în competiţie unele cu altele din toate punctele de vedere în cadrul şcolii şi pe terenul bătătorit de hochei pe iarbă, care arăta ca un cimitir al martirilor, expus la intemperii, într-o suburbie din afara oraşului. Acum spiritul de echipă, li s-a spus, conta cel mai mult, toate fetele din fiecare casă trebuia să susţină culorile casei şi, în fiecare sâmbătă dimineaţă, să strige încurajări pentru echipa lor. Prieteniile dintre case diferite nu trebuiau să sufere, desigur, dar spiritul de echipă...

Această expresie a fost suficientă pentru fetele din trupa lui Brodie care, după doi ani la domnişoara Brodie, fuseseră bine informate cu privire la înţelesul acesteia.

-Expresii ca *spirit de echipă* sunt utilizate pentru a transcende individualismul, dragostea şi loialităţile personale, le spusese. Idei ca *spirit de echipă,* spunea, nu trebuie să fie impuse genului feminin, în special dacă au acel caracter devotat ale cărui virtuţi, din vremuri imemoriale, au fost total opuse acestui concept. Florence Nightingale nu avea nici o idee de *spirit de echipă,* misiunea ei a fost să salveze vieţi, indiferent de echipa căreia îi aparţinea. Cleopatra nu avea niciv o idee de *spirit de echipă,* dacă îl citiţi pe Shakespeare. Lu-, < aţi-o pe Elena din Troia. Şi regina Angliei, este adevărat că participă la sporturi internaţionale, dar e obligată, o face doar de ochii lumii, ea este preocupată doar de sănătatea regelui şi de antichităţi. Unde ar fi dus-o spiritul de echipă pe Sybil Thorndike? Este cea mai mare actriţă, iar restul distribuţiei are spirit de echipă. Pavlova...

Poate că domnişoara Brodie prevăzuse acest moment din viitor atunci când echipa sa de şase fete va fi expusă chemării a patru spirite diferite aflate în competiţie, Argyll, Melrose, Biggar şi Holyrood. Era imposibil de ştiut cât de mult planificase domnişoara Brodie în mod deliberat sau cât de mult acţionase doar din instinct. Referitor la acest lucru, la primul test al puterii ei de convingere a avut o victorie. Nici una dintre liderele caselor de liceu nu avea vreun argument care să le pună în umbră pe Sybil Thorndike şi Cleopatra. Fetele din trupa lui Brodie mai degrabă deveneau cercetase decât să se pătrundă de spiritul de echipă. Nu numai ele, dar cel puţin alte zece fete care trecuseră prin mâna lui Brodie se ţineau departe de terenul de joc atunci când nu erau obligate. Nimeni, în afară de Eunice Gardiner, nu a fost nici pe departe de-acord să facă parte din vreo echipă prin care să-şi încerce spiritul. Toate au convenit că Eunice, care era foarte bună pe teren, nu avea de ales.

în cele mai multe după-amiezi de sâmbătă, domnişoara Brodie invita vechea trupă la ceai şi-i împărtăşea noile experienţe. Chiar ea le spunea că nu prea era încântată de potenţialul noilor ei eleve, le-a descris caricatural pe unele dintre cele noi şi le-a făcut pe cele vechi să râdă, ceea ce a unit trupa mai mult ca oricând, făcându-le să se simtă privilegiate. Mai devreme sau mai târziu, le-a întrebat ce făceau la orele de desen, pentru că acum fetelor le preda Teddy Lloyd, cel cu zuluf blond şi cu un braţ.

întotdeauna erau multe de povestit despre ora de desen, în prima zi de şcoală, domnului Lloyd i-a fost greu să ţină frâiele în mână. După atât de multe ore nefamiliare şi lecţii cu diferite materii exacte, fetele au simţit imediat caracterul distractiv al atelierului de pictură şi au exagerat cu distracţia. Domnul Lloyd, cu vocea lui răguşită, a strigat la ele să tacă. Aceasta le-a pregătit pentru ce era mai rău.

încerca să le explice însuşirile şi înfăţişarea unei elipse ţinând o farfurioară în mâna dreaptă, sus deasupra capului, apoi mai jos. Dar aerul său romantic şi felul răguşit în care striga: *Tăceţi!* produseseră o serie de chicoteli cu variaţii de ton şi înălţime.

- Fetelor, dacă nu tăceţi, dau cu farfurioara de pământ,
le-a spus.
Au încercat, dar nu au reuşit să tacă.
A izbit farfurioara de pământ.

în mijlocul tăcerii mormântale care a urmat, s-a răzbunat pe Rose Stanley şi, arătându-i cioburile farfurioarei de pe podea, i-a spus:
- Tu, aceea cu profilul..., strânge cioburile.

S-a întors cu spatele, găsindu-şi altă ocupaţie în cealaltă parte a atelierului cel lung, pentru tot restul orei, în timp ce fetele vedeau cu alţi ochi profilul lui Rose Stanley şi se minunau de stilul domnului Lloyd, apoi au început să deseneze o sticlă pusă în faţa paravanului. Jenny îi spuse lui Sandy că domnişoara Brodie chiar avea bun-gust.

- Are temperament artistic, desigur, le-a spus domni şoara Brodie când i-au povestit despre farfurioară. Iar când
a auzit că îi spusese lui Rose: *Tu, aceea cu profilul...,* se uită la Rose într-un fel anume, în timp ce Sandy se uita la
domnişoara Brodie.

Interesul lui Sandy şi al lui Jenny pentru iubiţii domnişoarei Brodie intrase într-o nouă fază după ce îngropaseră ultima lor creaţie şi trecuseră la nivel liceal. Nu mai vedeau totul într-un context sexual, acum era mai degrabă o problemă de analiză a profunzimilor tainice ale inimii. Lumea sexului pur părea departe în timp. Jenny împlinise doisprezece ani. Mama ei născuse de curând un băieţel, iar evenimentul nici măcar nu le-a provocat vreo speculaţie asupra apariţiei lui.

- La liceu nu prea mai e timp pentru cercetări pe tema sexului, zise Sandy.

- Cred că am trecut de faza asta, îi spuse Jenny. Era ciuv dat de adevărat, iar ea nu a mai avut niciodată în viaţa ei *f*\[a] perienţa primelor senzaţii de uimire erotică până când brusc, la aproape patruzeci de ani, actriţă de o reputaţie moderată, s-a căsătorit cu un director de teatru. întâmplarea a făcut să stea cu un bărbat pe care nu-l cunoştea foarte bine, în faţa unei clădiri faimoase din Roma, aşteptând să se oprească ploaia. A fost surprinsă de revenirea la viaţă a aceleiaşi des-

coperiri, vioaie şi vaporoase, a ceea ce înseamnă sexul, o senzaţie totală despre care nu ştia dacă era fizică sau mentală, ci doar că avea în ea plăcerea pierdută şi ingenuă de pe când avea unsprezece ani. Presupunea că se îndrăgostise de acel bărbat, despre care credea că poate fusese atras de ea să-şi părăsească lumea interioară printr-o asociaţie de idei de care habar n-avea. Nu era nimic de făcut în această privinţă, pentru că Jenny avusese o căsătorie fericită timp de şaisprezece ani; dar scurta întâmplare o umplea de uimire, ori de câte ori îşi aducea aminte în anii de mai târziu, şi de sentimentul latenţelor ce se pot ascunde în toate lucrurile.

- Menajera domnului Lowther, spuse domnişoara Brodie
într-o sâmbătă după-amiază, l-a părăsit. Este un lucru foarte in
grat, deoarece casa de la Cramond este uşor de întreţinut. Nici
odată nu mi-a păsat de ea, după cum ştiţi. Cred că nu-i plăcea
poziţia mea de prietenă şi confidentă a domnului Lowther şi
părea nemulţumită de vizitele mele. Domnul Lowther, acum,
compune muzica pentru un cântec. Trebuie încurajat.

Sâmbăta următoare le-a spus fetelor că surorile cusătorese, domnişoarele Ellen şi Alison Kerr, au preluat temporar sarcina de menajere ale domnului Lowther, de vreme ce locuiau lângă Cramond.

- Cred că surorile acelea sunt foarte iscoditoare, a re
marcat domnişoara Brodie. Sunt prea preocupate de domni
şoara Gaunt şi de Biserica Scoţiei.

In fiecare sâmbătă după-amiază, timp de o oră, îi ţineau lecţii de greacă, pentru că insistase ca Jenny şi Sandy să înveţe greacă în timp ce învăţau şi ele.

- Este o veche tradiţie în această practică, spuse domni
şoara Brodie. în zilele de demult, multe familii nu-şi permi
teau să trimită la şcoală decât un copil, drept pentru care
seara acel şcolar împărtăşea celorlalţi ceea ce învăţase dimi
neaţa. Dintotdeauna mi-am dorit să ştiu limba greacă, iar
această idee vă va ajuta, de asemenea, să vă întipăriţi mai
bine cunoştinţele în minte. John Stuart Mill obişnuia să se
scoale în zori pentru a învăţa greaca, la vârsta de cinci ani,
iar ceea ce a putut să facă dimineaţa devreme John

Mill, copil fiind, pot şi eu să fac sâmbăta după-amiază, în floarea vârstei mele.

A progresat cu limba greacă, deşi era cumva încurcată în privinţa accentelor, acumulând cunoştinţe noi de la Jenny şi de la Sandy, care veneau pe rând pentru a-i împărtăşi ceea ce învăţau săptămânal la cursurile de limba greacă. Dar era hotărâtă să intre şi să facă parte din noua viaţă a fetelor ei speciale, în acelaşi timp simţindu-se liberă să dispreţuiască tot ceea ce ea nu considera ca fiind clasic în noile lor interese ori ceea ce nu făcea parte din sfera ei de influenţă.

- Este inteligent să spui că o linie dreaptă este cea mai scurtă distanţă dintre două puncte sau că un cerc este o figură plană făcută dintr-o singură linie, fiecare punct al ei fiind echidistant faţă de un centru fix. Este pur şi simplu inteligent. Toţi ştiu ce este o linie dreaptă şi un cerc.

Atunci când, după examenele de sfârşit de trimestru, s-a uitat la probele pe care le-au avut, a citit cu voce tare unele dintre cele mai vulnerabile întrebări, cu cel mai mare dispreţ:

- Un spălător de geamuri poartă o scară de 30 kg, uniform repartizată, şi lungă de 8 m, la un capăt se află o găleată cu apă de 20 kg. în ce punct trebuie să pună scara pentru a o căra orizontal? Care este centrul de greutate al încărcăturii lui?

Domnişoara Brodie se uită la lucrare, după care citi întrebarea cu voce tare de parcă ar fi vrut să arate că nu-i venea să-şi creadă ochilor. Nu o dată le dăduse de înţeles fetelor că rezolvarea unor astfel de probleme ar fi fără nici o valoare pentru Sybil Thorndike şi pentru răposata Elena din Troia.

Dar trupa lui Brodie era încă, în general vorbind, copieşită de noile materii. Nu a mai fost niciodată la fel în anii ce au urmat atunci când limbajele fizicii şi chimiei, algebrei şi geome^ triei îşi pierduseră stranietatea naturală şi formau fiecarq.o secţiune individuală a vieţii, cu plictiseala proprie obişnuita, şi deveniseră obiecte ale unei munci susţinute. Chiar şi Monica Douglas, care mai târziu şi-a dezvoltat o minte atât de bună pentru matematică, nu a mai fost pur şi simplu niciodată atât de înfiorată ca atunci când l-a scăzut pe *x* din v, iar rezultatul din a; niciodată după aceea nu a mai fost atât de fericită.

Foarte absorbită, Rose Stanley a secţionat un vierme pe mijloc în timpul orei de biologie din primul trimestru; cu toate acestea, peste două trimestre se cutremura când îşi amintea şi a renunţat la acest obiect de studiu. Eunice Gardiner a descoperit revoluţia industrială, cu părţile bune şi cu părţile rele, într-o asemenea măsură încât profesoara de istorie, o comunistă vegetariană, îşi pusese mari speranţe în ea, dar, în câteva luni, acestea au fost spulberate atunci când Eunice a revenit la lectura romanelor despre viaţa lui Mary, regina Scoţiei. Sandy, care nu avea o caligrafie frumoasă, petrecea ore în şir desenând litere greceşti dispuse în rânduri ordonate în caietele ei, în timp ce Jenny se mândrea la fel de tare cu desenarea aparatelor ştiinţifice pentru notiţele ei la chimie. Chiar proasta de Mary Macgregor a avut o surpriză când a înţeles războaiele galice purtate de Cezar, care deocamdată nu făceau apel la imaginaţia ei defectuoasă, şi cuvintele care, pentru ea, erau mai uşor de pronunţat şi de silabisit decât cele englezeşti, până când într-o zi, se pare, conform unei compuneri pe care fusese obligată să o scrie, a crezut că documentul era de pe vremea lui Samuel Pepys; şi atunci din nou toată lumea a început să râdă de Mary şi s-o tortureze cu întrebări de perspicacitate; iar Mary, în faţa celorlalte care se scuturau de râs, a mărturisit că ea credea că latina şi stenografia erau unul şi acelaşi lucru.

Domnişoara Brodie a dus o luptă grea în acele prime câteva luni, atunci când liceul îi captivase trupa, demonstrând, prin felul în care a dus acea luptă, capacitatea nemărginită de a se entuziasma pe care ea o implantase şi fetelor. Dar, pentru că deja câştigase bătălia împotriva spiritului de echipă, a crezut că nu era totul pierdut. Era evident chiar şi atunci că principala ei grijă era ca fetele să nu ajungă să se ataşeze personal de nici unul dintre profesorii de liceu, dar se abţinea cu grijă de la atacuri directe, pentru că profesorii înşişi păreau perfect indiferenţi faţă de odraslele ei.

In trimestrul de vară, orele preferate ale fetelor erau cele petrecute, fără să-şi folosească creierul, în sala de gimnastică, balansându-se pe barele paralele, atârnând cu susul în

jos pe spaliere sau căţărându-se pe frânghii până la plafon, toate intrând în competiţie cu agila Eunice la urcatul cu ajutorul mâinilor, al genunchilor şi al picioarelor, ca nişte maimuţe căţărându-se pe o liană tropicală, în timp ce profesoara de gimnastică, o aşchie de femeie căruntă şi slabă, le arăta ce să facă şi le dădea ordine cu o voce care avea un puternic accent scoţian, întreruptă din când în când de o tuse seacă, motiv pentru care avea să fie, mai târziu, trimisă la un sanatoriu în Elveţia.

în trimestrul de vară, pentru a opri valul de plictiseală şi pentru a reconcilia necesitatea de a învăţa cu dragostea lor pentru domnişoara Brodie, Sandy şi Jenny începuseră să aplice noile lor cunoştinţe la persoana domnişoarei Brodie, amuzându-se.

- Dacă domnişoara Brodie ar fi ridicată în aer, iar apoi aruncată în apă... Iar când domnul Lowther nu părea să se simtă în apele sale la ora de cor, ele îşi reaminteau una alteia că o Jean Brodie în imersiune ar fi deplasat o cantitate de apă egală cu greutatea lui Gordon Lowther.

în acest moment, în primăvara târzie din 1933, lecţiile de greacă ale domnişoarei Brodie de sâmbătă după-amiază se întrerupseră, datorită necesităţilor domnului Lowther care, în casa lui de la Cramond, pe care fetele nu o văzuseră încă, era îngrijit cu destulă plăcere de profesoarele de lucru manual, domnişoarele Ellen şi Alison Kerr. Locuind în apropiere, pe ţărm, era uşor pentru ele să meargă acolo pe rând şi să aibă grijă de domnul Lowther după orele de curs şi să-i pregătească cina şi masa de dimineaţă; nu era doar simplu, era şi plăcut să faci un lucru bun, şi mai era şi profitabil într-un mod rafinat. în fiecare sâmbătă, fie domnişoara, Ellen, fie domnişoara Alison se îngrijeau de rufăria luLşi' păstrau curăţenia casei. în unele dimineţi, sâmbăta, amândouă se ocupau de el; domnişoara Ellen o supraveghea pe femeia care venea să facă ordine, în timp ce domnişoara Alison făcea cumpărăturile săptămânale. Niciodată în viaţa lor nu mai fuseseră atât de sigure de ele însele sau atât de folositoare şi, în special, de când murise sora lor mai mare,

care întotdeauna le spunea ce să facă în timpul lor liber, atunci când se întâmpla să aibă timp liber, aşa că domnişoara Alison nu a putut niciodată să se obişnuiască să fie numită domnişoara Kerr, iar domnişoara Ellen niciodată nu a găsit în ea chemarea să meargă şi să ia o carte de la bibliotecă, lipsindu-i ordinul de la răposata domnişoară Kerr.

Dar sora preotului, lugubra domnişoară Gaunt, începuse pe nesimţite să preia rolul surorii defuncte. După cum s-a aflat mai târziu, domnişoara Gaunt a fost de acord cu aranjamentul cu Gordon Lowther şi le-a încurajat să continuie, spre binele lor şi, de asemenea, şi din alte motive legate de domnişoara Brodie.

Până atunci, vizitele domnişoarei Brodie la domnul Lowther avuseseră loc duminica. întotdeauna venea la biserică duminica dimineaţă, avea o programare prin rotaţie la diferite biserici şi secte care includea Bisericile Libere din Scoţia, Biserica Oficială a Scoţiei, Bisericile Metodiste şi Episcopaliene şi orice altă biserică, în afara graniţelor Bisericii Romano-Catolice, pe care o putea descoperi. Dezaprobarea faţă de Biserica de la Roma se baza pe aserţiunile ei că era o biserică a superstiţiei şi că numai cei care nu voiau să gândească singuri erau romano-catolici. într-un fel, atitudinea ei era una stranie, pentru că prin temperament se potrivea doar cu Biserica Catolică; poate i-ar fi îmbrăţişat, chiar disciplinându-l, spiritul ei cu suişuri şi coborâşuri, poate ar fi putut să o aducă la normal. Dar probabil acesta era motivul pentru care o evita, chiar dacă era îndrăgostită de Italia, luându-şi drept ajutor latura ei rigidă de persoană născută în Edinburgh atunci când venea vorba despre Biserica Catolică, deşi la ea această latură, de altfel, nu prea era vizibilă. Aşa că, în schimb, trecea pe rând pe la diferitele biserici necatolice, abia dacă îi scăpa vreo duminică dimineaţa. Nu avea nici cea mai mică urmă de îndoială, făcea în aşa fel încât să se ştie că Dumnezeu era de partea ei indiferent ce cale alegea şi astfel nu încerca nici o dificultate, nici un simţământ de ipocrizie în faptul că se ruga, iar în acelaşi timp făcea sex cu profesorul de cor. Tot aşa cum un senti-

ment de vină excesiv poate împinge la o acţiune excesivă, tot aşa domnişoara Brodie era împinsă către aşa ceva dintr-o lipsă excesivă a sentimentului de vină.

Efectele secundare ale acestei condiţii erau amuzante pentru fetele ei speciale prin aceea că ele, într-un fel, împărtăşeau izbăvirea pe care şi-o asumase şi doar privind înapoi au putut să vadă relaţia domnişoarei Brodie cu domnul Lowther aşa cum a fost, adică prin prisma faptelor. Tot timpul cât au fost sub influenţa ei, ea şi acţiunile ei erau dincolo de bine şi de rău. Doar după douăzeci şi cinci de ani, Sandy şi-a revenit după o viziune ciudată a dezordinii din lume, a putut să privească înapoi şi să recunoască faptul că domnişoarei Brodie îi lipsea simţul autocriticii, ceea ce nu fusese lipsit de efecte benefice şi deschizătoare de drumuri; dar la vremea aceea Sandy o trădase pe domnişoara Brodie, iar domnişoara Brodie fusese dusă la mormânt.

Domnişoara Brodie se ducea la Cramond duminica dimineaţa după biserică, pentru a lua prânzul şi a-şi petrece după-amiaza cu domnul Lowther. îşi petrecea serile de duminică tot împreună cu el şi de mai multe ori, chiar noaptea, dintr-un spirit clar de datorie, dacă nu chiar de martir, deoarece inima ei îi aparţinea profesorului de desen la care renunţase.

Domnul Lowther, cu corpul său lung şi picioarele scurte, era un tip timid care le zâmbea aproape tuturor pe sub mustaţa lui roşie-aurie, iar felul său blând le cucerise aproape pe toate, pentru că vorbea puţin şi cânta mult.

Când a devenit limpede că surorile Kerr preluaseră grija casei în mod permanent pentru acest celibatar sfios şi zâmbitor, domnişoarei Brodie i-a intrat în cap că domnul Lowther începuse să slăbească. Şi-a anunţat descoperirea^ chiar în momentul în care Jenny şi Sandy observaseră c^. domnişoara Brodie avea o siluetă mai slabă şi începuseră să-şi pună întrebări, deoarece aveau aproape treisprezece ani şi privirea lor era mai mult aţintită asupra unor anumite zone, să vadă dacă ea era fizic frumoasă sau dezirabilă pentru bărbaţi. O vedeau cu alţi ochi şi au hotărât că avea un strop de profundă frumuseţe romantică şi că pierduse din

greutate datorită tristului ei amor pentru domnul Lloyd, precum şi datorită instalării în locul acestuia a domnului Lowther, şi că o prindea silueta aceea mai subţire. Acum domnişoara Brodie spuse:

- Domnul Lowther arată mai slab în aceste zile. Nu am în credere în surorile acelea, Kerr, se calicesc pentru că au o minte calică. Cantitatea de mâncare pe care o lasă sâmbăta abia dacă este suficientă să-i ajungă şi duminică, asta ca să nu mai vorbim de restul săptămânii. în cazul în care domnul Lowther ar putea fi convins să se mute din casa aceea mare şi să-şi ia un apartament în Edinburgh, s-ar putea avea grijă de el mai uşor. Are nevoie de cineva care să aibă grijă de el. Dar nu va fi convins să plece de-acolo. Este imposibil să convingi un om care nu se pune de-a curmezişul, ci doar zâmbeşte.

Se hotărî să le supravegheze pe surorile Kerr când se aflau sâmbăta la Cramond, atunci când găteau pentru următoarea săptămână.

- Sunt bine plătite pentru ceea ce fac, spuse domnişoara Brodie. Voi merge acolo ca să am grijă să comande exact ce trebuie şi în cantităţi suficiente. Poate că părea o hotărâre curajoasă, dar fetele nu vedeau lucrurile aşa. Ele o cicăleau pe domnişoara Brodie din răsputeri să se certe cu surorile Kerr şi să intervină, în parte pentru că anticipau consecinţe pline de evenimente, şi în parte pentru că domnul Lowther, cu un zâmbet, avea să facă orice agitaţie să dispară; iar surorile Kerr erau destul de laşe; iar, mai presus de toate, domnişoara Brodie le făcea faţă cu uşurinţă celor două surori deodată, ea era pătratul ipotenuzei triunghiului dreptunghic, iar ele erau pătratele celorlalte două laturi.

Surorile Kerr au acceptat într-un mod destul de umil faptul că domnişoara Brodie a intervenit, iar faptul că nu puneau întrebări nici unei autorităţi care li se impunea era chiar motivul pentru care mai târziu nu au ezitat să răspundă întrebărilor ulterioare puse de domnişoara Gaunt. între timp, domnişoara Brodie se hotărâse în privinţa hrănirii domnului Lowther, iar

aceasta însemna să-şi petreacă după-amiezile de duminică la Cramond, şi trupa lui Brodie a fost invitată să meargă, două

câte două, o pereche în fiecare săptămână, să viziteze rezidenţa domnului Lowther, unde el zâmbea, le mângâia părul sau o trăgea pe drăguţa de Jenny de cârlionţi, în acelaşi timp urmărind să vadă, în ochii căprui ai lui Jean Brodie, dacă este aprobat sau nu. Ea le dădea ceai în timp ce el zâmbea şi de cele mai multe ori el îşi lăsa jos ceaşca şi farfurioara şi mergea la pian unde izbucnea, într-un cântec:

Mărşăluiţi, mârşăluiţi, Ettrick şi Teviotdale, Aşa grupaţi, cu spatele lipit de raniţă, Mărşăluiţi, mărşăluiţi, Eskdale şi Liddesdale, Bonetele albastre bat pasul spre graniţă.

La sfârşitul melodiei zâmbea fericit de reuşită şi sfios şi îşi lua din nou ceaşca de ceai, privind pe sub sprâncenele lui roşcate spre Jean Brodie să vadă ce simţea pentru el în momentul acela. Ea era Jean pentru el, un lucru pe care nimeni din trupa lui Brodie nu considerase că trebuia spus cuiva din afară.
Le-a spus lui Sandy şi Jenny:

- M-am ocupat puţin de surorile acelea Kerr. îl înfometau. Acum eu am grijă de aprovizionare. Sunt o descendentă, nu uitaţi, a lui Willie Brodie, un om de caracter, ebe-nist şi constructor de spânzurători, membru al Consiliului oraşului Edinburgh şi ţiitor a două neveste care i-au născut cinci copii. Sângele vorbeşte. Juca mult zaruri şi paria la luptele de cocoşi. Până la urmă a sfârşit prin a fi căutat de poliţie pentru că jefuise Biroul de impozite şi taxe - nu pentru că ar fi avut nevoie de bani, era spărgător doar de dragul pericolului. Desigur, a fost arestat în străinătate şi a fost adus înapoi la închisoarea Tolbooth, doar din întâmplare. Av^ murit vesel, atârnând în spânzurătoarea făcută de el în 1788», < Sunt făcută din asemenea material, şi nu suport nici o ofensă din partea domnişoarelor Elle şi Alison Kerr.
Domnul Lowther cânta:

O, mamă, vino, patul de-mi aşterne, Un pat moale, mărunţel

Iubitul meu de azi nu mai este
Eu mor mâine pentru el.

Apoi a privit-o pe domnişoara Brodie. Cu toate acestea, ea se uita la marginea ciobită a ceştii de cafea.

- Mary Macgregor probabil a ciobit-o, zise. Mary a fost aici duminica trecută cu Eunice şi au spălat vasele împreună. Cu siguranţă Mary a ciobit-o.

Afară pe pajiştea de vară, margaretele străluceau. Pajiştea se întindea în lung şi-n lat, abia dacă puteai vedea păduricea în capătul ei, chiar şi pădurea aparţinea domnului Lowther, inclusiv terenurile de dincolo de ea. Timid, muzical şi blând cum era, domnul Lowther era un om înstărit.

Acum Sandy o privea cu atenţie pe domnişoara Brodie nu numai pentru a vedea dacă era dezirabilă, dar şi pentru a descoperi dacă era vreun semn de capitulare la ea, deoarece aceasta era partea cea mai dificilă de realizat. Fusese o prezenţă dominantă mai degrabă decât o femeie în carne şi oase, la fel ca Norma Shearer ori Elizabeth Bergner. Domnişoara Brodie avea acum patruzeci şi trei de ani, şi părea mult mai slabă decât atunci când stătuse în clasă ori sub ulm, formele îi erau plăcute, dar era destul de masivă în comparaţie cu domnul Lowther. Era fragil şi mai scund decât domnişoara Brodie. Domnul Lowther se uita la ea cu dragoste, iar ea îl privea severă şi posesivă.

Pe la sfârşitul trimestrului de vară, atunci când toate fetele din trupa lui Brodie împliniseră sau erau pe cale să împlinească treisprezece ani, domnişoara Brodie le întreba, pe parcursul vizitelor făcute în perechi, despre ora de desen, întotdeauna fetele erau foarte interesate de orele de desen ale lui Teddy Lloyd şi de tot ce făcea el, dând multă impor-tariţă detaliilor, astfel încât să-i poată oferi o conversaţie fericită domnişoarei Brodie atunci când le venea rândul să o viziteze acasă la Gordon Lowther în Cramond.

Era o casă mare cu acoperiş triunghiular şi un turnuleţ fals. Pornind de la drum, cărarea prin pădure era foarte întortocheată, iar pajiştea din faţă era atât de îngustă, încât

casa nu putea fi niciodată văzută de la distanţa mică pe care o lăsa mărimea ei şi era nevoie să-ţi dai mult capul pe spate pentru a-i vedea turnul cât de cât. Spatele casei era destul de obişnuit. Camerele erau mari şi întunecate, cu jaluzele veneţiene. Balustradele începeau cu o pereche de capete de leu sculptate şi continuau sus-sus, de o parte şi de alta, cât se vedea cu ochii. Toată mobila era masivă şi sculptată, punctată cu ornamente din argint şi din sticlă de culoare roz. Camera de lectură de la parter unde le primea domnişoara Brodie conţinea câteva corpuri de bibliotecă dotate cu un geam atât de întunecat, încât era imposibil să vezi titlurile cărţilor fără să priveşti foarte de aproape. Un pian de concert era amplasat într-unui din colţurile camerei, iar pe el, vara, stătea un vas cu trandafiri.

Aceasta era o casă minunată de explorat, iar în zilele când domnişoara Brodie era curios de ocupată în bucătărie cu prepararea unei mese enorme pentru a doua zi - în acele luni când obsesia ei privind hrana domnului Lowther toc mai începuse - fetele erau libere să colinde în sus pe scări, ţinându-se de mână cu teamă, să deschidă uşile ca să se uite la mobilierul dormitoarelor acoperit cu huse şi, în special, în cele două camere pe care uitaseră să le mobileze cum tre buie; una dintre ele nu avea în ea decât un birou mare, nici măcar un covor, cealaltă era goală, cu excepţia unui bec electric şi mare ca o carafă albastră. Camerele erau reci ca gheaţa, indiferent de perioada anului. Când coborau treptele după aceste expediţii, domnul Lowther deseori stătea şi le aştepta în hol, zâmbind timid cu mâinile împreunate de parcă ar fi sperat că totul fusese aşa cum trebuie. O dată a luat trandafirii din vas şi a dat câte unul fiecărei fete înainte «^,
ca ele să plece acasă. r«'

Domnul Lowther nu părea să se simtă prea acasă în pro-pria-i casă, deşi se născuse acolo. întotdeauna căuta din ochi aprobarea domnişoarei Brodie înainte de a pune mâna pe ceva sau de a deschide un dulap de parcă, într-adevăr, nu avea voie să se atingă de nimic fără permisiunea ei. Fetele au căzut de acord că poate mama lui, care murise la acea vreme de patru

ani, îl ţinuse astfel în frâu toată viaţa şi, în consecinţă, era incapabil să se închipuie în rolul de stăpân al casei.

Stătea liniştit şi mulţumit să o privească pe domnişoara Brodie vorbind cu cele două fete care se nimereau să fie acolo, pe când ea începuse să-şi pună în aplicare proiectul ei de a-l îngraşă, care urma să atingă asemenea proporţii încât mania ei cu aprovizionarea cu alimente ajunsese bârfa domnişoarelor EUen şi Alison Kerr şi astfel a şcolii elementare, într-o zi, când venise rândul lui Sandy şi al lui Jenny să-i viziteze, l-a servit pe domnul Lowther, numai la ceai, cu o admirabilă saiată de homar, nişte sandvişuri cu pateu, prăjituri şi ceai desigur, urmat de un bol de terci de ovăz şi smântână. Toate acestea i se serveau pe o tavă doar pentru el, şi era lesne de înţeles că urma un regim special. Sandy era nerăbdătoare să vadă dacă domnul Lowther va dovedi terciul de ovăz, împreună cu celelalte gustări. Dar el se lupta cu tot ce avea în faţă cu o răbdare impasibilă, în timp ce ea le întreba pe fete:

- Ce mai faceţi la ora de desen?
- Lucrăm pentru un concurs de afişe.
- Domnul Lloyd... este bine?

- O, da, e foarte distractiv. Ne-a arătat atelierul lui acum două săptămâni.

- Care atelier, unde? Acasă la el? întrebase domnişoara Brodie deşi ştia foarte bine răspunsul.

- Da, este o minunată mansardă lungă...

- Aţi întâlnit-o pe soţia lui? Cum arată? Ce v-a spus?

V-a oferit ceai? Cum arată? Ce aţi făcut acolo?...

Nu încerca să-şi ascundă faţă de gazda ei, care mesteca în tot acest timp, interesul foarte viu pentru profesorul de desen. Ochii domnului Lowther păreau trişti în timp ce mânca încontinuu. Sandy şi Jenny ştiau că întrebări similare îi fuseseră puse şi lui Mary Macgregor şi lui Eunice Gardiner săptămâna precedentă şi lui Rose Stanley şi Monica Douglas în săptămâna dinainte. Dar domnişoara Brodie nu se mai plictisea să audă versiuni ale aceleiaşi poveşti dacă îl implica pe Teddy Lloyd, iar acum, pentru fap-

tul că fetele fuseseră la el acasă - o gospodărie mare şi prăpădită, caldă şi neconvenţională în partea de nord a Edinburgh-ului - domnişora Brodie freamătă chiar şi numai datorită întâlnirii cu fetele care, de curând, respiraseră acelaşi aer cu Lloyd.

- Câţi copii are? întrebă domnişoara Brodie, ţinând ceai
nicul suspendat.

- Cinci, cred, zise Sandy.

- Şase, cred, spuse Jenny, dacă punem la socoteală şi bebeluşul.

- Sunt o mulţime de bebeluşi, zise Sandy.

- Romano-catolici, desigur, spuse domnişoara Brodie, adresându-se domnului Lowther.

- Dar cel mai mic bebeluş, continuă Jenny, ai uitat să-l numeri şi pe bebeluşul cel mititeluţ. Asta înseamnă şase.

Domnişoara Brodie turnă ceai şi aruncă o privire către farfuria lui Gordon Lowther.

- Gordon, îl întrebă, o prăjitură?

Dădu din cap şi spuse cu o voce slabă, de parcă pentru a o linişti:

- O, nu, nu.

- Ba da, Gordon. E plină de tot felul de bunătăţi. Şi îl puse să mănânce o prăjitură de Chester şi îi vorbi cu un accent mai de Edinburgh decât de obicei, astfel încât să se revanşeze faţă de el prin amândouă mijloacele pentru că îl iubea pe Teddy Lloyd, şi nu pe el.

- Trebuie să fii pus la îngrăşat, Gordon.. Trebuie să pui pe tine vreo zece kilograme înainte să plec în vacanţă.

Zâmbea cât de mult putea de fiecare dată, cu bărbia
în
piept, mişcându-şi uşor maxilarele. între timp,
domnişoara^
Brodie spuse:

■

- Şi doamna Lloyd... este o femeie, ai spune, în floarea
vârstei?

- Poate nu încă, zise Sandy.

- Păi, doamna Lloyd s-ar putea să fi trecut peste această
perioadă, spuse Jenny. E dificil de spus datorită părului ei
lung până la umeri. O face să pară mai tânără, deşi poate nu e.

- Arată ca şi cum de parcă nu va fi niciodată în floarea vârstei, zise Sandy.

- Expresia *de parcă* este redundantă în acea propoziţie. Care este numele de botez al doamnei Lloyd?

- Deirdre, spuse Jenny, iar domnişoara Brodie analiză numele de parcă ar fi fost ceva nou pentru ea, deşi îl auzise săptămâna trecută de la Mary şi Eunice, iar în săptămâna de dinainte, de la Rose şi Monica, aşa cum îl auzise şi domnul Lowther. Afară, începu să cadă o ploaie uşoară peste frunzele copacilor domnului Lowther.

- Celtic, spuse domnişoara Brodie.

Sandy stătea în uşa bucătăriei aşteptând-o pe domnişoara Brodie să vină la o plimbare pe malul mării. Domnişoara Brodie chinuia o bucată mare de şuncă înainte de a o pune într-o oală uriaşă. Noile aventuri gastronomice ale domnişoarei Brodie nu-i diminuaseră, în nici un chip, măreţia anterioară, fiindcă orice pregătise pentru Gordon Lowther părea să fie în cantităţi mari, fie că erau budinci cât pentru o familie întreagă, ca să-i ajungă o săptămână, fie nişte muşchi de vită ori de miel sau un ditamai somonul întreg cu ochi supăraţi.

-Trebuie să termin mâncarea pentru cina domnului Lowther, îi spuse lui Sandy, şi să am grijă să şi mănânce înainte ca eu să plec acasă astă-seară.

Ea întotdeauna susţinea că pleca acasă seara, la sfârşit de săptămână, şi îl lăsa singur pe domnul Lowther în casa aceea mare. Până acum fetele nu descoperiseră nici o probă care să arate contrariul şi nici nu aveau să descopere vreodată; puţin mai târziu domnişoara Ellen Kerr a fost adusă în faţa directoarei de către domnişoara Gaunt pentru a depune mărturie că găsise cămaşa de noapte a domnişoarei Brodie sub o pernă de pe patul dublu în care dormea domnul Lowther. A găsit-o în timp ce schimba lenjeria; era perna din partea îndepărtată a patului, cea mai apropiată de perete, sub care cămaşa de noapte a fost descoperită frumos împăturită.

- De unde ştiţi că acea cămaşă de noapte era a domni
şoarei Brodie? întrebă domnişoara Mackay, femeia cu minte ascuţită, care îşi simţea prada foarte aproape şi totuşi

o vedea foarte departe. Stătea cu o mână pe spătarul scaunului, uşor aplecată, cu urechile pâlnie.

- Se pot trage nişte concluzii, zise domnişoara Gaunt.
- Eu vorbesc cu domnişoara Ellen.

- Da, dar se pot trage nişte concluzii, repetă domnişoara Ellen, cu obrajii ei ofiliţi brăzdaţi cu vinişoare roşu-aprins din cauză că era puţin agitată. Era din *crepe de Chine.*

- Nu este o dovadă, spuse domnişoara Mackay, aşezân-du-se la birou. Mai treceţi pe la mine, îi spuse, în cazul în care aveţi o dovadă clară. Ce aţi făcut cu articolul de îmbrăcăminte? I l-aţi arătat domnişoarei Brodie?

- O, nu, domnişoară Mackay

- Ar fi trebuit să i-l arătaţi. Ar fi trebuit să-i spuneţi: *Domnişoară Brodie, veniţi un minut, cum puteţi explica asta?* Asta ar fi trebuit să-i spuneţi. Cămaşa de noapte mai

este acolo?

- O, nu, a dispărut.
- E atât de obraznică, zise domnişoara Gaunt.

Toate acestea i-au fost spuse lui Sandy de către directoare

în acel moment ulterior când Sandy s-a uitat la ea cu o expresie de dezgust în ochişorii ei şi, evitând întrebarea destul de directă pe care femeia cu faţa aspră i-o pusese, a fost îmboldită de alte varii consideraţii de a o trăda pe domnişoara Brodie.

- Dar trebuie să aranjez cu mâncarea dragului meu coleg înainte de a pleca acasă deseară, spuse domnişoara Brodie, în vara anului 1933, în timp ce Sandy se sprijinea de uşa bucătăriei, cu picioarele care-abia aşteptau să alerge de-a lungul ţărmului. Jenny veni, i se alătură şi împreună o aşteptau pe domnişoara Brodie şi se uitau la vasta şi vechea masă de bucătărie încărcată cu provizii de la cumpărăturile de dimineaţă. Dincolo pe masa din sufragerie se aflau fructiere încărcate cu, pachete de curmale puse deasupra, de parcă ar fi fost Crăciunul, iar bucătăria ar fi aparţinut unui hotel.

- Nu se va constipa domnul Lowther cu toate astea? o întrebă Sandy pe Jenny.

- Nu, în cazul în care îşi ia porţia de verdeţuri, spuse Jenny.

în timp ce o aşteptau pe domnişoara Brodie să condimenteze şunca cea uriaşă, ca o eroină ce era, se auzi domnul Lowther cântând la pian în sala de lectură, intonând un cântec lent şi trist.

Toată suflarea de pe-acest pământ Ii cântă Domnului imn de iubire, Cu bucurie şi laudă cuvântul sfânt, Infăfişează-te Lui întru izbăvire.

Domnul Lowther era conducătorul corului şi în plus era o figură marcantă a bisericii şi încă nu fusese sfătuit discret de către domnul Gaunt, clericul, fratele domnişoarei Gaunt, să se retragă din funcţie ca urmare a găsirii cămăşii de noapte sub perna de lângă perna sa.

Dar acum, în timp ce punea şunca în oală la foc mic şi capacul deasupra, domnişoara Brodie a început şi ea să cânte psalmul cu o voce bogată de contra-alto, dând notelor mai multă substanţă:

O, purcede atunci la porţile Lui cu cinstire Păşeşte întru împărăţie cu laudă şi preamărire.

Ploaia se oprise, iar acum doar întârzia umedă în aerul sărat. De-a lungul ţărmului, domnişoara Brodie îşi interoga fetele, în ritmul valurilor, cu privire la întrevederile de la casa lui Teddy Lloyd, ce fel de ceai primeau, cât de mare şi de luminat era atelierul şi despre ce mai discutau.

- Avea o figură foarte romantică în studioul său, zise Sandy.

- Cum adică?

- Cred că datorită faptului că avea un singur braţ, spuse
Jenhy.

- Dar el are un singur braţ dintotdeauna.

- Făcea cu el mai multe ca de obicei, zise Sandy.

- îl tot flutura, spuse Jenny. Avea o privelişte foarte fru
moasă de la fereastra atelierului. Era mândru de asta.

- Atelierul este la mansardă, presupun?

- Da, acoperă toată casa. Are un nou portret pe care l-a
făcut familiei sale, este puţin amuzant, începe cu el, foarte
înalt, apoi soţia lui. Apoi toţi copilaşii aşezaţi în ordine des
crescătoare până la bebeluşul de pe podea, împreună for
mând o diagonală care traversează pânza.

- Ce face portretul amuzant? întrebă domnişoara Brodie.

- Toţi stau cu faţa drept înainte şi se uită foarte serios,
zise Sandy. Te face să râzi.

Domnişoara Brodie râse puţin când auzi acest lucru. Pe cerul din depărtare era un apus frapant ce se reflecta în mare, împroşcat cu sânge şi suflat cu purpuriu şi aur, de parcă ar fi venit sfârşitul lumii, fără să se amestece cu viaţa de fiecare zi.

- Mai era un portret, spuse Jenny, încă neterminat, al lui Rose.

- O pictează pe Rose? -Da.

- Rose pozează pentru el?

- Da, de aproape o lună.

Domnişoara Brodie devenise foarte agitată.

- Rose nu mi-a spus acest lucru.

Sandy se opri.

- O, am uitat. Trebuia să fie o surpriză. Nu trebuia să ştiţi.

- Poftim, portretul, urmează să-l văd?

Sandy părea confuză, pentru că nu era sigură de felul în care intenţionase Rose ca portretul ei să fie o surpriză pentru domnişoara Brodie.

Jenny mai adăugă:

- O, domnişoară Brodie, ea voia ca faptul că pozează pentru domnul Lloyd să fie păstrat ca o surpriză. Sandy şi-a dat seama atunci că aşa era.

- A, spuse domnişoara Brodie, foarte încântată. Foarte, amabil din partea lui Rose.

Sandy era invidioasă, deoarece nu Rose era cea amabilă.

- Ce poartă pentru portret? Întrebă domnişoara Brodie.

- Costumul ei de gimnastică, zise Sandy.

- Stând într-o parte, interveni Jenny.

- Din profil, spuse domnişoara Brodie.

Domnişoara se opri lângă un pescar pentru a cumpăra un homar pentru domnul Lowther. Când termină, spuse:

- Rose urmează să fie pictată de mai multe ori. E posibil să pozeze pentru domnul Lloyd şi în alte daţi, ea este una dintre acele *creme de la creme.*

Afirmaţia a fost spusă pe un ton de întrebare. Fetele au înţeles că încerca din greu să pună să-şi facă o idee din aceste replici întâmplătoare.

Drept pentru care Jenny lăsă să-i scape:

- O da, domnul Lloyd vrea să o picteze pe Rose în cati fea roşie.

Iar Sandy adăugă:

- Doamna Lloyd are o bucată de catifea roşie să o înfă şoare. A şi probat-o.

- Urmează să mai mergeţi? întrebă domnişoara Brodie.

- Da, toate, zise Sandy. Domnul Lloyd crede că suntem o trupă foarte drăguţă.

- Nu vi s-a părut remarcabil, spuse domnişoara Brodie, că tocmai pe voi şase v-a ales să vă invite la atelierul lui?

- Păi, noi formăm o trupă, spuse Jenny.

- A mai invitat şi alte fete de la şcoală? dar domnişoara Brodie ştia răspunsul.

- O, nu, numai pe noi.

- Asta pentru că sunteţi ale mele, spuse domnişoara Brodie. Adică, formate sub influenţa mea, iar eu sunt în floarea vârstei.

Sandy şi Jenny nu se prea gândiseră la faptul că profesorul de desen le invitase în grup. într-adevăr, era ceva special în felul în care acceptase această trupă a lui Brodie. Era un mister care trebuia desluşit şi era limpede că atunci când s-a gândit la ele, s-a gândit la domnişoara Brodie.

- întotdeauna când ne vede întreabă de dumneavoastră, îi spuse Sandy domnişoarei Brodie.

- Da, mi-a spus şi Rose, încuviinţă domnişoara Brodie.

Brusc, la fel ca păsările migratoare, Sandy şi Jenny avură aceeaşi idee să alerge, şi fără nici un avertisment o zbughiseră de-a lungul plajei plină de pietriş, în aerul ocu-

pat de apusul soarelui ca apoi să se întoarcă pentru a o auzi pe domnişoara Brodie vorbind despre viitoarea vacanţă de vară când ar trebui, din păcate, să-l lase pe îngrăşatul domn Lowther să se descurce singur cu ajutorul domnişoarelor Kerr şi să călătorească în străinătate, nu în Italia, anul acesta, ci în Germania, unde Hitler devenise cancelar, o figură profetică la fel ca Thomas Carlyle şi mai demn de încredere decât Mussolini; cămăşile brune germane, spunea ea, erau exact la fel ca şi cămăşile negre italiene, doar mai demne de încredere.

Jenny şi Sandy urmau să mergă la o fermă pe timpul vacanţei de vară, unde numele domnişoarei Brodie nu va rămâne prea mult pe buzele sau în mintea lor după primele două săptămâni, dar, în schimb, vor lucra la fân şi vor sta cu oile. Era greu să-ţi imaginezi în timpul trimestrelor că lumea domnişoarei Brodie putea fi pe jumătate uitată, la fel ca lumea caselor, Holyrood, Melrose, Argyll şi Biggar.

- Mă întreb dacă domnului Lowther o să-i placă orez cu miel, spuse domnişoara Brodie.

- Păi arată ca domnişoara Brodie! remarcă Sandy. Seamănă teribil de mult cu domnişoara Brodie. Apoi, dându-şi seama că spusese ceva ce primise un anume înţeles din momentul în care i-a alunecat de pe buze şi până când a ajuns la urechile domnului şi doamnei Lloyd, spuse:

- Totuşi, desigur, seamănă mai mult cu Rose, arată exact ca Rose.

Teddy Lloyd mută noul portret astfel încât să stătea într-o altă lumină. Dar şi aşa arăta tot ca domnişoara Brodie. Deirdre Lloyd spuse:

- Cred că nu am întâlnit-o pe domnişoara Brodie. Este blondă?

- Nu, spuse Teddy Lloyd cu vocea sa răguşită, este brunetă.

Sandy observă că figura din portret era blondă, ceea ce înseamnă că chiar era portretul lui Rose. Rose era aşezată din profil la fereastră în costumul ei de gimnastică, cu mâinile pe genunchi. De unde asemănarea cu domnişoara Brodie? Poate din cauza profilului; poate, fruntea; poate felul de a privi ce se reflecta în ochii albaştri, la fel de dominant ca privirea ochilor căprui ai domnişoarei Brodie. Totuşi, portretul o înfăţişa izbitor de mult pe domnişoara Brodie.

- Chiar este Rose, zise Sandy, iar Deirdre Lloyd se uită la ea.

- îţi place? zise Teddy Lloyd.

- Da, e drăguţ.

- Ei bine, asta-i tot ce contează.

-

Sandy continuă să se uite la portret cu ochii ei foarte mici şi în acest timp Teddy Lloyd trase o bucată de pânză peste portret cu o mişcare scurtă a singurului său braţ.

Deirdre Lloyd fusese prima femeie îmbrăcată într-un costum pop pe care Sandy o întâlnise vreodată, iar acest stil urma să fie la modă în următorii treizeci de ani şi mai bine. Purta o fustă neagră cloş destul de lungă, o bluză de un verde aprins cu mânecile suflecate, un colier din mărgele de lemn pictate şi nişte cercei ca de ţigancă. în jurul taliei purta o curea iată de un roşu strălucitor. Purta ciorapi maro-închis şi sandale din piele întoarsă de aceeaşi culoare. în această îmbrăcăminte şi în alte costumaţii similare, Deirdre era pictată pe pânză în diferite locaţii ale studio-ului. Avea o voce veselă, de parcă ar fi râs:

- Avem unul nou cu Rose. Teddy, arată-i lui Sandy por
tretul cel nou cu Rose.

- încă nu este de arătat.

- Ei bine, dar *Catifeaua roşiei* Arată-i-l lui Sandy. Vara
trecută, Teddy i-a făcut lui Rose un portret, am înfăşurat-o
în catifea roşie şi i-am spus tabloului *Catifeaua roşie.*

Teddy Lloyd a scos o pânză din spatele celorlalte. O puse la lumină pe şevalet. Sandy se uită la tablou cu ochii ei micuţi, care, în mod surprinzător, inspirau tuturor încredere.

Portretul arăta ca domnişoara Brodie. Sandy se grăbi să spună:

- îmi plac culorile.

- Seamănă cu domnişoara Brodie? întrebă Deirdre Lloyd aproape râzând.

- Domnişoara Brodie este o femeie în floarea vârstei, zise Sandy, dar, dacă m-aţi întrebat, acum mi se pare că există o oarecare asemănare. " &'

Deirdre Lloyd începu să explice:

- Rose avea doar paisprezece ani atunci; portretul o face
să pară foarte matură, dar într-adevăr ea este foarte matură.

Catifeaua care o învelea era aranjată astfel încât să rezolve două lucruri în acelaşi timp; o făcea pe Rose să pară că are un singur braţ, la fel ca artistul, şi îi făcea rotunjimile

sânului să pară mai mari decât erau chiar şi acum, când Rose avea cincisprezece ani. De asemenea, tabloul arăta ca domnişoara Brodie, iar acesta era principalul lucru care se vedea la el, şi principalul mister. Rose avea o faţă albă cu oase mari. Oasele domnişoarei Brodie erau mici, deşi ochii, nasul şi gura îi erau mari. Era dificil să-ţi dai seama cum reuşise Teddy Lloyd să suprapună faţa brunetă, romană, a domnişoarei Brodie peste aceea a palidei Rose, dar reuşise.

Sandy se uită din nou la celelalte portrete din studio, soţia lui Teddy Lloyd, copiii lui, unele persoane necunoscute. Nici unii nu arătau ca domnişoara Brodie.

Apoi a văzut un desen aşezat pe un teanc de pe masă. Era domnişoara Brodie sprijinindu-se de un felinar din Lawnmarket, înfăşurată într-un şal ponosit; la o privire mai atentă se dovedi a fi Monica Douglas, cu pomeţii ei înalţi şi nasul lung. Sandy rămase surprinsă:

- Nu am ştiut că Monica a pozat pentru dumneavoastră.

- Am făcut două-trei schiţe preliminare. Nu ţi se pare că Monica a pozat destul de bine? Iată unul cu Eunice în cos tum de arlechin, mi s-a părut că arăta destul de bine.

Sandy era supărată. Fetele acestea, Monica şi Eunice, nu le spuseseră nimic celorlalte despre faptul că fuseseră pictate de către profesorul de desen. Dar acum toate aveau cincisprezece ani şi ştiau o mulţime de lucruri pe care nu şi le împărtăşeau. Se uită mai de aproape la acest tablou al lui Eunice.

Eunice purta costumul de arlechin pregătit pentru spectacolul de la şcoală. Era mică, îngrijită şi avea nişte trăsături ascuţite; dar în portret arăta la fel ca domnişoara Brodie. în confuzia ei, Sandy era fascinată de economia metodei lui Teddy Lloyd, tot aşa cum fusese cu patru ani înainte impresionată de variaţiile domnişoarei Brodie cu privire la povestea ei de dragoste, când îi atribuise primului ei iubit din timpul războiului însuşirile profesorului de desen şi ale profesorului de cor care abia intraseră în raza ei de interes. Metoda de prezentare a lui Teddy Lloyd era similară, era economică, şi întotdeauna, după aceea, i se părea lui Sandy că acolo unde exista o posibilitate de alegere dintre diferitele

căi cea mai economică era cea mai bună şi că acea cale care urma să fie aleasă era cea mai eficace şi cea mai potrivită dintre toate pe care le avea la îndemână. Ea însăşi avea să acţioneze după acelaşi principiu atunci când a venit momentul să o trădeze pe domnişoara Brodie.

La examenele din ultimul trimestru, Jenny acumulase câteva note proaste, iar, în aceste zile, stătea mai mult acasă, învăţând pe rupte. Sandy avea un sentiment clar că trupa lui Brodie, fără a mai aminti de domnişoara Brodie însăşi, scăpa de sub control. îşi spuse că poate că era bine că trupa începea să se destrame.

De undeva de-aproape, unul dintre copiii familiei Lloyd începu să ţipe, iar apoi altul, şi apoi toţi în cor. Deirdre Lloyd a dispărut, cu o fluturare a rochiei ei cu motive populare, să vadă de copii. Familia Lloyd era catolică, aşa că erau obligaţi să aibă mulţi copii, avortul era un păcat capital.

- într-o zi, spuse Teddy Lloyd în timp ce punea schiţele la loc înainte de a o duce pe Sandy jos să ia ceaiul, aş vrea să vă fac portretul tuturor fetelor lui Brodie, una câte una, apoi toate laolaltă. Şi-a scuturat capul pentru a-şi da la o parte zuluful blond care îi venise în ochi. Ar fi drăguţ să vă
fac un portret la toate împreună, îi spuse, şi să văd ce fel de
portret de grup aş putea să vă fac.

Sandy îşi spuse că aceasta putea fi o încercare să menţină trupa lui Brodie împreună chiar cu preţul individualităţii membrelor sale, recent observat. Se întoarse către el cu noul ei fel de a fi brusc iritată şi spuse:
- Cred că vom arăta ca o imensă domnişoară Brodie.
Domnul Lloyd râse încântat şi se uită la ea mai atent, de parcă ar fi văzut-o pentru prima dată. Ea îl măsură la fel de -atent cu ochişorii ei, cu insolenţa şantajistului care ştie. DreptT[1'] care o sărută, un sărut lung şi umed. Spuse cu vocea lui joasă:
- Asta te va învăţa minte să priveşti astfel un artist.
Ea se repezi spre uşă, ştergându-se la gură cu dosul pal mei, dar o prinse cu singurul lui braţ şi spuse:

- Nu-i nevoie să fugi. Eşti cea mai urâtă mică creatură pe care am văzut-o în viaţa mea.

Plecă şi o lăsă în atelier şi nu a mai avu nimic de făcut decât să coboare după el. Se auzi vocea lui Deirdre Lloyd din sufragerie:

- Aici, Sandy.

Cea mai mare parte a timpului cât stătuse să-şi bea ceaiul încercase doar să-şi dea seama care erau primele ei sentimente referitoare la ce se întâmplase, ceea ce era dificil din cauza copiilor care erau de faţă şi aveau diferite pretenţii de la invitată. Cel mai mare dintre băieţi, care avea opt ani, a dat drumul la aparatul de radio şi a început să cânte maimuţărind pronunţarea englezească: *Ohplaytome, Gipsy,* acompaniat de orchestra lui Henry Hali. Ceilalţi trei copii făceau o hărmălaie de nedescris. Peste această gălăgie, Deirdre Lloyd i-a sugerat lui Sandy să-i spună mai degrabă Deirdre decât doamna Lloyd. Aşa că Sandy nu a prea avut ocazia să descopere ce simţea faţă de sărutul şi cuvintele lui Teddy Lloyd şi să decidă dacă fusese insultată sau nu. El îi spuse cu insolenţă:

- Iar mie poţi să-mi spui Teddy în afara şcolii. între ele,
oricum, fetele îi spuneau Teddy Zugravul. Sandy se uită pe
rând la soţii Lloyd.

-Am auzit o mulţime de lucruri despre domnişoara Brodie de la fete, spuse Deirdre. Cred că trebuie să o invit la ceai. Ce zici, i-ar face plăcere să vină?

- Nu, spuse Teddy.

- De ce? întrebă Deirdre, într-o doară; era atât de languroasă şi cu braţe atât de lungi, cum ridica farfuria cu biscuiţi de pe masă şi servindu-i pe cei din jur fără să se mişte de pe taburetul cu picioare scurte pe care stătea.

- încetaţi să vă mai certaţi sau plecaţi din cameră, se înfurie Teddy pe copii.

- Adu-o pe domnişoara Brodie la ceai, îi spuse Deirdre lui Sandy.

- Nu va veni, spuse Teddy, ce crezi, Sandy?
- E groaznic de ocupată, o scuză Sandy.
- Dă-mi o lulea, spuse Deirdre.
- încă mai are grijă de Lowther? se interesă Teddy.

-Păi, da, puţin...

_ Lowther, spuse Teddy, dând din singurul său braţ, cred câ ştie cum să ia o femeie. Jumătate dintre colegele de la şcoală au grijă de el. De ce nu angajează o menajeră? Are o grămadă de bani, n-are soţie, n-are copil şi nu trebuie să plătească chirie, stă în casa lui. De ce nu angajează o menajeră?
- Cred că îi place de domnişoara Brodie, zise Sandy.
- Dar ea ce vede la el?
- Cântă pentru ea, zise Sandy, care intrase brusc în panică. Deirdre râse:

- Domnişoara Brodie pare ciudată, trebuie să recunosc. Câţi ani are?

- Jean Brodie, zise Teddy, e o femeie magnifică în floarea vârstei. Se ridică, dându-şi zuluful pe spate, şi părăsi camera.

Deidre suflă un nor de fum gânditoare şi îşi stinse ţigara, iar Sandy spuse că acum trebuia să plece.

Domnul Lowther îi făcuse domnişoarei Brodie o mulţime de probleme în ultimii doi ani. Fusese o vreme când păruse că se gândea să se căsătorească cu domnişoara Alison Kerr, iar altă dată când părea că o favoriza pe domnişoara Ellen, tot timpul fiind îndrăgostit de domnişoara Brodie, care îi refuza orice în afară de compania din pat şi de pregătirea mesei.

Se săturase de atâta mâncare, pentru că îl îngrăşase, îl obosise şi îl făcuse să-şi piardă vocea. El voia pe cineva cu care să joace golf şi căreia să-i cânte. Voia o lună de miere în insulele Hebride, insula Eigg, lângă Rum, iar apoi voia să se întoarcă la Cramond cu soţia lui.

In mijlocul acestei insatisfacţii ieşi la iveală descoperirea de către Ellen Kerr a cămăşii de noapte de calitate, împăturită sub perna de lângă cea a domnului Lowther, în patul acela dublu în care el se născuse, ceea ce era culmea culmilor. '"-' *r*<

Totuşi, domnişoara Brodie a refuzat să se mărite cu el. Căzuse într-o stare de melancolie la retragerea sa din rolul de maestru de cor şi figură marcantă a bisericii, iar fetele îşi spuneau că el deseori se gândea la posibilitatea ca domnişoara Brodie să nu-l accepte ca soţ din cauza picioarelor scurte, şi de aceea îl invidia pe Teddy Lloyd pentru picioarele sale lungi.

Cele mai multe dintre aceste lucruri le-au fost spuse, indirect, de către domnişoara Brodie pe când treceau de la treisprezece la paisprezece ani şi de la paisprezece la cincisprezece ani. Nu spunea, nici măcar indirect, că dormea cu profesorul de cor, deoarece încă le mai testa ca să vadă în cine putea să aibă încredere. Nu a vrut să trezească suspiciuni alarmante în minţile părinţilor. Domnişoara Brodie întotdeauna fusese foarte atentă să-i impresioneze pe părinţi cu trupa ei şi să câştige aprobarea şi recunoştinţa lor. Aşa că ea le spunea ceea ce i ce părea potrivit în acel moment, iar acum, de fapt, era în căutarea uneia dintre fetele din trupa ei în care să poată avea o încredere totală, a cărei curiozitate să fi fost mai mare decât dorinţa ei de a face senzaţie în afară, şi care, din nevoia de a câştiga încrederea domnişoarei Brodie, nu va trăda niciodată ceea ce câştigase. Se impunea să fie o singură fată; două erau prea multe. Cu o oarecare doză de şiretenie, domnişoara Brodie se fixase asupra lui Sandy şi chiar şi după ce se hotărâse, un timp nu vorbise despre propriile ei probleme.

In vara lui 1933, toată şcoala a fost obligată să poarte ro-zete din panglici roşii, albe şi albastre la reverul hainei, deoarece era jubileul de argint. Rose Stanley şi-a pierdut-o pe a ei şi a spus că probabil era în atelierului lui Teddy Lloyd. Aceasta se întâmplase la puţin timp după vizita lui Sandy acasă la profesorul de desen.

- Ce faci în vacanţa de vară, Rose? întrebă domnişoara Brodie.

- Tata mă ia în Highlands pentru două săptămâni. După asta, nu ştiu. Cred că îi voi poza domnului Lloyd din când în când.

- Bine, acceptă domnişoara Brodie.

Domnişoara Brodie începuse să aibă încredere în Sandy după vacanţa de vară ce urma să vină. La începutul unei toamne însorite, jucau partide de golf după ore.

- Toate ambiţiile mele, spuse domnişoara Brodie, sunt
orientate către tine şi Rose. Să nu le spui celorlalte fete des
pre acest lucru, va crea invidie. Am avut mari speranţe în

privinţa lui Jenny, era atât de drăguţă, dar Jenny a devenit insipidă, nu crezi?

Era o întrebare inteligentă, deoarece nu făcea decât să spună în cuvinte ceea ce deja se năştea în mintea lui Sandy. Jenny o plictisise în anul care trecuse şi o făcuse să se simtă singură.

- Nu crezi? întrebă domnişoara Brodie, cu un aer trium
fal, pentru că Sandy se chinuia să lovească mingea de golf
dintr-o groapă de nisip. Sandy trase cu o crosă cu vinclu
mare şi spuse:

- Da, puţin, trimiţând mingea într-o traiectorie inversă.

-Am mai avut speranţe şi în ceea ce o priveşte pe Eunice, spuse acum domnişoara Brodie, dar se pare că o interesează nişte băieţi cu care merge la înot.

Sandy încă nu scăpase de groapa de nisip. Uneori îi era dificil să urmărească divagaţiile domnişoarei Brodie atunci când era pusă pe profeţii. Trebuia să aştepţi şi să vezi unde ajunge, între timp se uita în sus la domnişoara Brodie, care stătea în partea mai ridicată a gropii, care la rândul ei se afla în partea mai ridicată a unui parcurs de golf. Domnişoara Brodie arăta admirabil în costumul ei de tweed albastru, cu bronzul din recenta vacanţă din Egipt ce încă îi mai încălzea pielea. Domnişoara Brodie se uita peste Edinburgh în timp ce vorbea.

Sandy ieşi din groapă.

- Eunice, spuse domnişoara Brodie, va fi la casa ei şi se
va căsători cu un om educat. Poate i-am făcut un bine. Mary, ei bine, Mary. Nu mi-am pus mari speranţe în Mary.
Mă gândeam, atunci când eraţi mici, că Mary ar putea ajunge cineva. Era puţin jalnică. Dar ea chiar era o fată foarte enervantă; mai bine m-aş ocupa de o fată nestăpânită
decât de o proastă. Monica îşi va lua o diplomă în ştiinţe, nu
mă îndoiesc de asta, dar nu are profunzime spirituală şi, de
sigur, de aceea ea...

Acum, domnişoara Brodie urma să lovească şi se hotărâse să nu mai vorbească până când nu termina de măsurat din ochi distanţa, după care avea să lovească mingea cu putere. Şi a lovit-o.

- ... de aceea are un temperament urât, nu înţelege ni
mic decât semne, simboluri şi calcule. Nimic nu îi face pe
oameni mai furioşi decât lipsa de profunzime spirituală, în
ţelegi, Sandy, de aceea musulmanii sunt atât de placizi, ei
au multă profunzime spirituală. Dragomanul meu din Egipt
nu accepta că Vinerea era pentru ei ziua lui Dumnezeu. *Fie*
care zi este a lui Dumnezeu, mi-a spus. Mi s-a părut foarte
profund şi m-am simţit umilă. Ne spusesem deja la revedere
în ziua dinainte de plecarea mea, dragă Sandy, dar, ce să
vezi, când eram deja instaiată în tren, pe peron a apărut el
cu un frumos buchet de flori. într-adevăr, avea demnitate.
Sandy, nu vei ajunge niciunde dacă te cocoşezi peste crosa
de finalizare, trage umerii înapoi şi înclină-te din şold. Era
un tip splendid, foarte conştient de felul în care arăta.
îşi luară mingile şi plecară către următorul punct de
pornire.

- Aţi jucat vreodată cu domnişoara Lockhart? a întrebat
Sandy.

- Joacă golf?

- Da, destul de bine. Surprinzător, Sandy o întâlnise pe profesoara de ştiinţe pe terenul de golf într-o duminică dimineaţă, jucând împreună cu Gordon Lowther.

- Bine ţintit, Sandy. Ştiu foarte puţine despre domnişoara Lockhart, spuse domnişoara Brodie. O las în seama borcanelor şi gazelor ei. Toate sunt nişte materialiste grosolane, femeile acestea de la liceu, toate fac parte din Societatea Fabian şi sunt pacifiste. Acesta este genul de lucruri cu care domnul Lowther, domnul Lloyd şi eu nu suntem de acord atunci când nu suntem de acord cu ceata îngustă la minte şi incomplet educată de la şcoala elementară. Sandy, aş putea să jur că eşti mioapă, după felul în care te uiţi la oameni. Trebuie să-ţi iei ochelari.

- Nu sunt, zise Sandy iritată, doar vi se pare.

- Privirea asta intimidează, zise domnişoara Brodie. Ştii,
Sandy dragă, toate ambiţiile mele vă privesc pe tine şi pe
Rose. Tu ai profunzime, poate nu chiar spirituală, dar de an

vergură, iar Rose are instinct, da, Rose are instinct.
- Poate nu chiar spiritual, zise Sandy.

- Da, zise dominşoara Brodie, ai dreptate. Rose are un viitor datorită instinctului ei.

- Are instinct când ştie cum să pozeze pentru portret, zise Sandy.

- Exact asta am vrut să spun şi eu, aprobă domnişoara Brodie. Ar trebui să ştiu, deoarece floarea vârstei mi-a oferit atât instinct, cât şi profunzime, amândouă deopotrivă.

încântată să savureze situaţia, Sandy s-a dus în faţa Catedralei Sf. Giles, apoi la Tolbooth, unde putea să contemple emblemele unei mântuiri sumbre şi teribile care, prin contrast, făcea ca focurile în care ardeau cei blestemaţi să pară foarte vesele în imaginaţie şi mai de preferat. Nimeni din viaţa ei, acasă ori la şcoală, nu vorbise vreodată despre calvinism altfel decât ca despre o glumă care odată fusese luată în serios. Pe atunci nu înţelegea că mediul ei, la suprafaţă, nu fusese specific acelui loc, după cum încă şi mai puţin fusese mediul claselor sociale din Edinburgh imediat deasupra sau mai jos decât al său. Nu avea deloc experienţa claselor sociale. în formele sale exterioare, vârsta de cincisprezece ani se putea trăi în orice suburbie a oricărui oraş de pe insulele britanice; şcoala ei, cu sistemul ei ciudat de case, putea fi şi în Ealing. Tot ce conştientiza, acum, era o calitate a vieţii specifică doar Edinburghului, nici unui alt loc, care îi rămăsese necunoscut până atunci şi care, oricât de indezirabil ar fi fost, îi lipsea. Oricât de indezirabilă ar fi fost această calitate a vieţii, ea voia să ştie ce însemna, şi voia ca oamenii luminaţi să înceteze să o mai protejeze.

De fapt, era vorba de religia calvinistă de care Sandy se simţea privată, sau mai degrabă simţea o consideraţie deosebită pentru aceasta. îşi dorea acest drept din naştere; ceva precis de respins. Aceasta îmbiba locul în măsura în care tui era acceptată. într-un fel, cele mai reale şi mai pline de prejudicii persoane pe care le cunoştea Sandy erau domnişoara Gaunt şi surorile Kerr, care îşi recunoşteau fără înconjur credinţa că Dumnezeu, practic, le predestinase tuturor oamenilor, chiar înainte de a se naşte, o surpriză urâtă înainte de moarte. Mai târziu, atunci când Sandy îl va citi pe Jean

Calvin, va descoperi că, deşi concepţiile populare despre calvinism erau uneori greşite, în acest caz particular nu erau, într-adevăr, greşit înţelese, nu era decât o minoră neînţelegere a situaţiei, el făcuse să apară ca fiind o bucurie a lui Dumnezeu aceea de a inocula anumitor oameni sentiment eronat al bucuriei şi salvării, astfel încât surpriza lor de la sfârşit să fie şi mai neplăcută.

Sandy nu ştia cum să formuleze aceste fraze interesante; cu toate acestea, le simţea în aerul pe care îl respira, le simţea în felul curios de sfidător cu care oamenii pe care îi ştia nu ţineau sabatul, le adulmeca în excesele domnişoarei Brodie în floarea vârstei sale. Acum, când avea voie să iasă singură, se plimba prin anumite cartiere interzise din Edin-burgh pentru a privi monumentele înnegrite şi pentru a auzi înjurăturile incredibile ale beţivilor şi beţivelor; comparân-du-le feţele cu cele ale locuitorilor din Morningside şi Merchiston cu care era mai familiarizată, observă, cu durerea ascuţită provocată de noua şi interesanta sa vină calvinistă, că nu erau cu mult diferite.

In acest mod indirect, începuse să simtă ce se întâmpla cu domnişoara Brodie, care se indusese singură în rândul celor aieşi, într-un mod atât de special şi cu mai multă încântare suicidală decât dacă s-ar fi apucat de băut ca alte fete bătrâne care nu-şi mai suportau situaţia.

Era limpede că domnişoara Brodie voia ca Rose, cu instinctul ei, să înceapă să se pregătească să fie amanta lui Teddy Lloyd, iar Sandy, cu profunzimea ei, să acţioneze ca informatoare în privinţa relaţiei. în acest scop, Rose şi Sandy fuseseră alese drept *creme de la creme.* Era un vag miros de sulf în jurul ideii, ceea ce o fascina pe Sandy, în mintea ei de acum. Până la urmă, nu era decât o idee. Şi nu era o grabă atât de mare în privinţa acestei chestiuni, deoarece domnişoarei Brodie îi plăcea să facă totul cu încetinitorul atunci când îşi dezvolta planurile, cea mai mare parte din bucuria ei provenea din pregătirea acţiunii, ba mai mult, chiar în cazul în care aceste planuri erau la fel de clare în mintea ei pe cât erau şi în mintea lui Sandy, fetele erau prea

tinere. Cu toate acestea, atunci când fetele au făcut şaisprezece ani, domnişoara Brodie le-a spus tuturor din trupă: *Sandy va fi un excelent agent al Secret Service, o mare spioană,* iar lui Sandy în particular îi sugerase că: *Rose va fi o amantă devotată.* Se afla deasupra codului moral comun, şi din această cauză nu i se aplica. Era un lucru care nu trebuia să fie auzit de toţi cei care nu sunt dotaţi cu capacitate de pătrundere.

Peste un an, Sandy a pătruns în spiritul acestui plan, deoarece deseori vizita familia Lloyd şi putea să-i spună domnişoarei Brodie cum decurgeau lucrurile în legătură cu portretele lui Rose care semănau atât de mult cu domnişoara Brodie.

- Rose, spuse domnişoara Brodie, este ca o eroină din-tr-un roman de D. H. Lawrence. Are instinct.

Dar, de fapt, interesul profesorului de desen pentru Rose era, pur şi simplu, unul profesional, era un bun model; Rose avea instinctul necesar să se complacă în acest rol, iar, în desfăşurarea evenimentelor, cea care s-a culcat cu Teddy Lloyd a fost Sandy, iar Rose, cea care a transmis informaţia.

A trecut ceva vreme până când aceste lucruri au ajuns să se întâmple, iar între timp domnişoara Brodie îl neglija pe domnul Lowther la Cramond şi îşi petrecea cât de mult putea împreună cu Rose şi Sandy discutând despre artă, iar apoi despre chestiunea de a poza pentru un artist, viitorul lui Rose ca model şi necesitatea ca Rose să-şi dea seama de forţa pe care o avea în ea; era un dar, iar ea, o excepţie de la toate regulile, era excepţia care întărea regula. Domnişoara Brodie era prea vigilentă pentru a fi mai precisă, iar Rose doar ghicea pe jumătate la ce se referea domnişoara Brodie, pentru că ea, în acea vreme, după câte ştia Sandy, îşi urma-instinctul şi devenea faimoasă pentru partidele de sex printre băieţii din şcoală, care stăteau stingheri cu bicicletele lor la o distanţă sigură de poarta şcolii. Rose era foarte populară printre aceşti băieţi, de fapt singurul motiv pentru care era faimoasă pentru sex, deşi niciodată nu vorbea cu adevărat despre sex şi cu atât mai puţin nu-i încuraja. Făcea totul

din instinct, ea chiar o asculta pe domnişoara Brodie de parcă ar fi fost de acord cu fiecare cuvânt de-al ei.

- Când vei avea şaptesprezece sau optsprezece ani, Rose,
va veni un moment, pentru tine, un mare moment de împlinire.

- Da, chiar credeţi asta, domnişoară Brodie?

Pasiunea lui Teddy Lloyd pentru Jean Brodie era extrem
de evidentă în toate portretele pe care le-a făcut diferitelor membre ale trupei lui Brodie. In timpul trimestrului de vară, le-a făcut un portret de grup, purtându-şi pălăriile, fiecare în felul ei, fiecare pălărie împodobind, printr-o transfigurare magică, o Jean Brodie diferită sub forma lui Rose, Sandy, Mary, Monica şi Eunice. Dar de cele mai multe ori, era Rose, deoarece ea, în mod instinctiv, era un bun model, iar Teddy Lloyd îi plătea cinci şilingi pe şedinţă, ceea ce pentru Rose era un mare avantaj, fiindcă îi plăcea la nebunie să se ducă la cinematograf.

Sandy simţise multă căldură pentru domnişoara Brodie în acele zile când vedea cum era indusă în eroare în privinţa lui Rose. Atunci i s-a părut că domnişoara Brodie era frumoasă şi fragilă, la fel ca orașul Edinburgh cel întunecat care putea brusc să se schimbe într-un oraş plin de culoare atunci când lumina devenea de un alb perlat, special, căzând peste una dintre străzile cele mai frumoase. In acelaşi fel, trăsăturile stăpânite ale domnişoarei Brodie deveneau limpezi şi înduioşătoare pentru Sandy atunci când le privea prin prisma curioasă a nebuniei femeii şi niciodată nu a simţit o mai mare afecţiune pentru ea, în anii care au urmat, decât atunci când şi-a spus că domnişoara Brodie era cam neghioabă.

Dar domnişoara Brodie, ca lider al trupei, domnişoara Brodie ca matroană romană, domnişoara Brodie ca reformator al sistemului educaţional era încă dominatoare. Nu întotdeauna era confortabil, din punctul de vedere al şcolii, să fii asociată cu ea. Şi numai lipsa spiritului de echipă, faptul că trupa lui Brodie prefera golful hocheiului sau baschetului, în cazul în care prefera ceva, era de ajuns să le delimiteze de celelalte, chiar dacă nu îşi teşiseră calota pălăriilor sau nu le purtau lăsate pe spate sau în faţă. Le era im-

posibil să scape din trupa lui Brodie, deoarece ele însele erau trupa lui Brodie în ochii celor din şcoală. Nominal, erau membre al caselor Holyrood, Melrose, Argyll şi Biggar, dar era un lucru bine cunoscut că trupa lui Brodie nu avea spirit de echipă şi nu le păsa de semnul cărei case îl purtau. Nu li se permitea să le pese.

Dispreţul lor devenise acum o adevărată instituţie, la fel de respectabil ca sistemul de case însuşi. Din punctul lor de vedere, şi fără această reputaţie, cele şase fete ar fi mers fiecare pe drumul ei în momentul în care ar fi ajuns în clasa a patra de liceu la vârsta de şaisprezece ani.

Dar era ceva irevocabil, şi au profitat de acest lucru, văzând că poziţia lor era cu adevărat foarte invidiată. Toată lumea credea că trupa lui Brodie se distra cel mai bine dintre toate, făceau vizite la Cramond, la atelierul lui Teddy Lloyd, la teatru şi luau ceaiul cu domnişoara Brodie. Şi chiar aşa şi era. Iar domnişoara Brodie întotdeauna fusese un personaj cu o activitate fascinantă chiar şi în ochii fetelor care nu erau ale lui Brodie.

Lupta domnişoarei Brodie cu conducerea şcolii din cauza sistemului ei educaţional se îndârjea pe măsură ce trecea timpul, iar trupa îşi făcea o datorie morală din obiceiul de a se strânge în jurul ei de fiecare dată când bătălia ajungea într-o situaţie de criză. Atunci le găsea, cel mai adesea, stând de vorbă cu băieţii de pe biciclete, după ore; băieţii se îndepărtau rapid pe biciclete, iar fetele erau invitate la cină în seara următoare.
Mergeau împreună cu ea la staţia de tramvai.

- S-a sugerat din nou că ar trebui să încerc să mă mut la
vreuna dintre şcolile progresiste, adică într-unui dintre acele
locuri ciudate. Dar nu voi depune o cerere pentru un postlar.'
o şcoală bizară. Voi rămâne la această fabrică educaţională,
acolo unde trebuie să-mi fac datoria. *Puţin aluat dospeşte*
totăfrământătura (Galateni 5:9). Daţi-mi o fată la o vârstă
impresionabilă şi este a mea pentru toată viaţa. Gloata care
mi se va opune nu va reuşi.
- Nu, ziseră toate. Nu, desigur, nu.

Directoarea nu renunţase să testeze fetele din trupa lui Brodie pentru a vedea ce ştiu. în frustrarea ei, uneori, trecea la represiuni împotriva lor, atunci când putea să o facă sub forma unui joc corect, ceea ce de multe ori nu era aşa.

- Dacă nu pot să mă demită din motive ce ţin de politica mea educaţională, vor încerca să mă calomnieze, spuse într-o zi domnişoara Brodie. Este neplăcut, dar adevărat, că au fost acuzaţii împotriva caracterului meu având în vedere relaţia mea cu sărmanul domn Lowther. După cum bine ştiţi, mi-am alocat o bună parte din energie sănătăţii domnului Lowther. Domnul Lowther îmi este drag. De ce nu? Oare nu ni se cere să ne iubim aproapele? Eu sunt cel mai apropiat prieten al lui Gordon Lowther, confidenta lui. Mi-e teamă că l-am neglijat în ultima vreme, dar încă mai însemn ceva pentru Gordon Lowther şi trebuie doar să-mi ridic degetul cel mic şi este automat de partea mea. Această relaţie a fost răstălmăcită...

Dar domnişoara Brodie îl neglijase timp de câteva luni pe profesorul de cor, iar fetele nu-şi mai petreceau sâmbetele după-amiaza la Cramond. Sandy a presupus că motivul pentru care domnişoara Brodie nu se mai culca cu Gordon Lowther era faptul că dorinţele ei sexuale erau satisfăcute de un înlocuitor; iar Rose era predestinată să devină amanta lui Teddy Lloyd.

- Datorită bunelor mele oficii la Cramond mi s-au pus în cârcă o mulţime de calomnii, spuse domnişoara Brodie. Cu toate acestea, voi supravieţui. Dacă aş vrea, m-aş putea căsători cu el mâine.

In dimineaţa de după această discuţie, în ziarul *The Scotsman* s-a anunţat logodna lui Gordon Lowther cu domnişoara Lockhart. Nimeni nu se aşteptase la asta. Domnişoara Brodie a fost foarte şocată şi a suferit nejustificat, pentru câtva timp, dintr-un sentiment de trădare. Dar părea să-şi aducă aminte de faptul că adevărata ei iubire era Teddy Lloyd la care ea renunţase; iar Gordon Lowther fusese doar o unealtă. A participat şi ea, împreună cu restul şcolii, la cumpărarea unui serviciu de ceai din porţelan, care

a fost făcut cadou tinerei perechi la ultima şedinţa din trimestru. Domnul Lowther a ţinut un discurs în care le spu-*neafătucelor,* privind, din când în când, cu sfială, la domnişoara Brodie care măsura norii pe fereastră. Uneori se uita la viitoarea lui soţie, care stătea liniştită lângă directoare, la jumătatea sălii, aşteptându-l să termine şi amândouă să vină lângă el pe podium. El avea încredere în domnişoara Lockhart, la fel ca toată lumea; ea nu numai că juca bine golf, dar şi conducea maşina, putea să arunce în aer şcoala cu borcanul ei de praf de puşcă chiar dacă nici măcar nu visa să facă aşa ceva.

Ochii căprui ai domnişoarei Brodie priveau fix norii, părea destul de frumoasă şi fragilă, iar lui Sandy îi trecu prin minte că probabil renunţase la Teddy Lloyd numai pentru că îşi dădea seama că nu îşi putea păstra această frumuseţe; era o calitate a ei pe care nu o avea tot timpul, frumuseţea aceea venea şi pleca de pe chipul ei.

în următorul trimestru, când domnul Lowther a revenit din luna de miere de pe insula Eigg, domnişoara Brodie şi-a adunat energia ce-i rămăsese ca să pună în aplicare planurile ei care le priveau pe Sandy şi pe Rose, cu profunzimea şi instinctul lor, iar energia ce-i rămăsese după această întreprindere o investea acum în idei politice.

CAPITOLUL 6

Domnişoara Mackay, directoarea, nu a renunţat niciodată la intenţia de a le ancheta pe fetele din trupa lui Brodie. Ştia că nu avea rost să o facă prea direct, abordarea ei era indirectă, sperând că aşa pot fi păcălite să lase să le scape printre degete o probă care putea fi folosită pentru a forţa pensionarea domnişoarei Brodie. O dată pe trimestru, mergeau la ceai la domnişoara Mackay.

Dar oricum, de acum, erau prea puţine lucruri pe care le puteau spune fără a fi implicate şi ele. în vremea când prietenia lor cu domnişoara Brodie împlinise şapte ani, le intrase deja în oase, aşa că nu mai puteau să se rupă de ea, aşa cum era situaţia, fără a-şi scuipa şi oasele.

- Tot mai sunteţi cu domnişoara Brodie? întrebă domnişoara Mackay, cu un zâmbet sclipitor. Avea dinţi noi.

-O, da, cumva...

- Da, o, da, din când în când...

Când a venit rândul ei, domnişoara Mackay i-a spus lui Sandy, în mod confidenţial - deoarece le trata pe fetele mai mari drept egale, adică egale aşa cum pot fi nişte fete purtând uniforme de şcoală în faţa directoarei lor:

- Draga de domnişoară Brodie, stă sub ulm, povestindu-şi remarcabila poveste a vieţii ei fetelor de la şcoala elementară, îmi aduc aminte că atunci când domnişoara Brodie a venit la şcoala noastră pentru prima dată, era o tânără profesoară energică, dar acum... oftă ea şi dădu din cap. Avea obiceiul să folosească dialectul scoţian pentru a face vorbele înţelepte să pară mai înţelepte. Spunea: *Ce nu-i cu puţinţă a lecui, musai trebui a răbda.* Dar mi-e teamă că dom-

nisoarei Brodie i-a trecut vremea. Am îndoieli că elevele ei vor lua calificative de trecere anul acesta. Dar să nu crezi că o critic pe domnişoara Brodie. Sunt sigură că-i mai place câte un păhărel. Până la urmă, nu-i treaba nimănui, atât timp cât nu-i afectează activitatea şi pe voi, fetele.

- Nu bea, zise Sandy, poate un *sherry* de ziua ei, o ju
mătate de sticlă între noi şapte.

Sandy vedea cum, în mintea ei, domnişoara Mackay tăia băutura de pe lista ei cu lucruri potrivnice domnişoarei Brodie.

- O, exact la asta mă refeream şi eu, spuse domnişoara
Mackay.

Fetele lui Brodie, având acum şaptesprezece ani, puteau să o detaşeze pe domnişoara Brodie de latura ei de profesoară. Când vorbeau între ele despre subiect, trebuiau să admită că până la urmă, şi fără îndoială, într-adevăr era interesantă, ca femeie. Ochii îi scânteiau, nasul curbat îi dădea un aer de mândrie, părul îi era încă de culoarea castanei şi adunat matriarhal la spate. Profesorul de cor, destul de mulţumit de domnişoara Lockhart, acum doamna Lowther, care renunţase la predare, o privea pe domnişoara Brodie pe sub sprâncenele lui roşcate cu o admiraţie sfioasă ori de câte ori o vedea.

Una dintre cele mai mari admiratoare ale ei era fata cea nouă, Joyce Emily Hammond, care fusese trimisă la Şcoala *Blaine,* ca o ultimă speranţă, fiind obligată să se retragă dintr-o serie de şcoli scumpe de la nord şi de la sud de hotar, din cauza delincventei ei presupuse care până în prezent nu fusese dovedită, cu excepţia a două sau trei daţi, când aruncase cocoloaşe de hârtie în domnul Lowther şi nu reuşise decât să-i rănească sentimentele. Insista să i se spună Joyce Emily, era adusă la şcoală dimineaţa de un şofer, într-o maşină mare, neagră, şi era obligată să meargă singură acasă; locuia într-o casă uriaşă, eu, grajduri, în apropiere de Edinburgh. Părinţii lui Joyce Emily, aşa bogaţi cum erau, ceruseră o perioadă de probă înainte de a investi într-un alt set de uniforme şcolare pentru fiica lor. Aşa că Joyce Emily încă mai umbla în verde închis, în timp ce restul fetelor purtau violet închis, şi nu înceta să se laude cu cinci seturi de culori la care renunţase şi care îi atârnau acasă în gar-

derobă alături de alte relicve de pe la guvernante, alături de un smoc de păr înfoiat pe care Joyce Emily şi-l tăiase cu mâna ei, alături de carnetul de economii al unei guvernante pe nume domnişoara Michie şi de resturile arse ale unei feţe de pernă pe care se odihnea capul unei alte guvernante pe nume domnişoara Chambers, atunci când Joyce Emily îi dăduse foc.

Restul fetelor o ascultau cum trăncănea, dar, în general, nu prea o luau în seamă nu numai din cauza ciorapilor şi a fustei verzi, a maşinii ei strălucitoare şi a şoferului, dar şi pentru că viaţa lor era deja prea plină cu învăţatul pentru examene şi lupta pentru culorile casei. Cel mai mult Joyce Emily îşi dorea să se lipească de trupa lui Brodie, observân-du-le individualismul; dar ele, mai mult decât oricine, nu o admiteau printre ele. Cu excepţia lui Mary Macgregor, erau, de fapt, printre cele mai deştepte fete din şcoală, ceea ce o cam încurca pe domnişoara Mackay în eforturile ei de a o discredita pe domnişoara Brodie.

Mai mult, trupa lui Brodie avea interese în afara şcolii. Eunice avea un prieten cu care practica înotul şi săriturile de la trambulină. Monica Douglas şi Mary Macgregor împreună vizitau mahalalele cu pachete cu mâncare, deşi despre Mary se povestea că întotdeauna spunea ceva de genul: *De ce nu mănâncă cozonac?* (Când, de fapt, ceea ce a spus a fost: *Păi, de ce nu-şi trimit hainele la curăţătorie?* Atunci când a auzit plângeri la adresa preţului prohibitiv al săpunului.) Jenny își manifesta deja talentul dramatic şi tot timpul era în repetiţii pentru vreun rol, la clubul de teatru. Rose poza pentru Teddy Lloyd, iar Sandy, ocazional, o însoţea şi era atentă, iar uneori cocheta cu ideea de a-l face pe Teddy Lloyd să o sărute din nou doar pentru a vedea dacă putea face asta doar dintr-o simplă privire insolentă aruncată de ochii ei. în plus faţă de aceste activităţi, trupa lui Brodie se întâlnea cu domnişoara Brodie, câte două sau trei, şi uneori toate împreună după ore. La acea vremea, în 1937, o cultiva în mod deosebit pe Rose şi o chestiona pe Sandy şi dezbătea despre felul în care avansa povestea de dragoste care, în prezent, avea loc între Rose şi profesorul de desen.

Aşa că nu aveau timp prea mult pentru o delincventă ai cărei părinţi o debarcaseră în şcoală datorită influenţei lor, chiar dacă se părea că faima ei de delincventă era falsă. Cu toate acestea, domnişoara Brodie îşi găsise timp să se ocupe de ea. Fetelor lui Brodie nu prea le-a plăcut acest lucru, dar s-au simţit uşurate că nu erau obligate să se afle în compania acelei fete şi că domnişoara Brodie o chema la ceai şi la teatru singură.

Una dintre laudele lui Joyce Emily era că fratele ei de la Oxford se dusese să lupte în războiul civil din Spania. Fata aceasta brunetă, destul de sălbatică, voia şi ea să meargă acolo, să îmbrace o cămaşă albă şi o fustă neagră şi să măr-şăluiască purtând o armă. Nimeni nu o luase în serios. Războiul civil din Spania era ceva ce se petrecea în afară, în ziare, şi o dată pe lună la clubul de *dezbateri* al şcolii. Toată lumea, inclusiv Joyce Emily, era anti-Franco, în cazul în care aveau vreo părere.

Mai târziu, Joyce Emily nu a mai apărut la şcoală câteva zile la rând, iar la puţină vreme după aceasta s-a întâmplat ca altcineva să-i ocupe locul în bancă. Nimeni nu ştia de ce plecase, până când, şase săptămâni mai târziu, s-a spus că fugise în Spania şi fusese ucisă într-un accident în momentul în care trenul cu care călătorea fusese atacat. Şcoala a ţinut la repezeală un fel de slujbă de pomenire pentru ea.

Mary plecase la un curs de stenodactilografie, iar Jenny la o şcoală de artă dramatică. Doar patru, din trupa lui Brodie, au mai rămas în ultimul an. Abia dacă se putea numi şcoală, pentru că aveau atât de mult timp liber, iar cele mai multe cursuri şi cea mai multă documentare la bibliotecă se făcea în afara şcolii pentru fetele din clasa a şasea, astfel încât era doar o treabă de venit şi de plecat. Erau, privite cu deferentă şi consultate, iar ele aveau senzaţia că puteau, dacă ar fi vrut, să conducă şcoala.

Eunice urma să facă limbi străine, deşi, un an mai târziu, s-a răzgândit şi a devenit soră medicală. Monica era predestinată pentru ştiinţă, Sandy pentru psihologie. Rose a mai rămas, nu din cauza vreunui motiv funcţional, ci pentru că tatăl

ei a crezut că trebuia să obţină cât mai mult în sensul educaţiei, chiar dacă, mai târziu, urma să meargă la şcoala de arte sau, în cel mai rău caz, să devină model pentru artişti sau creatori de modă. Tatăl lui Rose juca un rol important în viaţa ei, era un văduv masiv, frumos în felul său masculin, aşa cum Rose era în felul ei feminin, mândru de profesia lui de pantofar; de fapt, era proprietarul unei afaceri extinse de producţie de pantofi. Cu câţiva ani în urmă, întâlnind-o pe domnişoara Brodie, imediat dezvoltase un sănătos interes masculin pentru ea, la fel ca aţâţi alţi bărbaţi, fără să creadă că era ridicolă aşa cum te-ai fi putut aştepta de la el, dar pe ea nu o interesa deloc domnul Stanley, pentru că el nu prea era ceva ce ea numea un om de cultură. II considera foarte carnal. Cu toate acestea, întotdeauna, fetele l-au plăcut pe tatăl lui Rose într-un mod vinovat. Iar Rose, instinctivă cum, fără îndoială, era, şi-a urmat instinctul preluându-i încăpăţânarea şi carnali-tatea plină de viaţă şi căsătorindu-se cu un băiat considerat a fi o partidă foarte bună, curând după ce a terminat şcoala. S-a scuturat de influenţa domnişoarei Brodie aşa cum un câine îşi scutură apa de pe blană când iese din lac. Domnişoara Brodie nu avea să ştie că aşa se va întâmpla, iar între timp Rose devenise, fără de scăpare, faimoasă pentru sex şi era foarte căutată de băieţii dintr-a şasea şi de studenţii din primul an. Iar domnişoara Brodie îi spunea lui Sandy:

- Din cele ce-mi spui ar trebui să cred că Rose şi Teddy Lloyd, în curând, vor fi amanţi. Brusc, Sandy şi-a dat seama că aceasta nu era deloc o teorie şi nici un joc de-al lui Brodie, în felul în care o mare parte din viaţă nu era decât o mare pălăvrăgeală fantezistă şi o strategie de joc, precum perspectiva războiului şi alte teorii pe care oamenii le lansau în aer ca nişte porumbei, iar cineva spunea: *Da, desigur, este inevitabil.* Dar aceasta nu era o teorie: domnişoara Brodie chiar asta urmărea. Sandy o privea şi vedea că femeia era obsedată de dorinţa ca Rose să se culce cu bărbatul de care ea însăşi era îndrăgostită; nu era nimic nou în această idee; doar realitatea era nouă. Se gândi la domnişoara Brodie cea de acum opt ani, stând sub ulm şi povestindu-le prima

• poveste de dragoste nesemnificativă, şi se întreba în ce măsură a fost domnişoara Brodie cea care o complicase de-a lungul anilor şi în ce măsură propria ei concepţie despre domnişoara Brodie se schimbase.

în cursul anului trecut, Sandy continuase să facă vizite la familia Lloyd. Mergea la cumpărături cu Deirdre Lloyd şi ajunsese să-şi cumpere o cămaşă populară la fel ca a lui Deirdre. Asculta conversaţiile lor, totodată calculându-le sufletele în semne şi simboluri, după obiceiul, din acele zile, ale tinerilor care citiseră cărţi de psihologie, atunci când ascultau persoane mai în vârstă care nu le citiseră. Uneori, în zilele când lui Rose i se cerea să pozeze goală, Sandy stătea cu pictorul şi modelul său în atelier, urmărind în linişte ciudatele mutaţii ale trupului pe pânză în timp ce ajungeau să reprezinte o figură nudă anonimă, care, în acelaşi timp, semăna cu Rose, dar, mai mult, semăna cu domnişoara Brodie. Sandy devenise foarte interesată de ce se întâmplă în mintea pictorului, atât de obsedat de domnişoara Brodie, pe care fără îndoială că nu o considera ridicolă.

- Din cele ce-mi spui ar trebui să cred că Rose şi Teddy Lloyd, în curând, vor fi amanţi. Sandy îşi dădea seama că domnişoara Brodie asta urmărea. îi spusese domnişoarei Brodie cât de ciudat era că toate portretele lui o reprezentau pe ea. îi spusese aceasta din nou şi din nou, pentru că domnişoarei Brodie îi plăcea s-o audă. îi spusese că Teddy Lloyd intenţiona să renunţe la învăţământ şi că pregătea o expoziţie, iar criticii de artă îl încurajau în acest sens, dar că el ezita să facă aceasta, din pricina numeroasei sale familii.

- Sunt muza lui, spuse domnişoara Brodie. Dar am renunţat la dragostea lui pentru a-mi dedica floarea vârstei mele tinerelor mele fete pe care le am în grijă. Eu sunt, muza, dar Rose va trebui să-mi ia locul.

Crede că este Providenţa, îşi spuse Sandy, crede că este Dumnezeul lui Calvin, care vede începutul şi sfârşitul. Iar Sandy îşi mai închipuia că femeia era lesbiană fără să-şi dea seama de acest lucru. Multe teorii din cărţile de psihologie o defineau pe domnişoara Brodie, dar nu reuşeau să oblite-

reze imaginea ei de pe pânzele lui Teddy Lloyd cel cu un singur braţ.

Când a devenit călugăriţă, la un moment dat, una sau alta din trupa lui Brodie venea să o viziteze pe Sandy, pentru că aşa se cuvenea, şi ea scrisese o carte de psihologie, iar tuturor le plăcea să viziteze o călugăriţă, asta le oferea o senzaţie de spiritualitate, un catharsis pe care îl duci acasă, în special atunci când călugăriţa se agaţă de barele grilajului. A venit Rose, căsătorită de ceva vreme cu un om de afaceri prosper care se ocupa, în afacerile lui care acopereau un spectru larg, cu aproape orice, de la producţie de conserve până la bănci comerciale. Ajunseră să vorbească despre domnişoara Brodie.

- Vorbea cât se putea de mult despre devotament, spuse
Rose, dar nu se gândea la felul tău de devotament. Dar nu
crezi că le era dedicată fetelor ei într-un anume fel?

- O, da, cred, zise Sandy.
- Care era motivaţia ei? întrebă Rose. Să fi fost sexul?
- Nu, politica.
- Nu ştiam că îşi bătea capul cu politica.

-Era doar ceva colateral, zise Sandy, dar servea drept scuză.

Monica Douglas a venit să o viziteze pentru că se afla într-un moment de criză din viaţa ei. Se căsătorise cu un om de ştiinţă şi într-una dintre crizele ei de furie aruncase în sora lui cu un cărbune aprins. Motiv pentru care omul de ştiinţă ceruse separarea, o dată pentru totdeauna.

- Nu mă pricep la astfel de probleme, zise Sandy. Dar Monica nu-şi imaginase că-i va fi de mare ajutor, pentru că o ştia pe Sandy de mult timp, şi nici o persoană cunoscută de mult timp nu poate fi vreodată de mare ajutor. Aşa că ajunseseră să vorbească despre domnişoara Brodie.

- A reuşit vreodată să o facă pe Rose să se culce cu Teddy Lloyd? întrebă Monica.

- Nu, zise Sandy.
- A fost ea însăşi îndrăgostită de Teddy Lloyd?
- Da, zise Sandy, iar el a fost îndrăgostit de ea.

- Atunci a fost o adevărată lepădare de sine, într-un fel, trase concluzia Monica.

- Da, asta a fost, zise Sandy. Până la urmă, era o femeie în floarea vârstei.

- Tu credeai că lepădarea de sine era o glumă, spuse Monica.

- Şi tu, zise Sandy.

în vara anului 1938, după ce ultima din trupa lui Brodie părăsise şcoala, domnişoara Brodie a plecat în Germania şi Austria, în vreme ce Sandy studia psihologia şi mergea la familia Lloyd pentru a poza pentru propriul ei portret. Din când în când, venea şi Rose şi le ţinea companie.

Când Deirdre Lloyd şi-a dus copiii la ţară, Teddy a trebuit să rămână în Edinburgh pentru că ţinea cursuri de vară la şcoala de artă. Sandy continua să pozeze pentru portretul ei de două ori pe săptămână, iar uneori venea şi Rose, alteori nu.

într-o zi, când rămăseseră singuri, Sandy i-a spus lui Teddy Lloyd că toate portretele lui, chiar şi al celui mai mic bebeluş al lui, ajunseseră acum să semene cu domnişoara Brodie, aruncându-i pieziş insolenta ei privire şantajistă. El a sărutat-o aşa cum făcuse cu trei ani înainte, pe când avea cincisprezece ani, iar în cea mai mare parte din cele cinci săptămâni din vacanţa de vară trăiseră o poveste de dragoste în casa goală; uneori se întrerupeau ca să-i deschidă lui Rose care suna la uşă, dar alteori lăsau clopoţelul să sune.

în acea perioadă, el a pictat puţin, iar ea i-a spus:

- Tu tot mă faci să arăt ca domnişoara Brodie. Aşa că a

început o nouă pânză, dar a fost din nou la fel.

Şi iar I-a chestionat:

- De ce eşti atât de obsedat de femeia aia? Nu vezi că-i

ridicolă? ,"

El i-a confirmat imediat că vedea că Jean Brodie era ridicolă. I-a mai spus că i-ar plăcea ca ea să înceteze să-l mai analizeze, fiindcă nu era normal pentru o fată de optsprezece ani.

Domnişoara Brodie i-a telefonat lui Sandy, rugând-o să o viziteze la începutul lui septembrie. Se întorsese din Germania şi Austria, care erau acum magnific organizate. După

război, domnişoara Brodie avea să fie de acord în discuţia cu Sandy, în timp ce stăteau la hotelul *Braid Hills,* că *Hitler a fost foarte rău,* dar în acel moment era încă sub puternica impresie a călătoriilor ei şi era foarte sigură că noul regim va salva lumea. Sandy era plictisită, nu i se părea necesar ca lumea să fie salvată, doar săracii de pe străzile şi din mahalalele Edinburgh-ului trebuiau să fie ajutaţi. Domnişoara Brodie spunea că nu va fi război. Sandy nu a crezut aşa ceva niciodată. Domnişoara Brodie aborda subiectul:

- Rose mi-a spus că ai devenit amanta lui.
- Da, dar ce contează care dintre noi?

- Ce ţi-a venit? întrebă domnişoara Brodie într-un fel foarte scoţian, de parcă Sandy i-ar fi dat o jumătate de kilogram de gem de citrice unui duce englez.

- Mă interesează, zise Sandy.

- Te interesează, negreşit, spuse domnişoara Brodie. O fată inteligentă, o fată cu profunzime... El este romano-catolic şi nu văd cum poţi să ai de-a face cu un om care nu poate gândi singur. Rose era potrivită. Rose are instinct, dar nu profunzime.

Teddy Lloyd continuă să o reproducă pe Jean Brodie în tablourile sale.

- Tu ai instinct, îi spuse Sandy, dar nu ai profunzime sau nu vezi că femeia aceea nu trebuie luată în serios.

- Ştiu asta, îi zise el. Iar tu eşti prea analitică şi irascibilă pentru vârsta ta.

Familia se întorsese şi întâlnirile lor erau periculoase şi palpitante. Cu cât descoperea mai mult că el era încă îndrăgostit de Jean Brodie, cu atât mai mult Sandy devenea curioasă în privinţa minţii care era îndrăgostită de acea femeie. La sfârşitul anului, se întâmplase să-şi cam piardă interesul pentru acest bărbat, dar era profund absorbită de felul în care gândea, din care extrăgea, între alte lucruri, religia lui, precum măduva din os. Mintea ei era ocupată de religia lui, precum şi cerul era plin noaptea cu lucruri vizibile şi invizibile. L-a părăsit pe acel bărbat, dar i-a luat religia şi a devenit călugăriţă până la urmă.

Dar în acea toamnă, în timp ce încă investiga mintea aceea care o inventa pe domnişoara Brodie, tablou după tablou, Sandy o întâlni pe domnişoara Brodie de mai multe ori. La început, fusese doar resemnată în privinţa legăturii lui Sandy cu profesorul de desen. Dar acum exulta şi îi tot cerea detalii, pe care nu le primea.

- Portretele lui încă mai seamănă cu mine? întrebă dom nişoara Brodie.

- Da, foarte mult, zise Sandy.

- Atunci totul este bine, spuse domnişoara Brodie. Şi până la urmă, Sandy, spuse, tu eşti destinată să devii o mare amantă, deşi nu m-am gândit prea mult la asta. Adevărul e mai ciudat decât ficţiunea. O voiam pe Rose pentru el, sunt de acord, iar uneori am regretat că am îndemnat-o pe tânăra Joyce Emily să se ducă în Spania să lupte pentru Franco, ar fi fost admirabilă pentru el, o fată cu instinct...

- S-a dus să lupte pentru Franco? zise Sandy.

- Aceasta a fost intenţia. Am făcut-o să vadă un sens în asta. Cu toată acestea, nu a avut şansa să lupte deloc, săr mana fată.

Când Sandy a revenit, cum era de aşteptat de Ia ea, să o vadă pe domnişoara Mackay în acea toamnă, directoarea i-a spus acestei foarte dificile fete mai mari, cu nişte ochi anormali de mici:

- Sper că ai trecut puţin şi pe la domnişoara Brodie. Tu nu îţi uiţi vechii prieteni, nu-i aşa?

- Am văzut-o de vreo două ori, zise Sandy.

- Mi-e teamă că v-a împuiat capul cu tot felul de idei, spuse domnişoara Mackay cu un aer de cunoscător, ceea ce însemna că dacă acum Sandy părăsise şcoala, era corect să.* vorbească deschis despre ceea ce făcea domnişoara Brodie.

- Da, o mulţime de idei, zise Sandy.

- Aş vrea să le aflu pe unele dintre ele, spuse domni şoara Mackay, lăsându-se moale pe scaun, cu adevărat în grijorată. Pentru că încă mai continuă, adică generaţie după generaţie, iar acum şi-a format o nouă trupă şi fetele astea

sunt atât de diferite faţă de restul şcolii, trupa domnişoarei Brodie. Sunt precoce. înţelegi ce spun?

- Da, zise Sandy. Dar n-aveţi cum să o demiteţi cu pro
blema sexului. V-aţi gândit la politică?

Domnişoara Mackay s-a mişcat în scaun, aşa că era aproape faţă în faţă cu Sandy. Era vorba de ceva serios.

- Draga mea, spuse, ce vrei să spui? Nu ştiam că era atrasă de politică.

- Nici ea nu ştie, zise Sandy, în afară de un interes colateral. E născută să fie fascistă, v-aţi gândit la asta?

- îi voi întreba elevele în această privinţă şi voi vedea ce iese, dacă asta mă sfătuieşti tu, Sandy. Nu aveam nici cea mai mică bănuială că pe tine te interesa atât de mult cum stau lucrurile în lume, Sandy, şi sunt mai mult decât încântată...

- Nu sunt chiar interesată de cum stau lucrurile în lume, zise Sandy, nu vreau decât să o opresc pe domnişoara Brodie.

Era clar că directoarea credea că acest lucru era foarte urât din partea lui Sandy. Dar nu a ezitat să-i spună domnişoarei Brodie, atunci când a venit momentul: *Una dintre fetele tale mi-a servit informaţia, una din trupa ta, domnişoară Brodie.*

Sandy urma să plece din Edinburgh la sfârşitul anului şi atunci când a spus la revedere familiei Lloyd, s-a uitat prin atelier la pânzele din care nu reuşise să o şteargă pe domnişoara Brodie. L-a felicitat pe Teddy Lloyd pentru economia metodei lui. El a felicitat-o pentru economia ei, iar Deidre încerca să înţeleagă ce voiau să spună. Sandy îşi spuse, *Dacă ar şti că eu am oprit-o pe domnişoara Brodie, nu m-ar felicita.* Acum exala mai mult morală creştină decât John Knox.

Domnişoara Brodie a fost forţată să iasă la pensie la sfârşitul trimestrului de vară în 1939, pentru motivul că promova fascismul. Când Sandy a auzit de acest lucru, se gândi la pozele de pe perete, cu trupe în cămăşi negre mărşăluind. De-acum, intrase deja în biserica catolică, în ale cărei rânduri descoperise un număr mare de fascişti, mult mai puţin agreabili decât domnişoara Brodie.

Desigur, i-a scris domnişoara Brodie când i-a anunţat lui Sandy vestea pensionării ei, *această chestiune politică a fost doar o scuză. Au încercat să-mi dovedească imoralitatea personală în multe ocazii şi nu au reuşit. Fetele mele întotdeauna au fost reticente la astfel de lucruri. S-au ridicat împotriva politicii mele educaţionale, care îşi atinsese perfecţiunea în floarea vârstei mele. Eram devotată fete lor mele, după cum ştii. Dar au folosit ca armă scuza politică. Ceea ce mă doare şi mă uimeşte cel mai tare dintre toate este faptul că, dacă este să o cred pe domnişoara Mackay, a fost cineva din propria trupă care m-a trădat şi a pus investigaţia în mişcare.*

Vei fi surprinsă. Iţi scriu toate acestea, pentru că tu, din toată trupa mea, eşti în afara oricărei suspiciuni, tu nu aveai nici un motiv să mă trădezi. Mă gândesc mai întâi la Mary Macgregor. Poate Mary a întreţinut un motiv de nemulţumire, în prostia ei, împotriva mea - este o tânără atât de exasperantă. Mă gândesc la Rose. Poate că lui Rose nu i-a plăcut că domnul L. era îndrăgostit de mine. Eunice - nu cred că putea fi Eunice, dar deseori am fost împotriva ideilor ei comune. Voia să devină cer-cetaşă, mai ştii? Era atrasă de spiritul de echipă - să-mi fi purtat Eunice sâmbetele? Apoi e Jenny. Acum, tu o ştii pe Jenny, cum a plecat şi nu a mai fost niciodată aceeaşi după ce a vrut să devină actriţă. A devenit atât de plicticoasă. Crezi că s-a supărat pe mine pentru că i-am spus că niciodată nu va fi o Fay Compton, cu atât mai puţin o Sybil Thorndike? In sfârşit, Monica. Pe jumătate o suspectez pe Monica. Este foarte puţin suflet în spatele creierului acela matematic şi poate că, într-un acces de furie împotriva Frumuseţii, Adevărului şi Binelui, care sunt dincolo de înţelegerea ei, s-a întors împotriva mea.

*Tu, Sandy, după cum vezi, eşti în afara oricărei suspin , * ciuni, deoarece nu aveai nici cel mai mic motiv să mă trădezi, într-adevăr tu ai fost cea mai apropiată de mine prin confidenţele mele şi prin omul pe care l-am iubit. Gândeşte-te, dacă poţi, la cine ar fi putut fi. Trebuie să ştiu care dintre voi m-a trădat...*

Sandy i-a răspuns enigmatic ca un papă:

Dacă tu nu ne-ai trădat pe noi, este imposibil ca tu să fi fost trădată de noi. Cuvântul „trădare" nu se potriveşte.

A mai primit veşti de la domnişoara Brodie la moartea lui Mary Macgregor, când fata a alergat încolo şi-ncoace în focul de la hotel şi a fost prinsă ca într-o capcană.

Dacă aceasta este pedeapsa pentru sărmana Mary pentru că m-a trădat, sunt sigură că nu mi-aşfi dorit...

Mi-e teamă, îi scrisese Jenny, *că domnişoara Brodie a trecut de floarea vârstei. Tot vrea să ştie cine a trădat-o. Nu mai este la fel ca domnişoara Brodie de altădată; întotdeauna era gata de luptă.*

Numele şi amintirea ei, după moartea domnişoarei Brodie, au trecut din gură în gură ca randunicile primăvara, iar iarna erau toate plecate. Trupa lui Brodie întotdeauna venea să o viziteze pe Sandy în timpul verii, deoarece mănăstirea era departe la ţară.

Când Jenny a venit să o vadă pe Sandy, pe care acum o chema sora Helena a Schimbării la faţă, i-a povestit despre dragostea ei subită pentru un bărbat din Roma şi i-a mai spus că nu se întâmplase nimic între ei.

- Domnişoarei Brodie i-ar fi plăcut să audă asta, îi spuse, aşa păcătoasă cum era.

- O, era destul de nevinovată în felul ei, zise Sandy, agăţându-se de barele grilajului.

Eunice, când a venit, i-a povestit lui Sandy:

- Am fost la festivalul de la Edinburgh anul trecut. Am gă

sit mormântul domnişoarei Brodie, am pus nişte flori. I-am spus soţului meu toate poveştile despre ea, cum stătea sub ulm

şîtoate celelalte; crede că era nemaipomenit de distractivă.

- Aşa a fost, într-adevăr, dacă stai şi te gândeşti.

- Da, a fost, spuse Eunice, când era în floarea vârstei.

Monica a venit din nou.

- înainte de a muri, zise Monica, domnişoara Brodie a crezut că tu ai fost cea care a trădat-o.

- Poate exista trădare doar acolo unde este loialitate, zise Sandy.

- Păi, nu eram noi loiale faţă de domnişoara Brodie?

- Până la un punct doar, zise Sandy.

Şi a mai fost şi ziua când un tânăr plin de întrebări a venit să o vadă pe Sandy datorită straniei ei cărţi de psihologie *Schimbarea la faţă a locului comun,* care îi adusese atât de mulţi vizitatori încât Sandy strângea barele grilajului ei cu mai multă disperare decât altădată.

- Cine v-a influenţat cel mai mult în anii dumneavoastră de şcoală, soră Helena? Au fost o influenţă literară, politică sau personală? A fost calvinismul?

Sandy spuse:

- A fost o domnişoară Brodie, care era atunci în floarea vârstei ei.

~<-r>"

*

r